

Α.Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ:
ΣΥΣΧΕΤΙΣΗ ΜΕ ΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΙΑΚΑ ΜΕΓΕΘΗ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΝΙΚΟΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ του ΙΩΑΝΝΗ
ΣΤΑΜΟΥ ΛΑΜΠΡΙΝΗ του ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ και ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ: ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΜΑΡΙΑ ΒΕΝΙΕΡΗ-ΠΓΓΛΕΣΗ

ΜΑΙΟΣ 2003

“Η Ήπειρος φύτρα και ρίζα των Ελλήνων,
η Δωδώνη,
πρωτόθρονη στα ιερά των Πανελλήνων,
η αρχέγονος Ελλάς των Δωριέων,
κατηφορίζει στους αιώνες,
όμοια με τη ραχοκοκκαλιά των βουνών μας,
κι οι σκληροτράχηλοι πολεμιστές του
Πύρρου γίνονται πρωτοστράτορες του
Δεσποτάτου,
Αρματωλοί και πολέμαρχοι, πρωτομάστοροι
και δάσκαλοι, θεμέλια και λαμπάδα του
Γένους.
Αυτή τη φύτρα και αυτή τη ρίζα την αγέραστη,
αυτή τη ζωντανή παράδοση του τόπου μας
και του λαού μας,
ραψωδούν οι ψίθυροι της Δωδωναίας
δρυός.
Αυτό το νόημα έχει για μας η «Ήπειρος».

Απόσπασμα από χαιρετισμό του προέδρου Εταιρίας
Ήπειρωτικών Μελετών,
Κώστα Φρόντζου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	Σελ. 2-3
Ηπειρος – Γεωγραφική θέση και ιστορία	Σελ. 3-5
Η πόλη των Ιωαννίνων – Ιστορία	Σελ. 5-8
Τουριστικός Οδηγός Ιωαννίνων	
Η Λίμνη και το Νησί της πόλης των Ιωαννίνων	Σελ. 9-10
Η Λίμνη	Σελ. 10-14
Το Νησί	Σελ. 14-17
Αξιοθέατα νησιού	Σελ. 17-20
Φαγητό – Αγορές στο νησί	Σελ. 20-21
Μουσεία της πόλης	Σελ. 21-23
Πολιτιστικές – Αθλητικές δραστηριότητες	Σελ. 23
Αξιοθέατα της περιοχής	Σελ. 24-30
Δραστηριότητες	Σελ. 30
Ζαγόρι – Αξιοθέατα	Σελ. 31
Ανατολικό Ζαγόρι	Σελ. 31-33
Δυτικό Ζαγόρι	Σελ. 33-34
Κεντρικό Ζαγόρι	Σελ. 34-40
Μουσεία Ζαγορίου	Σελ. 40-41
Μαστοροχώρια – Κόνιτσα (αξιοθέατα)	Σελ. 41-47
Δραστηριότητες	Σελ. 47
Μέτσοβο – Αξιοθέατα	Σελ. 48-51
Δραστηριότητες	Σελ. 51
Κατσανοχώρια – Τζουμέρκα (αξιοθέατα)	Σελ. 52-55
Δραστηριότητες	Σελ. 55
Παγώνι – Αξιοθέατα	Σελ. 56-59
Δραστηριότητες	Σελ. 59-60
Ζίτσα – Αξιοθέατα	Σελ. 60-62
Δραστηριότητες	Σελ. 62-63
Λάκκα Σούλι – Δωδώνη (αξιοθέατα)	Σελ. 63-67
Γραμμενοχώρια-Κουρεντοχώρια – Ντουσκάρα (αξιοθέατα)	Σελ. 68-70
Δραστηριότητες	Σελ. 70-71
Τα Γιάννενα σήμερα	Σελ. 71-72
Που μπορείτε να μείνετε – ξενοδοχεία	Σελ. 72-75
Ενοικιαζόμενα	Σελ. 75-79
Κάμπινγκ	Σελ. 80
Που μπορείτε να φάτε	Σελ. 80
Ταξιδιωτικά γραφεία	Σελ. 81
Γενικές πληροφορίες και χρήσιμα τηλέφωνα	Σελ. 82-83

Εταιρείες ενοικιάσεως αυτοκινήτων	Σελ. 83
Τουριστικοί πόροι	Σελ. 84-87
Ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης και θέση των βασικών στοιχείων για την ανάπτυξη και νέων εναλλακτικών μορφών τουρισμού	Σελ. 87-95
Είδη τουρισμού που μπορούν να αναπτυχθούν στην περιοχή	Σελ. 95-100
Στοιχεία τουριστικής κίνησης του Ν. Ιωαννίνων	Σελ.101-127
Προϋποθέσεις για την τουριστική ανάπτυξη	Σελ.128-129
Γενικοί στόχοι για την ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή	Σελ.129-130
Τουριστική πολιτική	Σελ.131-133
Τουριστική προβολή	Σελ.134-135
Στόχοι της τουριστικής προβολής	Σελ.135-138
Η χρησιμότητα του τουριστικού οδηγού του Ν. Ιωαννίνων	Σελ.138-140
Προτάσεις για την ανάπτυξη της περιοχής	Σελ.141-143

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σε αυτές τις λίγες γραμμές συμπυκνώνεται η ιστορία της Ηπείρου από τον αείμνηστο Κώστα Φρόντζο. Της Ηπείρου που, ιδιαίτερα στα 483 χρόνια της Τουρκοκρατίας (1430 – 1913) έπαιξε το σπουδαιότερο ρόλο στα πολιτισμικά δρώμενα ολόκληρης της Ελλάδας.

Για τους λάτρες της φύσης, η Ήπειρος είναι ένας παράδεισος.

Τα άγρια ποτάμια και τα βουνά με τις χιονισμένες βουνοκορφές αποτελούν ένα προστατευμένο φυσικό περιβάλλον για μια εκπληκτική ποικιλία άγριας φύσης. Λύκοι και καφέ αρκούδες τριγυρίζουν ακόμη σε αυτόν τον τόπο και χρυσοί αετοί σχίζουν τους ουραμούς του. Εκατοντάδες σπάνιων ειδών άγριων λουλουδιών ευδοκούν ανενόχλητα. Τα μεγάλα φυσικά δάση, των εθνικών δρυμών, στεγάζουν δεκάδες είδη πουλιών.

Οι Ηπειρώτες είναι περήφανοι για την περιοχή τους, την άγρια ζωή της και φροντίζουν για τη διατήρησή της. Είναι περήφανοι για το Ιόνιο Πέλαγος και τα πεντακάθαρα κρυστάλλινα νερά του, για τις πανέμορφες παραλίες του και τους μοναδικούς υγροβιότοπους.

Η περιοχή της Ηπείρου είναι ένας τόπος ο οποίος προσφέρει γαλήνη και ηρεμία σ' αυτούς που έχουν κουραστεί από το θόρυβο και τις πιέσεις της ζωής. Είναι ένας τόπος όπου η χαλάρωση έρχεται φυσικά. Η περιοχή είναι πλούσια σε μαρτυρίες της μεγάλης και λαμπρής ιστορίας της.

Το παρελθόν αναβιώνει στις αρχαιολογικές τοποθεσίες της, στα πολυάριθμα μοναστήρια και εκκλησίες της, στα κάστρα και τους παραδοσιακούς οικισμούς της, στους νερόμυλους, τα νεροπρίονα και τα εκατοντάδες πέτρινα γεφύρια της.

Η Ήπειρος είναι ο ιδανικός τόπος γι' αυτούς που ψάχνουν την περιπέτεια. Ποτάμια ξέχειλα με διάφανο νερό, για να τα δαμάσετε. Βουνά για να κατακτήσετε τις κορυφές τους.

Η Ήπειρος αντικρίζει τη θάλασσα, το πανέμορφο Ιόνιο Πέλαγος με τα πεντακάθαρα γαλάζια νερά του και τις δαντελένιες ακρογιαλιές του. Δελφίνια και ψαράδες μοιράζονται αυτά τα νερά και τα ψάρια του.

Το χειμώνα ένα πέπλο χιονιού σκεπάζει τις κορυφές και τους παραδοσιακούς οικισμούς της και μπορείτε να περάσετε αξέχαστες βραδιές γλεντιού σε έναν από τους δεκάδες παραδοσιακούς ξενώνες γύρω από μια ζεστή φωτιά.

Η άνοιξη φέρνει έναν πλούτο χρωμάτων, καθώς εκατοντάδες είδη λουλουδιών ανθίζουν στις πλαγιές και στα λιβάδια. Το καλοκαίρι έχει μεγάλες μέρες για αξέχαστες διακοπές στις ακόμα παρθένες παραλίες, ενώ το φθινόπωρο η φύση κατακλύζεται από τα χρώματα των δένδρων. Στην Ήπειρο είναι όλοι καλοδεχούμενοι, είναι όλοι φιλοξενούμενοι.

ΗΠΕΙΡΟΣ

Γεωγραφική θέση και ιστορία

Το διαμέρισμα της Ηπείρου τοποθετείται χωροταξικά στο Βορειοδυτικό τμήμα της ηπειρωτικής Ελλάδας. Βρέχεται δυτικά από το Ιόνιο πέλαγος και στα βόρεια γειτονεύει με την Αλβανία. Στα βορειοανατολικά της βρίσκεται η Δυτική Μακεδονία και στα ανατολικά η Θεσσαλία. Στα νότια της η Ήπειρος γειτονεύει με την Αιτωλοακαρνανία και ένα μεγάλο τμήμα της βρέχεται από τον Αμβρακικό κόλπο. Αποτελείται από τέσσερις Νομούς: Ιωαννίνων με πρωτεύουσα τα Ιωάννινα, Άρτης με πρωτεύουσα την Άρτα, Πρεβέζης με πρωτεύουσα την Πρέβεζα και ο νομός Θεσπρωτίας με πρωτεύουσα την Ηγουμενίτσα.

Η Ήπειρος είναι μια περιοχή με πλούσιο και ποικίλο φυσικό περιβάλλον. Κυρίως στους Νομούς Άρτης και Θεσπρωτίας έχει μεγάλες ακτές και χρυσές αμμουδιές, γραφικά λιμανάκια, πανέμορφους κολπίσκους, βραχώδη ακρωτήρια και σπάνιους βιότοπους. Οι πεδιάδες πλούσιες με σημαντική παραγωγή από τις παραθαλάσσιες περιοχές της Άρτας και της Πρέβεζας μέχρι και το οροπέδιο των Ιωαννίνων. Αυτό που κυριαρχεί είναι τα βουνά, σκεπασμένα με χιόνια τους περισσότερους μήνες του έτους άλλα γεμάτα δάση άλλα βραχώδη σαν φυσικά κάστρα με πολλά ορεινά χωριά και οικισμούς χαρακτηριστικά του Ηπειρωτικού χώρου. Οι Λίμνες και τα ποτάμια είναι τα φυσικά στοιχεία που συμπληρώνουν το τοπίο της περιοχής της Ηπείρου.

Πάνω απ' όλα όμως η Ήπειρος είναι γνωστή για την ιστορία της, του θρύλους και τις παραδόσεις της. Εδώ βρίσκεται το αρχαιότερο Μαντείο των Ελλήνων, στη Δωδώνη.

Στον Αχέροντα ποταμό βρισκόταν κατά την αρχαιότητα το ομώνυμο νεκρομαντείο καθώς εκεί ήταν και οι Πύλες του Άδη όπου γινόταν η μετάβαση στον «Κάτω Κόσμο».

Αρχαιολογικοί χώροι από την κλασική εποχή έως και τα νεότερα χρόνια.

Γνωστή είναι και για την Ιστορία της – Πύρρος, Δεσποτάτο της Ηπείρου, Νικόπολη, Αλή Πασάς, Σούλι, Βαλκανικοί πόλεμοί, απελευθερωτικοί πόλεμοι 1912-13, έπος του 1940.

Ο πολιτισμός και η παράδοση της Ηπείρου είναι μοναδικά. Είναι πολύ γνωστοί οι μεγάλοι ευεργέτες του έθνους που κατάγονταν από την Ήπειρο όπως Ζάππας, αδερφοί Ζωσιμάδες, Γεώργιος Αβέρωφ, Αθανάσιος Ψαλίδας κ.λ.π. Η Ήπειρος σήμερα έχει τον δικό της σημαντικό ρόλο σαν πύλη στην Δ. Ευρώπη και ως «γείτονας» περιοχή με την Αλβανία.

Η περιήγηση στην Ήπειρο είναι κάτι μοναδικό για κάθε επισκέπτη αφού καταφέρνει να συνδυάζει φυσικό περιβάλλον, ιστορία, θρύλους και παραδόσεις.

ΝΟΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

● Γεωγραφική θέση

Ο νομός Ιωαννίνων είναι ο μεγαλύτερος σε έκταση και πληθυσμό νομός του διαμερίσματος της Ηπείρου. Στα ανατολικά συνορεύει με τους Νομούς Καστοριάς, Γρεβενών, Τρικάλων και Άρτας, στα νότια με το νομό Πρέβεζας και δυτικά με το νομό Θεσπρωτίας. Στα βόρεια συνορεύει με την Αλβανία. Η έκταση του νομού είναι 4.990 τετρ. χλμ. Και ο πληθυσμός του σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2001 περίπου στους 180.000 κατοίκους.

Είναι από τις πιο ορεινές περιοχές την Ελλάδα. Κυριαρχεί ο ορεινός όγκος της Πίνδου με κυριότερα βουνά: το Γράμμο (2.520 μ.), τον Σμόλικα (2.636 μ.), την Τύμφη ή Γκαμήλα (2.497 μ.), το Βούλιο (2.239 μ.), τα Αθαμανικά ή Τζουμέρκα (2.469 μ.), στην υπόλοιπη έκταση τα βουνά Νεμέρτσικα, Μιτσικέλι, Ολύτσικα, Κασιδιάρης- και Ξεροβούνι. Επίσης στα νοτιοδυτικό τμήμα του νομού βρίσκονται και άλλα βουνά όπως αυτά των Φιλιατών, Παραμυθιάς, Τσαμαντά, Σουλίου, ο Τόμαρος κ.λ.π.

Πολλά ποτάμια ξεκινούν από τα βουνά του νομού Ιωαννίνων και τροφοδοτούνται από τις πλούσιες βροχοπτώσεις της περιοχής που ειδικά στην περιοχή της Πίνδου έχουν το μεγαλύτερο

βροχομετρικό ύψος. Τα κυριότερα ποτάμια του είναι ο Αώος, ο Άραχθος, ο Καλαμάς, ο Λούρος.

Το φυσικό περιβάλλον του Νομού είναι πλούσιο σε ποικιλία μορφών τόσο της χλωρίδας όσο και της πανίδας οι οποίες σε μεγάλο βαθμό διατηρούν την καθαρότητα και την παρθενικότητά τους με σχεδόν καθόλου ανθρώπινες επεμβάσεις, γεγονός που προσελκύει τους φυσιολάτρες. Σε αυτό συμβάλλει επίσης η διατήρηση των ορεινών χωριών της περιοχής που κρατούν ακόμη τα παραδοσιακά τους χαρακτηριστικά που αποτελούν μοναδικά δείγματα λαϊκής παραδοσιακής αρχιτεκτονικής.

Οι περιοχές του νομού Ιωαννίνων όπως η Κόνιτσα, το Ζαγόρι, το Πάπιγκο, η Χαράδρα του Βίκου, το Μέτσοβο, το Πωγώνι, η περιοχή της Δωδώνης, τα Τζουμέρκα, η ίδια η πόλη των Ιωαννίνων με τη λίμνη της και το Νησί της, το Κάστρο της πόλης, η Πίνδος, η Ζίτσα είναι αυτές που συνδυάζουν φυσική ομορφιά, ιστορία, παράδοση και είναι οι λόγοι που αξίζει ο επισκέπτης να βρεθεί στα Ιωάννινα.

● Η ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

Η πόλη των Ιωαννίνων έχει πίσω της ιστορία εκατοντάδων χρόνων και αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα πολιτιστικά κέντρα της Ελλάδας. «Πρώτη στ' άρματα, στα γρόσια και στα γράμματα», όπως χαρακτηριστικά λέγεται.

Είναι χτισμένη πάνω στα ερείπια της αρχαίας Νέας Εύροιας. Ιδρύθηκε γύρω στα 630 μ. Χ. και οφείλει το όνομά της σε ναό-ασκητήρι του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου, που ήταν χτισμένος μέσα στο Κάστρο. Το Κάστρο, το οποίο σύμφωνα με τον ιστορικό Προκόπιο χτίστηκε το 528 μ. Χ. από τον Ιουστινιανό, είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με της ιστορία της πόλης, αφού και ο πρώτος της οικισμός θεμελιώθηκε σ' αυτό.

Κατά καιρούς τα Ιωάννινα έχουν υποστεί επιδρομές διαφόρων λαών. Το 1204 εντάσσεται στο Δεσποτάτο της Ηπείρου και ακολουθεί μια περίοδος ανάπτυξης της πόλης.

Μεταγενέστερα δέχεται νέες επιδρομές με πιο επώδυνη εκείνη των Τούρκων το 1430, που τα κράτησε σκλαβωμένα μέχρι την απελευθέρωσή τους από τον Ελληνικό στρατό το 1913. στην διάρκεια της περιόδου αυτής, η πόλη δύο φορές καίγεται από Τούρκους πασάδες, ενώ αυτός που άφησε ανεξίτηλα τα σημάδια του στην πόλη και στην ιστορία της είναι ο Αλή - πασάς, γνωστός για τα εγκλήματα και τις θηριωδίες που διέπραξε στα χρόνια της εξουσίας του.

Ανάμεσα σ' αυτά και ο πνιγμός στη λίμνη Παμβώτιδα της Κυρά Φροσύνης μαζί με άλλες 17 γυναίκες, ενώ σημαδιακό έτος για τα

Ιωάννινα ήταν το 1838, όταν απαγχονίστηκε ο νεομάρτυρας Γεώργιος γιατί δεν απαρνήθηκε την πίστη του στην Ορθοδοξία.

Στην περίοδο της πολύχρονης σκλαβιάς τα Γιάννενα κατόρθωσαν να αναπτυχθούν σε μεγάλο οικονομικό και εμπορικό κέντρο, αλλά κυρίως έγιναν κέντρο γραμμάτων και διαφωτισμού. Μεθόδιος Ανθρακίτης, Μπαλάνος, Ευγ. Βούλγαρης, Ψαλλίδας και άλλοι, είναι φυσιογνωμίες που δίδαξαν στις φημισμένες Σχολές των Ιωαννίνων.

... Ίσως είναι μοναδική η περίπτωση που αυτή την περίοδο στις αγιογραφίες των Ναών σε Μοναστήρια στο Νησί και στη Βελλά ανάμεσα στους Αγίους βρίσκονται ζωγραφισμένες φυσιογνωμίες των κλασικών Πλάτωνα, Αριστοτέλη, κ.λ.π.

Τα Γιάννενα ήταν η πόλη των θρύλων.

Η σύγχρονη ιστορία με τους απελευθερωτικούς αγώνες του 1912-13, την αυτονομία της Β. Ηπείρου, το έπος του 1940 καταχωρεί τα Γιάννενα και την Ήπειρο στις λαμπρότερες σελίδες των εθνικών αγώνων. Πλούσια η ιστορία της πόλης και της περιοχής και επίσης πλούσια η παράδοση και ο λαϊκός πολιτισμός. Διάσπαρτη η περιοχή από μνημεία, ερείπια πειστήρια μιας ιστορικής διαδρομής τριών χιλιάδων χρόνων. Η αρχαιολογική σκαπάνη σε Δωδώνη, Πασσαρώνα, Βίτσα, Πωγώνι, Δουρούτη, κ.α., φέρνει στο φως την κλασική περίοδο. Τα Μοναστήρια και τα Κάστρα δείχνουν τη συνέχεια του Βυζαντίου. Γεφύρια, τραγούδια, θρύλοι, μεταφέρουν τη λαϊκή παράδοση μέχρι σήμερα: Μπιζάνι, Μανωλιάσσα, Πίνδος, Καλπάκι, δένουν την ιστορία του έθνους.

Όποιος περπατάει στα Γιάννενα, στην Ήπειρο, σε κάθε του βήμα βρίσκει τα πατήματα της ιστορίας, τον αντίλαλο των θρύλων, την ζωντανή παράδοση.

Και τα σημερινά Γιάννενα, με τους 100.000 κατοίκους, έχουν τον δικό τους ρυθμό, καθώς βρίσκονται στο κέντρο της Ηπείρου και στο σταυροδρόμι προς Ηγουμενίτσα, την πύλη της Ελλάδας στην Δυτική Ευρώπη και την Αλβανία.

Το Πανεπιστήμιο, τα Νοσοκομεία, το Ναυταθλητικό Κέντρο, οι Εκθέσεις Περάματος & Λιμνοπούλας που γίνονται πλέον κάθε χρόνο και άλλες δραστηριότητες στην πόλη δίνουν το μέτρο της σύγχρονης εξέλιξης της πόλης.

Το Κάστρο των Ιωαννίνων

Το Κάστρο των Ιωαννίνων είναι από τα πιο παλιά Κάστρα που σώζονται σήμερα στην πατρίδα μας. Χτίστηκε επί Αυτοκράτορα Ιουστινιανού το 528 μ. Χ. Είναι το πιο αρχαίο Βυζαντινό Κάστρο και είναι σύγχρονο με τα Κάστρα του Διδυμότειχου και της Μονεμβασιάς.

Επί εποχής Αλή Πασά το Κάστρο των Ιωαννίνων έγινε το μεγαλύτερο διοικητικό κέντρο της Τούρκοκρατούμενης τότε Ελλάδας.

Μέσα στο Κάστρο αναπτύχθηκαν τα ελληνικά γράμματα και δίδαξαν όλοι σχεδόν οι Μεγάλοι δάσκαλοι του Γένους. Επίσης, οι Μεγάλοι Έλληνες οπλαρχηγοί όπως ο Διάκος, ο Ανδρούτσος, ο Καραϊσκάκης, ο Βαρνακιώτης, ο Μπότσαρης, ο Τζαβέλλας κ.α. πέρασαν από το Κάστρο των Ιωαννίνων και μαθήτευσαν στις σχολές πολέμου του Αλή Πασά. Έτσι ο Αλής άθελά του βοήθησε τον σκληρό αγώνα των Ελλήνων κατά των Τούρκων, γιατί πίστευε πως οι Έλληνες και κυρίως οι Ηπειρώτες θα τον βοηθούσαν στα σχέδια του να γίνει κάποτε και Σουλτάνος στην Κων/πολη.

Μέσα σ' αυτό το ιστορικό Κάστρο των Ιωαννίνων πέρασε όλη την πολυτάραχη ζωή του ο Μεγάλος τύραννος της Ηπείρου και του λαού της Ηπείρου, ο Αλή Πασάς. Εκεί μέσα, στα πολυτελή του παλάτια, έζησε τους μεγάλους του έρωτες με την κυρά – Βασιλική και εκεί πάλι ερωτεύτηκε την ερωμένη και μεγάλη αγάπη του γιου του Μοχτάρ, την Κυρά – Φροσύνη. Το Κάστρο των Ιωαννίνων έχει σχέση με την όλη οχύρωση του Βυζαντινού κράτους από τον Ιουστινιανό, η οποία άρχιζε από τον Δούναβη ποταμό και τελείωνε στη δυτική του πλευρά στη Βαλκανική Χερσόνησο.

Το κάστρο των Ιωαννίνων αποτελείται από τέσσερα τμήματα:

- Την Β.Δ ακρόπολη με το Ασλάν Τζαμί
- Τον εξωτερικό περίβολο
- Την Β.Α ακρόπολη με το Ιτς Καλέ και την Καστροπολιτεία

Η περιοχή που κλείνεται από το Κάστρο είναι περί τα 190-200 στρέμματα, το δε μήκος του είναι γύρω στα 1800-2000μ.

Επάνω από την Κεντρική πύλη του Κάστρου υπήρχε ένα Βενετσιάνικο ρολόι, το μηχανισμό του οποίου πήραν οι Ιταλοί το 1917.

Στην κεντρική πύλη του οι Τούρκοι κρέμασαν τον Νεομάρτυρα Γεώργιο, πολιούχο των Ιωαννίνων.

Το Κάστρο έχει πλάτος 10μ.

Η σημερινή μορφή του Κάστρου των Ιωαννίνων που στο μεγαλύτερο μέρος της είναι της εποχής της Τουρκοκρατίας, έχει ενσωματωμένες παλαιότερες βυζαντινές οικοδομικές φάσεις. Μέσα στο Κάστρο διαμορφώνονται δύο ακρόπολεις. Στη βορειοανατολική ακρόπολη, ήταν κτισμένα τα ανάκτορα των βυζαντινών ηγεμόνων της πόλης. Σήμερα στην κορυφή της δεσπόζει το τζαμί του Ασλάν πασά (1618). Η δεύτερη ακρόπολη νοτιοανατολικά, είναι γνωστή ως Ιτς-Καλέ, δηλ. εσωτερικό φρούριο. Στο κέντρο της και στη θέση που βρισκόταν το 19^ο αι. τα σεράγια του Αλή πασά υπάρχει το Βυζαντινό Μουσείο και κοντά σε αυτό το Φετιχιέ τζαμί (1795) και ο τάφος του Αλή πασά. Μέσα στο Κάστρο και ανάμεσα στα σπίτια του οικισμού σώζεται το Σουφαρί

Σαράι, (σχολή ιππικού του Αλή πασά), η Τουρκική βιβλιοθήκη, η Εβραϊκή συναγωγή, τα ερείπια του βυζαντινού Λουτρού, το σπίτι του Πασά Καλού (στα τείχη του Κάστρου). Μάρτυρες του βυζαντινού παρελθόντος είναι επίσης ο λεγόμενος πύργος του Βοημούνδου στην νοτιοανατολική ακρόπολη και ο πύργος του Θωμά, δεξιά της κεντρικής πύλης του Κάστρου.

**ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΣ ΟΔΗΓΟΣ
ΝΟΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ**

Iwávviva

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Κτισμένα στις όχθες της λίμνης Παμβώτιδας τα Ιωάννινα είναι μια όμορφη, γραφική πόλη, που συνδυάζει τις ιστορικές μνήμες με την πραγματικότητα μιας σύγχρονης μεγαλούπολης. Είναι η πόλη των θρύλων της παράδοσης και των αργυροχρυσοχόων. Στα πράσινα νερά της λίμνης ζωντανεύουν οι θρύλοι του Αλή πασά και της Κυρά Φροσύνης, ενώ στα γραφικά δρομάκια του Κάστρου της κυριαρχούν μνήμες του βυζαντινού παρελθόντος και της νεότερης ιστορίας της.

Η πρώτη μνεία των Ιωαννίνων γίνεται τον 9^ο αι. όπου αναφέρεται ως επισκοπή, ωστόσο έχουν διατυπωθεί απόψεις ότι η πόλη ιδρύθηκε από τον αυτοκράτορα Ιουστινιανό. Τον 13^ο αι. ήταν σημαντική πόλη του Δεσποτάτου της Ηπείρου, και γνώρισε οικονομική ανάπτυξη που συνεχίστηκε και τους επόμενους αιώνες. Το 1430 τα Ιωάννινα παραδόθηκαν, μετά από συμφωνία, στους Τούρκους. Στα τέλη του 18^{ου} – αρχές 20^{ου} αι. η πόλη έγινε το κέντρο της επικράτειας του Αλή πασά, η περίοδος της ηγεμονίας του οποίου συμπίπτει με τη μεγαλύτερη οικονομική και πνευματική ανάπτυξη της περιοχής. Μάρτυρες της ιστορίας της πόλης, που ασκεί μια ιδιαίτερη γοητεία στους επισκέπτες της, είναι τα μνημεία της: Το Κάστρο, τα Μοναστήρια του Νησιού με τις θαυμάσιες τοιχογραφίες, τα Τζαμιά, η Συναγωγή, τα παλιά αρχοντικά.

Η Λίμνη & το Νησί της πόλης των Ιωαννίνων.

Το Νησί της λίμνης Παμβώτιδας αποτελεί σήμερα ένα από τα γραφικότερα μέρη της περιοχής των Ιωαννίνων, που συνδυάζει τη φυσική ομορφιά με την πλούσια ιστορική παράδοση. Αποτέλεσε μεγάλο θρησκευτικό και μοναστικό κέντρο κατά τους υστεροβυζαντινούς χρόνους και την περίοδο της Τουρκοκρατίας, γεγονός το οποίο μαρτυρούν σήμερα τα σωζόμενα μοναστήρια του, που είναι μεγάλης καλλιτεχνικής και ιστορικής αξίας. Η αρχαία παράδοση για το Νησί & τη Λίμνη είναι σχεδόν ανύπαρκτη.

Ελάχιστα γεγονότα μας περιέσωσε η παλαιότερη παράδοση και σ' αυτά μπορούν να προστεθούν τα βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία, που κάπως φωτίζουν την τελευταία περίοδο του Βυζαντίου (13^{ος} – 14^{ος} αι.) ως τις αρχές του 19^{ου} αι. Τα δύο τούτα ορόσημα, ο 13^{ος} αιώνας και οι πρώτες δεκαετίες του 19^{ου} αι. που διαγράφουν τα πλαίσια της σκοτεινής ιστορίας του νησιού, αντιστοιχούν ίσως όχι τυχαία, με τις δύο περιόδους ακμής των Ιωαννίνων.

Στις αρχές του 13^{ου} αι., ευθύς μετά την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους της Δ' Σταυροφορίας (1204 μ. Χ.) ιδρύθηκε με βάση την Ήπειρο το ελεύθερο βυζαντινό κράτος, το λεγόμενο Δεσποτάτο της Ηπείρου, με πρωτεύουσα την Άρτα που για λίγο καιρό μάλιστα είχε για πρωτεύουσα τα Γιάννενα. Η περίοδος εξάλλου του τέλους του 18^{ου} και των αρχών του 19^{ου} αι. κυριαρχείται από τη μεγάλη προσωπικότητα του Αλή Πασά Τεπελενλή, το οποίου η πολιτική δραστηριότητα κατέστησε προσωρινά την Ήπειρο πεδίο ενδιαφέροντος της ευρωπαϊκής πολιτικής. Σαν δύο δεσπόζουσες κορυφές οι δύο τούτοι ιστορικοί σταθμοί ρίχνουν τη σκιά τους και στο γειτονικό ήρεμο νησί: στα τέλη του 13^{ου} αι. ιδρύονται εκεί οι πρώτες βυζαντινές Μονές και ίσως οι σκήτες και τα Ησυχαστήρια των μοναχών – με εξαίρεση ίσως τη Μονή Ντίλιου που φαίνεται κατά δύο αιώνες αρχαιότερη – και στις 24 Ιανουαρίου 1822, στο ταπεινό κελί της Μονής του Αγ. Παντελεήμονα, τερμάτισε την πολυτάραχη ζωή του ο δυνάστης της Ηπείρου Αλής. Στις δυτικές όχθες του νησιού διατηρούνται μέχρι σήμερα δύο βυζαντινές Μονές, του Αγ. Νικολάου των Φιλανθρωπίνων ή του Σπανού, και του Αγ. Νικολάου του Ντίλιου ή του Στρατηγοπούλου, τεκμήρια της οικονομικής και πνευματικής ακμής της πόλης και του νησιού στα χρόνια του Δεσποτάτου. Και στην αντίπερα όχθη, την ανατολική, κάτω από τα αιωνόβια βαθύσκιωτα πλατάνια, διατηρούνται ακόμη λίγα νεότερα και ταπεινά κελιά της Μονής του Αγ. Παντελεήμονα, που συνδέθηκαν με τις τελευταίες μέρες του Αλή- Πασά.

Η Λίμνη

Το όνομά της, Παμβώτις, μας παραδίδεται πρώτη φορά στο 12^ο αι. από τον Ευστάθιο στα σχόλια που έγραψε για την Οδύσσεια. Αλλά ότι η λίμνη υπήρχε και παλαιότερα προκύπτει από τον μεγάλο ιστορικό του Ιουστινιανού, τον Προκόπιο, που στ «Κτίσματα» αναφέρει την ίδρυση του φρουρίου των Ιωαννίνων (527 – 528 μ. Χ.). Ο Ιουστινιανός δηλαδή,

εκτιμώντας τη στρατηγική σπουδαιότητα του λεκανοπεδίου και θέλοντας να ενισχύσει την εγκατελλειμένη από τις αδιάκοπες επιδρομές περιοχή, υποχρέωσε τους κατοίκους της παλιάς Εύροιας της Θεσπρωτίας να μετοικήσουν στη χερσόνησο όπου σήμερα βρίσκεται το κάστρο των Ιωαννίνων. Ο ιστορικός προσδιορίζει τη θέση ως εξής: στο μέρος αυτό υπήρχαν λίμνη και ένα νησί. Στις όχθες της (τις δυτικές) σε μια χερσόνησο (η σημερινή χερσόνησος του κάστρου) που μόλις με μια στενότατη λωρίδα γης συνδεόταν με τη λοιπή στεριά, ο Ιουστινιανός έχτισε ισχυρό φρούριο, τη νέα Εύροια. Ασφαλώς ο Προκόπιος περιγράφει τη λίμνη των Ιωαννίνων γιατί καμμιά άλλη λίμνη με νησί και χερσόνησο δεν υπάρχει ούτε υπήρχε στην Ήπειρο. Η θέση της νέας Εύροιας που αργότερα μετονομάστηκε σε Ιωάννινα, επιβεβαιώνεται από τον Ιεροκλή, σύγχρονο του Προκόπιου, που στο Συνέκδημό του, τον ταξιδιωτικό οδηγό της εποχής εκείνης, αναφέρει στην περιοχή αυτή την Εύροια εκ νέου (Εύροια, Ακνίου).

Για το σχηματισμό της λίμνης έχει διατυπωθεί η ορθή άποψη ότι ανάγεται σε πολύ παλιούς χρόνους. Έχουν παρατηρηθεί στο ασβεστούχο υπέδαφος του αποξηραμένου έλους της Λαψίστας, που βρίσκεται βόρεια της λίμνης, υδρόβιοι οργανισμοί και μαλάκια των γλυκών νερών, εναποθηκεύσεις της άλλοτε ενιαίας λίμνης, που μαρτυρούν ένα πολύ παλιό σχηματισμό της λίμνης, όπως και οι λίμνες της Κεντρικής Ευρώπης.

Οι πρόσφατες έρευνες της Αρχαιολογικής και Ανθρωπολογικής Σχολής του Cambridge πρόσφεραν καινούρια στοιχεία. Με την ανασκαφή μιας παλαιολιθικής σπηλιάς στους δυτικούς πρόποδες του βουνού της Καστρίτσας, στα νότια της λίμνης διαπιστώθηκε στο στόμιο της σπηλιάς σε βάθος 6 μέτρα από τη σημερινή επιφάνεια του δρόμου, ένα στρώμα αμμουδιάς από λιμναία χαλίκια, άμμο και στρείδια γλυκών νερών και ενώ η εσωτερική επιφάνεια του βράχου ήταν τραχιά, η εξωτερική ήταν λεία, από τη μηχανική ενέργεια των κυμάτων της λίμνης. Τα στρώμα αυτό χρονολογήθηκε με ραδιοάνθρακα C14 στα 20.800K810 χρόνια από σήμερα, δηλαδή 18.000 χρόνια π.Χ. περίπου. Δύο παρόμοιες στρώσεις διαπιστώθηκαν και σε βαθύτερα π.Χ. περίπου. Δύο παρόμοιες στρώσεις διαπιστώθηκαν και σε βαθύτερα στρώματα, μεταξύ 6 και 13 μέτρα, που χρονολογούνται 20.000 – 26.000 από σήμερα.

Επειδή επάνω από τις τρεις στρώσεις της αμμουδιάς παρατηρήθηκαν ίχνη ανθρώπινης εγκατάστασης (λίθινα εργαλεία, άνθρακες, κόκκαλα, υπολείμματα τροφής) προκύπτει ότι τρεις φορές υψώθηκε η στάθμη της λίμνης κατά 3.20 μ. τουλάχιστο στην περίοδο 26.000 – 20.000 από σήμερα και τα νερά της έφτασαν ως την είσοδο της σπηλιάς, και τρεις φορές αποσύρθηκαν και επέτρεψαν την εγκατάσταση του παλαιολιθικού κυνηγού μέσα στη σπηλιά.

Στην εποχή αυτή που συμπίπτει με κάποια έξαρση του ψύχους και με τη μεγαλύτερη εξάπλωση των παγετώνων στην Ευρώπη (Würm III) επικράτησαν φαίνεται στην Ήπειρο βροχερές κλιματολογικές συνθήκες, που διατάραξαν αισθητά την υδρολογική ισορροπία της λίμνης και προκάλεσαν ανύψωση της στάθμης περισσότερο από 3 μ. Η αύξηση τούτη είναι σημαντική αν λάβουμε υπόψη ότι το μέσο σημερινό βάθος της λίμνης είναι 4 – 5 μ., το δε μέγιστο 11 μ., και ότι μια μεγάλη χαμηλή έκταση βρισκόταν τότε κάτω από το νερό.

Στις περιόδους αυτές, δηλαδή το κατά το έτος 1954 το αποξηραθέν έλος της Λαψίστας, μαζί με τη σημερινή λίμνη ήταν μια ενιαία και μεγάλη λίμνη. Ολόκληρη η πεδιάδα ως τους πρόποδες των βουνών και των λόφων μεταξύ Κασικάς, Καστρίτσας, Λογγάδων, Περάματος, Ασφάκας, Ροδοτοπίου, είχε καλυφθεί από τα νερά. Τούτο επιβεβαιώνεται και από άλλες γεωλογικές παρατηρήσεις: βόρεια των Ιωαννίνων, ένα αργιλικό μεσοπαλαιολιθικό στρώμα, με λίθινα εργαλεία της Μέσης Παλαιολιθικής εποχής (50.000 – 40.000 π. Χ.) μπαίνει απευθείας στο αλλουβιακό στρώμα της λίμνης.

Με τη λήξη της παγετωνικής περιόδου (γύρω στα 8.500 π. Χ.) και την έναρξη των νεοθερμικών χρόνων, και ίσως ύστερα από ένα σύντομο επεισόδιο κατακλυσμαίων βροχών, που μπορεί να διέσωσε η αρχαία παράδοση στο μύθο του κατακλυσμού του Δευκαλίωνα και της Πύρρας, η λίμνη φαίνεται ότι επανήλθε στην ισοστατική της κατάσταση. Τούτο μπορεί να υποστηριχθεί και από τις ανασκαφές στον προϊστορικό συνοικισμό της Καστρίτσας, βόρεια του χωριού, που έφεραν στο φως ευρήματα προϊστορικού συνοικισμού σε βάθος 3 – 4 μ. από τη σημερινή επιφάνεια, που φτάνουν ως τη Μέση Νεολιθική περίοδο (5^η χιλιετηρίδα π. Χ.). Τούτο σημαίνει ότι η λίμνη την εποχή εκείνη δεν έφτανε ως το χώρο του προϊστορικού συνοικισμού, που μόλις 2 – 3 μ. υπερέχει από την επιφάνεια της λίμνης.

Η στάθμη της επηρεάζεται ασφαλώς από την ποσότητα των ετήσιων βροχών και την αποχετευτική ικανότητα που έχουν οι καταβόθρες που βρίσκονται στις νότιες όχθες της λίμνης, στις ρίζες του ασβεστολιθικού βουνού της Καστρίτσας και στα βορειοδυτικά του λεκανοπεδίου, προς το Ροδοτόπι, απ' όπου τα πλεονάζοντα νερά της διοχετεύονται στον Καλαμά, που εκβάλλει βόρεια του κόλπου της Ηγουμενίτσας. Παλαιότερα όμως, σε χρόνια μεγάλου όμβρου, η στάθμη της λίμνης ανερχόταν αισθητά. Σε μια ενθύμηση αναφέρεται ότι το έτος 1864 – 65 τα νερά υψώθηκαν τόσο πολύ από τις βροχές, που πλημμύρισαν τα παραλίμνια σπίτια και το νερό έφτασε ως μια πιθαμή στη Μητρόπολη.

Η λίμνη έχει μήκος 7,5 περίπου χλμ., πλάτος 1,5 – 5 χλμ., μέσο βάθος 4 – 5 μ., μέγιστο 11 (μεταξύ βουνού και νησιού) και επιφάνεια 22,8 τ.χλμ. Το ύψος της επιφάνειας σε σχέση με τη θάλασσα είναι 470 μ.

Στο Χρονικό των Ιωαννίνων (αρχές 15^{ου} αι.) γνωστό μέχρι προ ολίγου ως «Χρονικό των μοναχών Πρόκλου και Κομνηνού», αναφέρεται μια «ναυμαχία' στη λίμνη. Στις 26.2.1379 ένα τμήμα από 200 περίπου Αλβανούς επιδρομείς κατόρθωσε, με τη βοήθεια ενός τοπικού βαρκάρη, να αποβιβαστεί νύχτα από το νησί ή το χωριό Πέραμα στη βορειοανατολική ακτή της λίμνης και να καταλάβει την ΒΑ ακρόπολη του κάστρου (όπου σήμερα είναι το Δημοτικό Μουσείο) τον «επάνω γουλάν», όπου ήταν η έδρα των Δεσποτών. Ένα άλλο τμήμα, πολυαριθμότερο αυτό, από Αλβανούς, Βλάχους και Βούλγαρους, που είχε αποβιβαστεί στο νησί, ξεκίνησε με μονόξυλα και μια μεγάλη λέμβο για να καταλάβει το υπόλοιπο κάστρο. Οι αμυνόμενοι, εμπειρότεροι στη ναυτική τέχνη, έσπευσαν να εμποδίσουν την απόβαση. Τους επιτέθηκαν με δύο μεγάλες λέμβους και μονόξυλα και τους ανέτρεψαν. Οι αιφνιδιαστικά καταλαβόντες το Γουλά αναγκάστηκαν τότε να παραδοθούν. Ένα άλλο περιστατικό, αν και ανεπιβεβαίωτο, διασώζει η προφορική παράδοση. Το 1434, δηλαδή 4 χρόνια μετά την οριστική υποταγή των Ιωαννίνων στους Τούρκους (1430) ο Ντουραχάν πασάς Μπεϊλέρ Μπέης της Ρούμελης, διέσχισε χειμώνα την Πίνδο προερχόμενος από τη Θεσσαλία, για να καταστείλει μια τοπική ανταρσία στην Ήπειρο, και έφτασε στις ανατολικές όχθες της λίμνης. Ο Ντουραχάν πασάς, χωρίς να αντιληφθεί ότι βρισκόταν στη λίμνη που είχε παγώσει και καλυφθεί φαίνεται, απ' το χιόνι διάβηκε με όλο το στρατό του τη λίμνη και διαπεραιώθηκε στην απέραντη όχθη. Όταν πληροφορήθηκε τον κίνδυνο που διέτρεξε, απέδωσε τη σωτηρία του σε κάποιο εικονοστάσι της Παναγίας που βρισκόταν στο σημείο απ' όπου διαπεραιώθηκε και από ευγνωμοσύνη ίδρυσε στη θέση εκείνη την ομώνυμη Μονή, την Παναγία Ντουραχάνη. Η παράδοση δεν είναι εντελώς απίθανη, αν και η διάβαση του Ζυγού το χειμώνα για τακτικό στρατό και μάλιστα σε βαρυχειμωνιά, είναι δυσχερέστατη, αν όχι αδύνατη. Σε παλαιότερες ενθυμήσεις αναφέρεται γενικό πάγωμα της λίμνης κατά τα έτη 1540, 1687, 1700, 1864, 1869 και τελευταία η λίμνη ξαναπάγωσε στα 1929 και 1959.

Το κλίμα του λεκανοπεδίου είναι ηπειρωτικό, με μέση θερμοκρασία τον Ιανουάριο 6οC περίπου. Συχνά η ήρεμη επιφάνεια της λίμνης αναταράσσεται ως το βυθό της από τη βιαιότητα του βοριά. Τα κύματα τότε φτάνουν ως την κορφή των δέντρων και σπάζουν στους βράχους του κάστρου. Από το βαρύ κρύο παγώνουν καμιά φορά τα νερά και σχηματίζουν επάνω στα δέντρα χειμάρρους από κρυσταλλωμένους μανδύες.

Με τη λίμνη συνδέεται ακόμη και μια τραγική ιστορία, μια από τις πολλές στα χρόνια του Αλή, ο πνιγμός της όμορφης Κυρά Φροσύνης, της οποίας το άντρας από πολύ καιρό έλειπε στη Βενετία. Για τον πνιγμό αυτής της χειραφετημένης γυναίκας, φαινόμενο ασυνήθιστο στα χρόνια

εκείνα, παραδίδονται δύο αφηγήσεις. Την πιο αληθοφανή αναφέρει ο περιηγητής Thom Smart Hughes στο έργο του «Ταξίδια στη Σικελία, Ελλάδα και Αλβανία 1820»: «Αυτή η νεαρή καλλονή», γράφει ο Hughes, «ήταν ξακουστή στα Γιάννενα, όχι μόνο για τα θέλγητρά της, αλλά κυρίως για τους χαριτωμένους τρόπους της και για τη ζωντανία του πνεύματος που την έκαναν ψυχή της συντροφιάς. Με αυτή την τέλεια γυναίκα δημιούργησε δεσμό ο Μουχτάρ, ο μεγαλύτερος γιος του Αλή πασά, που προκάλεσε της ζήλεια της γυναίκας του» Μια μέρα κάποιος χρυσοχόος πρόσφερε προς πώληση στα χαρέμια της αυλής ένα αδαμαντοκόλλητο δαχτυλίδι βαρύτιμο. Το δαχτυλίδι έφτασε στα χέρια της ζηλότυπης γυναίκας του Μουχτάρ, που αναγνώρισε το δικό της δαχτυλίδι, που το είχε δωρήσει στο Μουχτάρ την ημέρα των γάμων τους. Τα πειστήρια της συζυγικής απιστίας ήταν πρόδηλα. Η απατημένη σύζυγος κατέφυγε στον πεθερό της, ζητώντας ικανοποίηση, και ο Αλής, που τον καιρό εκείνο χρωστούσε σ' αυτή και την αδελφή της, γυναίκα του Βελή, του νεότερου γιου του Αλή, την επιρροή του στους Αλβανούς, της έκανε το χατίρι. Μια νύχτα η Κυρά Φροσύνη συνελήφθη μαζί με την υπηρέτριά της και με άλλες 17 γυναίκες, οι περισσότερες ελευθερίων ηθών και κλείστηκε στο ναό του Αγ. Νικολάου των Κοπάνων, στη βόρεια παρυφή της πόλης. Ο Hughes αναφέρει ότι εξαιτίας αυτού δημιουργήθηκε μεγάλος αναβρασμός στην πόλη. Ο Αλής επί δύο μέρες ήταν αναποφάσιτος. Περίμενε κάποιο πρόσχημα, ένα διάβημα των προκρίτων για να ελευθερώσει την Κυρά Φροσύνη και τις 17 γυναίκες, αλλά οι πρόκριτοι δέιλιασαν και ο Αλής τελικά διέταξε τη θανάτωσή τους. Μια νύχτα του 1801 πιθανώς, οι 18 γυναίκες πνίγηκαν στη λίμνη, στην περιοχή του Αγ. Νικολάου.

Το Νησί

Στη βορειοανατολική άκρη του νησιού που το μήκος του είναι περίπου 800 μ. και το πλάτος του 500 μ., υπάρχει σήμερα ένα χωριό με σπίτια. Οι κάτοικοι ζουν κυρίως με το ψάρεμα στη λίμνη, που είναι άφθονο. Οι γυναίκες κόβουν στις όχθες ψαθί (το παπύρι) και πλέκουν ψάθες. Οι νησιώτες πιστεύουν ότι δεν είναι ντόπιοι, αλλά ήρθαν από τη Μάνη, τον 17^ο αι. μ. Χ. Δυστυχώς το θέμα αυτό δεν έχει ακόμη μελετηθεί. Μερικοί γλωσσικοί ιδιωτισμοί και κύρια ονόματα που τείνουν να εξαφανιστούν, ξένα για την περιοχή των Ιωαννίνων, δίνουν σοβαρότητα στην παράδοση. Τέτοιοι άλλωστε βίαιοι μετοικισμοί στα χρόνια της Τουρκοκρατίας δεν ήταν σπάνιοι.

Βέβαιο πάντως είναι ότι το Νησί κατοικήθηκε πολύ προ του 17^{ου} αι. στην αυτοβιογραφία τους οι αδελφοί μοναχοί Θεοφάνης και Νεκτάριος Αψαράδες, απόγονοι την μεγάλης βυζαντινής οικογένειας των Αψαράδων, κτήτορες την Μονής του Αγ. Ιωάννου του Νησιού (1506 –

1507) μνημονεύουν ύπαρξη κώμης. Άλλωστε η ύπαρξη κώμης. Άλλωστε , η ύπαρξη εκεί στους χρόνους του «Δεσποτάτου» ή και λίγο παλαιότερα, Μονών, Ασκητριών και Ησυχαστηρίων, μαρτυρεί ότι το σημερινό χωριό έχει περιοχές της λίμνης διατηρήθηκαν τοπωνυμικά και λέξεις σλαβικής καταγωγής, φαίνεται πιθανό ότι ο συνοικισμός του Νησιού είναι πολύ παλαιότερος από τον 10ο μ. Χ. αι. Η άποψη αυτή επιβεβαιώνεται ίσως και από το γεγονός ότι στο χρυσόβουλο του 1020 μ. Χ. η Επισκοπή Ιωαννίνων υπαγόταν στην Αρχιεπισκοπή Αχρίδος.

Προ ετών μπροστά από τη Μονή του Αγ. Παντελεήμονα βρέθηκε το μοναδικό εύρημα προϊστορικών χρόνων, μια λαβή πήλινου αγγείου, που η ράχη της είναι κοσμημένη με κυκλικές κοιλότητες που έγιναν με το δάχτυλο του χεριού στον άψητο πηλό. Το τυχαίο τούτο εύρημα μας παρέχει την πρώτη ένδειξη στο Νησί στους χρόνους της εποχής του Χαλκού.

Σταθμός της ακμής της περιοχής αποτέλεσε η ίδρυση από τον Ιουστινιανό της πόλης των Ιωαννίνων (527 – 528 μ. Χ.). μεσολαβεί το μεγάλο ιστορικό χάσμα 5 – 6 αιώνων, ώσπου με την ίδρυση του «Δεσποτάτου» της Ηπείρου (1204) ξαναρχίζει μια καινούρια άνθιση της πόλης, με την ανέγερση στο Νησί τεσσάρων Μονών και με την ανάπτυξη του μοναχισμού και του ασκητισμού. Η πνευματική και οικονομική ακμή του διατηρήθηκε και κατά του παλαιότερους χρόνους της τουρκοκρατίας, αν κρίνουμε από την οικοδομική δραστηριότητα στον 16^ο και 17^ο αιώνα. Κατά τον 16^ο αι. ανεγείρονται δύο νέες μονές (της Ελεούσας και του Προδρόμου) και άλλες δύο, πιο παλιές και σημαντικές, η Μονή των Φιλανθρωπινών και του Ντίλιου, ανακαινίζονται και επεκτείνονται και τα εσωτερικά τους ιστορούνται από εξέχοντες αγιογράφους, που μεταφέρουν ως εδώ τα νέα καλλιτεχνικά ρεύματα της εποχής. Στον ίδιο αιώνα, οι κτήτορες της Μονής του Προδρόμου, οι μοναχοί Θεοφάνης και Νεκτάριος Αψαράδες, χτίζουν το καθολικό της Μονής Βαρλαάμ των Μετεώρων (1548) και ο Ιωάσαφ Φιλανθρωπίνος, ο ανακαινιστής της Μονής των Φιλανθρωπινών, ιστορεί με δικές του δαπάνες το ναό της Μεταμόρφωσης της Βελτισίστας (1568). Στο 17^ο αι. ανακαινίζεται επίσης εκ θεμελίων η Μονή του Αγ. Παντελεήμονα. Στον 18^ο αι. δεν φαίνεται να σημειώνεται παρακμή στο νησί. Στα 1809, όταν ο Leake επιστρέφει στο Νησί, το χωριό είχε 100 σπίτια (ο Hughes πέντε χρόνια αργότερα αναφέρει τον υπερβολικό αριθμό των 200 σπιτιών) όσα περίπου έχει και σήμερα. Στα χρόνια αυτά ο Αλής είχε εκεί ένα σεράγι και ένα κοπάδι ελάφια. Αλλά ο μοναχικός βίος και η λειτουργία των μοναστηριών και των εκπαιδευτηρίων βρίσκονταν σε μεγάλη παρακμή, εξαιτίας βέβαια των καταθλιπτικών φορολογικών μέτρων που είχε επιβάλλει ο Αλή – πασάς.

Αν και δεν αναφέρεται εκ μέρους του Αλή καταπάτηση της παρουσίας των μοναστηριών, όμως η βαριά φορολογία των νησιωτών

πιθανότατα και των Μοναστηριών – επέφερε τον οικονομικό μαρασμό στο Νησί. Στα χρόνια του Αλή οι νησιώτες πλήρωναν ετήσιο φόρο εισοδήματος 15.000 πιάστρα, εκτός από το καθιερωμένο χαράτσι και την υποχρέωση να εφοδιάζουν κάθε χρόνο τα σεράγια με ξύλα για τη θέρμανση. Πρόσθετες υποχρεώσεις επιβλήθηκαν με την επισκευή και οχύρωση του κάστρου (1815) όταν οι νησιώτες, μοναχοί και λαϊκοί, υποχρεώθηκαν να μεταφέρουν συνεχώς με βάρκες ξύλα, πέτρες και χώματα για το κάστρο.

Με τα εξής λόγια περιγράφει την κατάσταση των μοναστηριών ο Leake τον Ιούλιο του 1809: «Μόνο δύο – τρεις μοναχοί ήταν στο νησί, γιατί τα μοναστήρια χρησιμοποιούνταν για τη διαμονή των φυλακισμένων από κάθε γωνιά της επικράτειας του Βεζύρη... Το μεγαλύτερο μοναστήρι η Ελεούσα, κατέχεται τώρα από τα γυναικόπαιδα των Σουλιωτών, που κατέφυγαν στα Επτάνησα. Μεταξύ αυτών είναι και μια κόρη του Μπότσαρη, ένα παιδί ενδιαφέρον 10 χρόνων. Αυτά τα φτωχά συντηρούνται με ένα κομμάτι κουραμάνας και για τα λοιπά από την ευσπλαγχνία». Αλλά ιδιαίτερα έπαθε το νησί κατά την περίοδο της πολιορκίας του Αλή – πασά. Εκεί είχε εγκαταστήσει ο Αλής φρουρά 1000 Αλβανών για τον εφοδιασμό του κάστρου. Το δεύτερο όμως χρόνο της πολιορκίας ο νέος διοικητής των τουρκικών δυνάμεων, ο Ρεσίτ πασάς, κατέλαβε το νησί και το απέναντι χωριό Στρούνι. Ο Ρεσίτ πασάς, αφού βομβάρδισε με κανόνια και βομβοβόλα το Νησί, το κατέλαβε. Εξαιτίας του βομβαρδισμού τα μοναστήρια και το χωριό έπαθαν καταστροφές. Στις 30 Απριλίου 1821, η αλβανική φρουρά του νησιού παραδόθηκε και οι στρατιώτες του Ρεσίτ συμπλήρωσαν την καταστροφή με σφαγές και διαρπαγές. Πολλοί κάτοικοι εκτοπίστηκαν και αναγκάστηκαν να επαιτούν στις πόλεις για να ζήσουν. Ύστερα από ένα χρόνο, μετά την καταστολή της ανταρσίας και το φόνο του Αλή (24.1.1822) οι κάτοικοι επέστρεψαν στις εστίες τους, πληρώνοντας καθένας στο Ρεσίτ για εξαγορά 150 γρόσσια. Σε μια ενθύμηση του Ηγούμενου Ανανία, στο Πεντηκοστάρι της Μονής του Προδρόμου, αναφέρονται οι καταστροφές των μοναστηριών από τους στρατιώτες του Ρεσίτ μετά το φόνο του Αλή: οι στρατιώτες έβγαλαν ακόμη και τις σιδεριές των παραθύρων κι έμεινε μόνο το μοναστήρι με τους τοίχους. Μετά την επάνοδό τους από την εξορία, οι μοναχοί ξανάρχισαν να επισκευάζουν τα μοναστήρια και να αποκαθιστούν τις ελλείψεις.

Στην υπέρθυρη επιγραφή του ναού του Προδρόμου γίνεται λόγος για την επισκευή των τοιχογραφιών κατά το έτος 1824, «μετά τον χαλασμόν». Σιγά σιγά όμως η ζωή του Νησιού και η λειτουργία των Μοναστηριών ξαναπαίρνουν τον παλιό τους ρυθμό. Το 1872 εγκαινιάζεται στη Μονή Ελεούσας η λειτουργία Ιερατικής Σχολής, που λειτούργησε ως το 1922 οπότε με την απαλλοτρίωση των κτημάτων των Μονών, αναγκάστηκε να κλείσει. Μετά δύο χρόνια ιδρύθηκε στην ίδια

Μονή Ιεροδιδασκαλείο με δαπάνες του κράτους, για να διακόψει τη λειτουργία του το 1929. Η απαλλοτρίωση της μοναστηριακής περιουσίας και η ιδιότυπη ως προ απέμειναν, επέφεραν τον πλήρη μαρασμό των μοναστηριών. Κοντά στην καλά διατηρούμενη Μονή Ελεούσας λειτούργησε πριν από λίγα χρόνια Σχολή Νηπιαγωγών με νηπιοκομικό και παιδικό σταθμό. Ο θεσμός όμως του μοναχισμού στο Νησί με τη μεγάλη παράδοση έσβησε. Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο η Αρχαιολογική Υπηρεσία επισκέυασε τις σπουδαιότερες Μονές του Νησιού, στερέωσε και καθάρισε τις τοιχογραφίες των δύο μοναστηριών των Φιλανθρωπίνων και Στρατηγοπούλου και χαρακτήρισε διατηρητέα τα μνημεία και το γραφικό Νησί, το πιο αξιόλογο κέντρο τουρισμού και αναψυχής.

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ ΝΗΣΙΟΥ

Μονή Αγ. Νικολάου των Φιλανθρωπίνων.

Χτίστηκε το 1292 σύμφωνα με την υπέρθυρη επιγραφή. Ι κυρίως ναός είναι μια στενόμακρη βασιλική μονόκλιτη με στέγη λίθινη, καμαρωτή και περιβάλλεται από τις τρεις πλευρές της με τρεις εξωνάρθηκες και έτσι δίνει την εντύπωση ότι πρόκειται για τρίκλιτη βασιλική με ψηλότερο το μεσαίο κλίτος, που δεν είναι άλλο, παρά ο κυρίως μονόκλιτος ναός.

Ο επισκέπτης της Μονής των Φιλανθρωπινών εντυπωσιάζεται και γοητεύεται από το κάλλος και τον πλούτο των τοιχογραφιών, οι οποίες καλύπτουν τους τοίχους του ναού με τους τρεις νάρθηκες και την καμαρωτή λίθινη στέγη του καθολικού. Ολόκληρος ο ναός, οι τοίχοι, η στέγη του η καμαρωτή και οι τρεις εξωνάρθηκες είναι αγιογραφημένοι και διατηρούνται σε πολύ καλή κατάσταση. Πλούσιες οι παραστάσεις και ποικίλα τα θέματα από τη θρησκευτική ιστορία. Στον πρόναο εικονίζονται ολόσωμοι οι επτά αρχαίοι φιλόσοφοι, Απολώνιος, Πλάτων, Σόλων, Αριστοτέλης, Πλούταρχος, Θουκιδίδης και Χείλων.

Η Μονή των Φιλανθρωπινών με τον πλούτο τον αγιογραφικό της, πρέπει να θεωρείται απ' τα ωραιότερα καλλιτεχνικά μνημεία της χώρας μας κι ειδικότερα του Ηπειρωτικού Ελληνισμού.

Και όσο για το θρύλο που ζει ακόμα, πως στο μοναστήρι των Φιλανθρωπινών υπήρχε το Κρυφό Σχολείο και μας δείχνουν στο δυτικό εξωνάρθηκα μια καταπακτή που οδηγεί σε υπόγειο, ας μη δίνουμε καμία πίστη. Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας, τα σχολεία ήταν ελεύθερα και λειτουργούσαν και στα πιο ασήμαντα χωριά. Φθάνει μόνο να μπορούσαν οι ραγιάδες να πληρώνουν δάσκαλο.

Μονή του Αγ. Παντελεήμονα.

Οι φίλοι των Ιωαννίνων ίδρυσαν στο Νησί, το Μουσείο προεπαναστατικής εποχής, με υφαντά, λιθογραφίες, έγγραφα και άλλα αντικείμενα της εποχής εκείνης. Εδώ μπορούμε να δούμε τον οντά του Αλή πασά, και τις τρύπες στο πάτωμα από τις σφαίρες με τις οποίες σκότωσαν τον Πασά ο Μεχμέτ και οι άντρες του. Ύστερα τον έσυραν έξω και του έκοψαν το κεφάλι για να το στείλουν πεσκέσι στο σουλτάνο στην Πόλη. Μαζί του ο Αλής είχε την αγαπημένη του γυναίκα τη Βασιλική.

Η εκκλησία του Αγίου Παντελεήμονα χτίστηκε κατά τον 17^ο αι. πάνω σε ησυχαστήριο στο οποίο παλαιότερα μόναζαν μοναχοί, όπως αναφέρουν στην αυτοβιογραφία τους οι αδελφοί Αψαράδες.

Η εκκλησία όπως φαίνεται καταστράφηκε από τους Τούρκους στρατιώτες κατά το φόνο το Αλή και ξαναχτίστηκε αργότερα μικρότερη. Είναι μικρή τρίκλιτη βασιλική που χωρίζεται με δύο σειρές από κίονες ξύλινους και στη δυτική πλευρά φέρει γυναικωνίνη. Αξιόλογο είναι το χρυσωμένο τέμπλο, τεχνικής που χρονολογείται στον 17^ο αι. ενδιαφέρουσα είναι επίσης η φορητή εικόνα του Αγίου Παντελεήμονα, έργο του 17^{ου} αιώνα.

Ο Άγγλος περιηγητής Leake αναφέρει ότι γύρω στα 1800 βράχος ξεκόπηκε από το λόφο και έβλαψε το ναό. Τότε ο Αλής υποχρέωσε κάποιο πλούσιο Γιαννιώτη να επισκευάσει το ναό.

Μονή του Προδρόμου.

Η μονή του Προδρόμου βρίσκεται πίσω από τα κελιά όπου έζησε τις τελευταίες μέρες της ζωής του ο Αλή Πασάς. Μικρός ναός τρυπωμένος κάτω από έναν γιγάντιο βράχο, με καθολικό του που σχηματίζει στη στέγη το σχήμα του σταυρού. Οι τοίχοι του ναού, με την προσθήκη ανάμεσα από τις πέτρες και τούβλων κόκκινων, το αγιορείτικο σχήμα του τρούλου με το σταυρό και η διπλή σειρά από στενά τρίλοβα παράθυρα, χαρίζουν στη μονή του Προδρόμου αρχιτεκτονικό κάλλος.

Εσωτερικά ο ναός σκεπάζεται από τοιχογραφίες οι οποίες έγιναν το 1798 και επιζωγραφίστηκαν σε λίγα χρόνια μετά το χαλασμό του Νησιού, όπως μας πληροφορεί υπέρθυρη επιγραφή στον κυρίως ναό. Με την πολιορκία του Αλή και το φόνο, έπαθε πολλά κι ο Ναός του Προδρόμου. Κάτω απ' το ιερό βήμα υπάρχει υπόγεια κρύπτη που οδηγεί στην ανατολική πλευρά προς τη λίμνη.

Ο ναός του Προδρόμου είναι μνημείο ιστορικό του Νησιού και χτίστηκε στα 1506 – 1507 από τους μοναχούς Θεοφάνη και Νεκτάριο αδελφούς Αψαράδες πάνω στα ερείπια άλλου παλαιότερου βυζαντινού ναού.

Μονή του Αγίου Νικολάου Στρατηγοπούλου ή Ντίλιου.

Λίγο νοτιότερα της Μονής Φιλανθρωπινών και επάνω στον ίδιο γυμνό και βραχώδη λόφο, υψώνεται το κτιριακό συγκρότημα του άλλου μοναστηριού, παλαιού της εποχής του Δεσποτάτου, εδώ και 800 χρόνια, που φέρει το ιστορικό όνομα Στρατηγοπούλου. Το δεύτερο όνομα, «Ντίλιου», προέρχεται από τον Γεώργιο Ντίλιο, ευεργέτη της μονής κατά το 1700.

Στη Μονή Στρατηγοπούλου ότι σώζεται σήμερα είναι ο κυρίως ναός, το καθολικό όπως λέγεται. Απλός τύπος μονόκλιτου ναού και με νάρθηκα στη δυτική πλευρά. Στη νοτιοδυτική γωνιά του ναού διατηρείται ένας παλιότερος τοίχος κελιών και τίποτε άλλο. Ωραίοι είναι οι τοίχοι του βυζαντινού ναού και του νάρθηκα καθώς είναι χτισμένοι από ακανόνιστα τετράπλευρα λιθάρια, που εναλλάσσονται με σειρές από κόκκινα τούβλα. Η στέγη του ναού είναι ξύλινη, σαμαρωτή, είναι νεότερη και αντικατέστησε παλιότερη που είχε μεγάλα βυζαντινά κεραμίδια.

Στο υπέρθυρο της εισόδου του νάρθηκα, διαβάζουμε έμμετρη επιγραφή η οποία αναφέρεται στην αγιογράφηση του εσωτερικού του ναού, που έγινε στα 1543, ένα χρόνο μετά τις τοιχογραφίες της Μονής των Φιλανθρωπινών (1542). Ιστορημένοι οι τοίχοι του ναού με παραστάσεις της μυστηριακής ζωής. Ιλαρές κι ασκητικές μορφές των αγίων, σκηνές προσευχής και ουράνιας ενατένισης και σκηνές μαρτυρίου.

Όλος ο ναός είναι γεμάτος από ωραίες τοιχογραφίες. Δεν υπάρχει ούτε ελάχιστο μέρος αδειανό η τεχνική της βυζαντινής τοιχογραφίας στο σχέδιο και στο χρώμα, δημιουργεί ατμόσφαιρα υπερβατική και κατανυκτική. Μέσα από τα θέματά της εκφράζεται το θρησκευτικό πάθος και η αλύγιστη πίστη. Ο μεταβυζαντινός κόσμος της Ελληνικής Ορθοδοξίας, πιστεύει και ελπίζει.

Η μονή του Αγίου Νικολάου ή Μονή της Παναγίας Ελεούσας.

Το όνομα της Μονής ως Παναγία Ελεούσα οφείλεται σε μια εικόνα της Παναγίας που βρίσκεται στο ναό από το 1584, όταν η μοναχή την πήρε από το μοναστήρι της Αγίας Παρασκευής των Ιωαννίνων όταν οι Τούρκοι το έκαναν τζαμί και την κατέθεσε στο μοναστήρι του νησιού.

Επιβλητική η εμφάνιση του κτιριακού συγκροτήματος με το ναό που είναι απλός καμαροσκέπαστος τύπος μονόκλιτης βασιλικής με νάρθηκα και με τη σειρά ολόγυρα των κελιών και των λοιπών βοηθητικών χώρων της μονής. Στον τοίχο του ιερού εντοιχισμένη πλάκα γράφει τη χρονολογία 1748 που θα έχει σχέση με κάποια επισκευή του ναού γιατί το κυρίως ναός θα έχει χτιστεί πολύ παλιότερα από το 1584, όταν βρέθηκε η εικόνα και κατατέθηκε για ασφάλεια στη μονή του Νησιού και από τότε πήρε το όνομα Παναγία η Ελεούσα. Μια άλλη ακόμα υπέρθυρη επιγραφή στη δυτική είσοδο του νάρθηκα σημειώνει το έτος 1759, όταν ιστορήθη ο ναός κι έγιναν κι άλλες μεταρρυθμίσεις στο κτίριο.

Η ιστορία της μονής Ελεούσας δεν φτάνει έως τα χρόνια του Δεσποτάτου και ο χρόνος ίδρυσής της μας είναι άγνωστος. Το προβάδισμα το χρόνου το κατέχουν οι δύο προηγούμενοι ναοί, των Φιλανθρωπίνων και του Στρατηγόπουλου. Η ακμή της μονής παρουσιάζεται στα χρόνια της Τουρκοκρατίας και η δύναμη της, ο πλούτος της και η ακτινοβολία της επισκιάζει τους άλλους αρχαίους ναούς του Νησιού και γίνεται ο προστάτης και συντηρητής τους.

ΦΑΓΗΤΟ – ΑΓΟΡΕΣ ΣΤΟ ΝΗΣΙ.

Στο νησάκι ο κάθε επισκέπτης θα βρει εκθετήρια λαϊκής παραδοσιακής τέχνης και μικρά καταστήματα καθαρά, με κάθε είδους τρόφιμα. Επίσης όμορφα αναψυκτήρια και πεντακάθαρες ταβέρνες με διάφορες ποικιλίες από ψάρια της λίμνης που σας προσφέρουν ένα ευχάριστο γεύμα κάτω από τα πανύψηλα πλατάνια αλλά και με θέα τη Λίμνη. Συνδέεται καθημερινά με τα Ιωάννινα με караβάκια κάθε μισή ώρα. Τον Ιούλιο και Αύγουστο με πιο τακτικά δρομολόγια από τις 6.30 το πρωί μέχρι τα μεσάνυχτα, ενώ τους λοιπούς μήνες από το πρωί έως τις 10 το βράδυ.

ΜΟΥΣΕΙΑ

Αρχαιολογικό Μουσείο

Βρίσκεται στο πάρκο Λιθαρίτσια, στο κέντρο των Ιωαννίνων. Στις αίθουσές του εκτίθενται ευρήματα από τον ευρύτερο Ηπειρωτικό χώρο, όπως παλαιολιθικά εργαλεία από τον Κοκκινοπηλό, το Ασπροχάλικο, την Καστρίτσα, ευρήματα από το Ιερό της Δωδώνης, από τον αρχαίο οικισμό και τα νεκροταφεία της Βίτσας, το Νεκρομαντείο του Αχέροντα κ. α. Στα εκθέματά του περιλαμβάνονται επίσης επιτύμβιες στήλες, αρχιτεκτονικά μέλη, επιγραφές, καθώς και μια ενδιαφέρουσα συλλογή νομισμάτων διαφόρων θέσεων και περιόδων. (Διεύθυνση. Πλατεία 25^{ης} Μαρτίου, τηλ. 2651033357, 2651031908, 2651025490, Fax. 2651071835).

Βυζαντινό Μουσείο

Βρίσκεται στο Κάστρο, στη μεγάλη εσωτερική ακρόπολη (Ιτς Καλέ). Τις συλλογές του περιλαμβάνει ευρήματα (αντικείμενα ανασκαφών, γλυπτά, εικόνες, κεραμική, νομίσματα κ. α.) από διάφορες περιοχές της Ηπείρου, που χρονολογούνται από την Παλαιοχριστιανική περίοδο, έως και τον 19^ο αι. Κοντά στο Μουσείο στο λεγόμενο «Θησαυροφυλάκιο» λειτουργεί και η έκθεση αργυροχοΐας, που ως τέχνη γνώρισε στην Ήπειρο μεγάλη ανάπτυξη. (Διεύθυνση. Κάστρο Ιωαννίνων, τηλ. 2651025989, 39580, Fax. 2651039349)

Δημοτικό Μουσείο

Στο τζαμί του Ασλάν Πασά στεγάζεται το Δημοτικό Μουσείο της πόλης. Πολύτιμες παραδοσιακές φορεσιές και κοσμήματα από διάφορες περιοχές της Ηπείρου, έργα αργυροχοΐας και κεραμικής, ξυλόγλυπτα έπιπλα περιλαμβάνονται στα εκθέματά του, που καλύπτουν μια χρονική περίοδο από τον 18 έως και τον 20 αι. Στο Μαντρεσέ του Τζαμιού εκτίθεται η συλλογή Ραπακούση. (Διεύθυνση. Δημοτικό Μουσείο, Κάστρο Ιωαννίνων τηλ. 2651026356).

Λαογραφικό Μουσείο ΕΗΜ

Το Λαογραφικό Μουσείο ιδρύθηκε με τη φροντίδα της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών. Αντικείμενα Ηπειρωτικής παραδοσιακής τέχνης (υφαντά, ξυλόγλυπτα, έργα ασημουργίας κ. α.), αντικείμενα εκκλησιαστικά, οικιακής χρήσης, κεραμικά, τοπικές ενδυμασίες κ. α. αποτελούν τις πολύτιμες συλλογές του. (Διεύθυνση. Λαογραφικό Μουσείο, οδός Μιχ. Αγγέλου 42, τηλ. 2651020515).

Μουσείο Αθ. Βρέλλη

Βρίσκεται κοντά στην κεντρική πύλη του Κάστρου. Πρόκειται επίσης για Μουσείο κέρινων ομοιωμάτων που περιλαμβάνει μορφές από την ιστορία της Αρχαίας και Νεότερης Ελλάδας.

Μουσείο Προεπαναστατικής περιόδου

Βρίσκεται στο Νησί και στεγάζεται στα κελιά της Μονής Αγ. Παντελεήμονος, όπου δολοφονήθηκε ο Αλή πασάς των Ιωαννίνων, στα 1822. Στη συλλογή του περιλαμβάνει εκθέματα από την προεπαναστατική περίοδο, ενθυμήματα από την εποχή του Αλή πασά (έγγραφα, τη στολή της κυρά Βασιλικής) κ.α.

Μουσείο Εθνικής Αντίστασης

Στεγάζεται στο αναστηλωμένο μενδρεσέ κοντά στο Τζαμί του Βελή πασά, απέναντι από το Πνευματικό Κέντρο του Δήμου.

Δημοτική Πινακοθήκη

Περιλαμβάνει σημαντικά έργα νεοελλήνων καλλιτεχνών και στεγάζεται στο αρχοντικό Πυρσινέλλα.

Το Ρολόι της πόλης

Βρίσκεται στην Κεντρική πλατεία. Χτίστηκε το 1905 επί Οσμάν Πασά. Έργο του Γιαννιώτη Αρχιτέκτονα Περικλή Μελίρρυτου.

Λαογραφικό Μουσείο.

Φροντιστηριακό εργαστήριο της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Βρίσκεται στην είσοδο της πόλης από Άρτα. Ίδρυτής του καθηγητής της Λαογραφίας Δ. Λουκάτος, με αντικείμενα που συγκέντρωσαν οι φοιτητές.

Πολιτιστικές Δραστηριότητες

Στην πόλη γίνονται πολιτιστικές εκδηλώσεις καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Έτσι όποια εποχή κι 'αν βρεθείτε στα Ιωάννινα, θα έχετε την ευκαιρία να παρακολουθήσετε κάποια αξιόλογη εκδήλωση.

Αθλητικές δραστηριότητες

Η πόλη διαθέτει σύγχρονα γυμναστήρια, κλειστό κολυμβητήριο, γήπεδα ποδοσφαίρου, τένις, καλαθοσφαίρισης κ. α. Στη λίμνη Παμβώτιδα γίνονται Πανελλήνιοι και Διαβαλκανικοί αγώνες κωπηλασίας, σκι κ. α. Στο Ναυτικό Όμιλο Ιωαννίνων, στη Λιμνοπούλα, λειτουργούν τμήματα κολύμβησης κωπηλασίας, κανόε — καγιάκ κ. α. Υπάρχουν επίσης Όμιλος Αιωροπτεριστών και Αερολέσχη για τους φίλους των αθλημάτων.

Ο ορειβατικός Σύλλογος διοργανώνει κάθε Κυριακή ενδιαφέρουσες εκδρομές στα γύρω βουνά. Στα Ιωάννινα γίνεται κάθε χρόνο το Ηπειρωτικό Ράλι, αγώνες 4Χ4, αγώνες μότο – κρος κ. α.

Λεκανοπέδιο

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Στα ριζά του Μιτσικελίου και ολόγυρα στην Παμβώτιδα περιζώνοντας την πόλη των Ιωαννίνων εκτείνεται το λεκανοπέδιο, όπου διάσπαρτα αναπτύσσονται τα καμποχώρια. Εδώ άκμασαν στα αρχαία χρόνια οι πόλεις Πασσαρών και Τέκμων. Από τα σημαντικότερα μνημεία που χαρακτηρίζουν την περιοχή είναι ο γνωστός γεωλογικός σχηματισμός του σπήλαιου του Περάματος, το λιθόκτιστο επιβλητικό γεφύρι του Παπαστάθη, τα οχυρά του Μπιζανίου.

Σπήλαιο Περάματος

Από τα πιο αξιόλογα ελληνικά σπήλαια. Βρίσκεται στο κέντρο του ομώνυμου οικισμού. Το σπήλαιο δημιουργήθηκε πριν από 1.400.000 χρόνια, εσωτερικά του λόφου Γορίτσα και αποκαλύφθηκε τυχαία το 1940. Στο εσωτερικό του, διαμορφώνονται δαιδαλώδες διάδρομοι με σταλακτίτες και σταλαγμίτες που συνθέτουν ένα παραμυθένιο κόσμο σχημάτων. Το σπήλαιο καταλαμβάνει έκταση 14.800 τ. μ. ωστόσο η τουριστική διαδρομή είναι συνολικά 1100 μ. και διαρκεί περίπου 45 λεπτά.

Ένα τριώροφο παλάτι, με ασύγκριτες ομορφιές και θαυμαστά στολίδια, που συγκαταλέγεται ανάμεσα στα ωραιότερα των Βαλκανίων, φιλοτέχνησε η φύση στα σπλάχνα του πάμπτωχου φαινομενικά λόφου Γκορίτσα, που στεφανώνει το γραφικό χωριό Πέραμα. Τα πόδια του λούζει η λίμνη Παμβώτις των Ιωαννίνων, που έγινε ξακουστή με το θρύλο της Κυρά - Φροσύνης. Τα στολίδια που διάλεξε η φύση γι' αυτό ήταν από τα καλύτερα και τα πλουσιότερα. Σ' άλλα σπήλαια δεν φτιάχνει περισσότερα από 6 -10 είδη σταλακτιτών και σταλαγμιτών. Σ' αυτό έφτιαξε 19 είδη. Αλλά εκείνο που ξεχωρίζει και, που είναι μοναδικό στον κόσμο δημιούργημα της φύσης, είναι ο σταλαγμίτης «Σταυρός», που σχηματίστηκε καθώς ο «διχαλωτός σταλαγμίτης», που αναπτυσσόταν από τις σταγόνες δύο αντίστοιχων σταλακτιτών, δέχθηκε κάποτε στην κορυφή του, τον ένα από τους δύο σταλακτίτες, που έσπασε από άγνωστη αιτία. Αντί να πέσει κάτω, στερεώθηκε ανάμεσα στις δύο κορυφές του σταλαγμίτη. Οι σταγόνες που ακολούθησαν κόλλησαν πρώτα τον σταλακτίτη και μετά συνέχισαν την ανάπτυξη του

σταλαγμίτη, δημιουργώντας ένα θαυμάσιο σταυρό. Το σπήλαιο Περάματος Ιωαννίνων είναι το πρώτο που αξιοποιήθηκε τουριστικά στην Ελλάδα.

Είναι τμήμα κοίτης υπόγειου ποταμού, που διανοίχτηκε κατά την τεταρτογενή εποχή, ηλικίας 1.500.000 χρόνων περίπου (Ι. Πετρόχειλος). Βρίσκεται στους πρόποδες του λόφου Γκορίτσας, σε απόσταση 4 χλμ. από τα Γιάννενα. Ανακαλύφθηκε τυχαία το 1940. Αποτελείται από πολλούς θαλάμους και διαδρόμους, που συνδέονται μεταξύ τους, στολισμένοι με σταλακτίτες, κολώνες και σταλαγμίτες σε θαυμάσια συμπλέγματα. Τα «Νούφαρα», οι «Κάκτοι», τα «Κυπαρίσσια», οι «Γλυσίνες», οι «Μέδουσες» και τα «Αμόνια» είναι μερικά από τα είδη λιθωμάτων που στολίζουν.

Η τουριστική διαδρομή έχει μήκος 1100 μ. και η έκταση που καλύπτει είναι 14.800 μ². Η θερμοκρασία του αέρα είναι 18οC και των νερών των λιμνών 14 οC.

Σ' αυτό βρέθηκε από την Άννα Πετροχείλου για πρώτη φορά στην Ελλάδα το 1956, δόντι σπηλαιίας άρκτου. Το ίδιο χρόνο, ύστερα από ανασκαφές, ανακαλύφθηκαν από τον Γιάννη Πετρόχειλο δόντια και οστά ολόκληρης οικογένειας του παραπάνω ζώο, που έζησαν πριν 600.000 χρόνια. Ανακοινώθηκαν από τον ίδιο στο Διεθνές Συνέδριο I.N.Q.U.A. Το 1957 στη Μαδρίτη.

Σ' αυτό βρέθηκε ακόμη από τον Γιάννη Πετρόχειλο, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, νέο είδος δολιχοπόδου και μελετήθηκε από τον Γάλλο Βιοσπηλαιολόγο Charpuis, που του ονόμασε «Δολιχοπόδο Πετροχειλόζι» προς τιμήν του ευρόντος. Αυτό έγινε αφορμή να ακολουθήσουν βιοσπηλαιολογικές έρευνες από τον Σουηδό Βιοσπηλαιολόγο K. Lindberg, που ανακάλυψε οικογένειες αρθρόποδων και νύμφες διαφόρων εντόμων.

Τουριστική διαδρομή.

Μετά από διευρυμένη είσοδο και τεχνητά σκαλάκια, διανοίγεται ο «Πρώτος θάλαμος» με τεράστιες κολώνες σαν ελαιόδεντρα.

Ο στενός διάδρομος που ακολουθεί είναι οι «Κατακόμβες». Εδώ το αίσθημα του μυστηρίου είναι τόσο διάχυτο, που προκαλεί δέος. Τελειώνουν στο «Γραφικό Δασάκι», με ...δέντρα «Νάνους», σωστά κομψοτεχνήματα.

Μια απεραντοσύνη ξανοίγεται μπροστά μας. Κολώνες που σχηματίζουν «Αρμόνια» κατά σειρά, «Παραπετάσματα» αλαβάστρινα που κρέμονται από την οροφή, «Πέτρινα Λουλούδια» στο δάπεδο, το «Δάσος από Κυπαρίσσια», η «Θημωνιά» και το «Τζαμί του Αλή Πασά» είναι μερικά από τα λιθωματικά στολίδια του, που συνεπαίρνουν τον επισκέπτη. Με δέος απολαμβάνεις το απρόσμενο θέαμα από την 'Πλατεία» του. Με το σβήσιμο των φώτων αρχίζει, από όλες τις πλευρές του θαλάμου, να παρουσιάζεται Δύση και Ανατολή του ηλίου με

θαυμάσιο και πολύχρωμο στολισμό, από λοφοειδείς σταλαγμίτες, «Μέδουσες» και κόκκινα «Παραπετάσματα».

Αμέσως μετά, αρχίζουν δύο παράλληλοι θάλαμοι. Δεξιά, ο «Θάλαμος του Πλάτανου» με κολώνα στη μέση, που θυμίζει κορμό δέντρου και σταλακτίτες που μοιάζουν με φύλλα. Αριστερά ο «Θάλαμος του Ψηφιδωτού Κηροπηγίου». Πήρε το όνομά του από τον σταλαγμίτη σε σχήμα κηροπηγίου στο κέντρο μιας λιθωματικής λεκάνης. Με τον επόμενο θάλαμο της «Λίμνης με τα Νούφαρα» μας συνδέει μεγαλοπρεπής «Πύλη». Εδώ κρέμονται οι «Μανδύες» του «Πλούτωνα» και της «Περσεφόνης». Εδώ κρέμονται «Άμβωνες» και ο «Εξώστης με τις «Λαμπάδες». Όμως η «Λίμνη με τα Νούφαρα» ξεχωρίζει σε ομορφιά. Ψηφιδωτές, στη βάση τους, κατάλευκες κολώνες στηρίζουν την οροφή της και πέτρινα λουλούδια, σαν «νούφαρα» ξεπηδούν από ακύμαντα νερά της. Σ' αυτό το θάλαμο βρέθηκαν, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, δόντια και οστά σπηλαιίας άρκτου.

Το τέλος του θαλάμου το καλύπτει, σε όλο του το πλάτος (15 μ.) το «Τέμπλο». Το σχηματίζει ένα σύμπλεγμα από θαυμάσιες, κατά σειρά, κολώνες, σταλακτίτες και σταλαγμίτες, που περνώντας ανάμεσά τους, μπαίνουμε στον «Θάλαμο του Βωμού». Ο «Βωμός» αναπτυγμένος στο ψηλότερο τμήμα του θαλάμου εντυπωσιάζει με τον ποικίλο σε χρώματα και σχήματα στολισμό του.

Ακολουθεί το τελευταίος θάλαμος, που θα μας οδηγήσει στη «Σκάλα του Ουρανού». Αυτό το σημείο του σπηλαιίου θεωρήθηκε κατάλληλο για να τοποθετηθεί η χάλκινη προτομή του πρώτου εξερευνητή του σπηλαιίου, αείμνηστου Γιάννη Πετρόχειλου. Είναι το τελευταίο τμήμα πριν από την έξοδό του, που διανοίχθηκε τεχνητά με μεγάλη επιτυχία, από τα έξω προς τα μέσα, με την υπόδειξη και την παρακολούθηση της Άννας Πετροχείλου. Τόσο από τον εξώστη του περιπτέρου, που βρίσκεται στην έξοδο όσο και από το δρομάκι που διασχίζει το λόφο Γκορίτσα, ο επισκέπτης θα απολαύσει μια θαυμαστή επίγεια εικόνα από όπου κι αν στρέψει το βλέμμα του. Τα Γιάννινα, που μοιάζουν σαν δικέφαλος αετός με ανοιγμένα φτερά. Τη λίμνη της Κυρά – Φροσύνης (Παμβώτις) με τους θρύλους και το νησάκι της, όπου στα βυζαντινά εκκλησάκια του υπάρχουν θαυμάσια διατηρημένες τοιχογραφίες.

ΤΙ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΔΕΙΤΕ

Μονή Ντουραχάνης

Η μονή της Παναγίας Ντουραχάνης, βρίσκεται απέναντι από τα Ιωάννινα, στους πρόποδες του όρους Μιτσικέλι. Σύμφωνα με την παράδοση κτίστηκε το 1434 από τον Ντουραχάν πασά, μπευλέρμπεη της Ρούμελης, όταν μια χειμωνιάτικη βραδιά πέρασε με το στρατό του πάνω από τα παγωμένα νερά της λίμνης, νομίζοντας ότι ήταν παγωμένη πεδιάδα. Σήμερα το μοναστήρι είναι γνωστό για τη μεγάλη κοινωνική προσφορά του, αφού με τη φροντίδα του λειτουργούν σχολεία και οικοτροφείο.

Λιγκιάδες

Βρίσκεται στις πλαγιές του Μιτσικελίου. Η θέα από τον οικισμό προς τη λίμνη και τα Ιωάννινα είναι πανοραμική. Η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου χρονολογείται στις αρχές του 20 αι., είναι ωστόσο κτισμένη στη θέση παλαιότερου σημαντικού μοναστηρίου.

Βασιλική – Μονή Τζιόρας

Αφιερωμένη στον Άγ. Νικόλαο, είναι κτισμένη στη δυτική πλαγιά του Δρίσκου, κοντά στο χωριό Βασιλική. Η ίδρυσή της τοποθετείται στη βυζαντινή εποχή, ωστόσο τη σημερινή μορφή του καθολικού οφείλεται σε ανακαίνιση του 1663. την ίδια εποχή χρονολογούνται και οι αγιογραφίες.

Γεφύρι του Παπαστάθη

Από τα μεγαλύτερα γεφύρια του νομού Ιωαννίνων. Είναι τετράτοξο και κτίστηκε το 1746. ενώνει τις όχθες του ποταμού Αράχθου και βρίσκεται μεταξύ των χωριών Δρίσκου και Ανατολικής.

Κράψη

Ο οικισμός διατηρεί αρκετά από τα παλαιά πέτρινα αρχοντικά του. Η εκκλησία του Αγίου Νικολάου είναι μεγάλων διαστάσεων βασιλική, με θαυμάσιες τοιχογραφίες του 1563, έργο των Θηβαίων ζωγράφων Φράγκου και Γεωργίου Κονταρή.

Δαφνούλα – Παλιός οικισμός Κοντινών

Κοντά στη Δαφνούλα υπάρχει ο παλιός οικισμός των Κοντινών με πανοραμική θέα στη χαράδρα του Αράχθου ποταμού και την πόλη των Ιωαννίνων.

Καστρίτσα Μονή Καστρίτσας.

Σημαντικό γυναικείο μοναστήρι, με αξιόλογη κοινωνική προσφορά. Η μονή Καστρίτσας βρίσκεται στην κορυφή του ομώνυμου λόφου, νοτιοανατολικά της λίμνης Παμβώτιδας και σε θέση της αρχαίας πόλης Τέκμων που προϋπήρχε στο λόφο. Η ίδρυσή της τοποθετείται τη βυζαντινή εποχή, το σημερινό όμως καθολικό χρονολογείται στ 17^ο αι.

Σπήλαιο Καστρίτσας

Στους δυτικούς πρόποδες του λόφου της Καστρίτσας, στις νοτιοανατολικές όχθες της λίμνης ανασκαφές, που έγιναν 1966 – 67, αποκάλυψαν την πρωιμότερη ανθρώπινη εγκατάσταση στο λεκανοπέδιο των Ιωαννίνων, που χρονολογείται γύρω στα 20.000 πριν από το παρόν. Πολλά από τα ευρήματα εκτίθενται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων.

Μπιζάνι

Γνωστό στη νεότερη ελληνική ιστορία, για τις σφοδρές μάχες που έγιναν εκεί κατά τη διάρκεια του πολέμου του 1912/13, κατά τις οποίες απελευθερώθηκαν τα Ιωάννινα. Τα οχυρά διασώζονται μέχρι σήμερα. Στην περιοχή υπάρχει και το μνημείο των Μπιζανομάχων.

Μουσείο Κέρινων Ομοιωμάτων Π. Βρέλλη

Βρίσκεται έξω από το Μπιζάνι, και στεγάζεται σε νεότερο κτίριο, που αντιγράφει τον τύπο ενός Ηπειρώτικου αρχοντικού. Τα 150 κέρνα ομοιώματα του Μουσείου, σε φυσικό μέγεθος, αναπαριστούν μορφές κυρίως την νεότερης ιστορίας, σε τρεις θεματικές ενότητες. Την Προεπαναστατική περίοδο (Κρυφό Σχολειό, Ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας), Γεγονότα του 1821 (θάνατος του Αλή πασά), Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος (γυναίκες της Πίνδου κ. α.).

Πασσαρώνα

Η θέση της τοποθετείται στο λόφο Μεγάλο Γαρδίκι, κοντά στη Ελεούσα, όπου σώζονται μεγάλα πολυγωνικά τείχη. Η Πασσαρώνα υπήρξε πρωτεύουσα των Μολοσσών. Πρέπει να ιδρύθηκε τον 5^ο αι. π. Χ. και σχετίζεται πιθανόν με τις μεταρρυθμιστικές προσπάθειες του βασιλιά των Μολοσσών Θαρύπα. Η πόλη καταστράφηκε το 167 π. Χ. από τους Ρωμαίους.

Δραστηριότητες

Εκδηλώσεις πραγματοποιούνται στην περιοχή καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Από τις σημαντικότερες είναι οι εκδηλώσεις της αποκριάς στο Δήμο Παμβώτιδας. Η περιοχή προσφέρεται για αιωροπτερισμό και ορειβασία στο Μιτσικέλι, όπου (πάνω από τους Λιγκιάδες) υπάρχει οργανωμένο καταφύγιο. Πανελλήνιο ενδιαφέρον παρουσιάζει η εκδήλωση «Άραχος – Συνάντηση Νέων – Κάμπινγκ περιπέτειας» που γίνεται κάθε πρώτο Σαββατοκύριακο του Ιουλίου. Πρόκειται για τριήμερη συνάντηση στον Άραχο που περιλαμβάνει κάμπινγκ κοντά στο ποτάμι, rafting, trekking, ποδήλατο βουνού, ιππασία, κ. α. Παράλληλα διοργανώνονται μουσικές εκδηλώσεις και θεατρικές παραστάσεις.

Ζαρόφι

Ζαγόρι

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Είναι μια ιδιόμορφη γεωγραφική και πολιτισμική ενότητα 46 παραδοσιακών χωριών που κατανέμονται στο ανατολικό, κεντρικό και δυτικό Ζαγόρι. Γεωγραφικά είναι τοποθετημένα ανάμεσα στα Γιάννενα, το Μέτσοβο και την Κόνιτσα, με φυσικά όρια κυρίως το Μιτσικέλι, τη Γκαμήλα και τον Αώο. Η περιοχή είναι ένας συνδυασμός από πεύκα κι έλατα διασπαρμένα, κρυστάλλινα νερά, γραφικά πέτρινα γιοφύρια, παλιά αρχοντικά ,όμορφες εκκλησίες και πλούσια βλάστηση. Μια περιοχή με πανίδα και χλωρίδα από τις πλουσιότερες της χώρας μας, όχι μόνο σε αριθμό ειδών αλλά και σε σπάνια είδη. Εδώ βρίσκει καταφύγιο η αρκούδα, το ζαρκάδι, το αγριόγιδο, το τσακάλι κ. α.

ΤΙ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΔΕΙΤΕ

Ανατολικό ΖΑΓΟΡΙ Γρεβενίτι – Μονή Βουτσάς

Βρίσκεται σε δασωμένη πλαγιά, κοντά στην όχθη του χειματοπόταμου Βάρδα, 5 χλμ. Περίπου από το Γρεβενίτι. Κατά την παράδοση η μονή κτίστηκε από τον αυτοκράτορα Κωνσταντίνο Πωγωνάτο. Το καθολικό αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου,

ανήκει στον αγιορείτικο τύπο. Οι αξιόλογες τοιχογραφίες εσωτερικά χρονολογούνται το 1680.

Βωβούσα

Ένα από τα μεγαλύτερα βλαχοχώρια της Πίνδου. Γνώρισε ιδιαίτερη ανάπτυξη κατά την ύστερη Τουρκοκρατία. Κήκε όμως από τους Γερμανούς το 1943. το χωριό διασχίζει ο Αώος ποταμός. Ένα μεγάλο μονότοξο γεφύρι, που κτίστηκε το 1743, ενώνει και σήμερα τις όχθες του και διευκολύνει την επικοινωνία των κατοίκων του καθημερινά. Το γεφύρι αποτελεί αφετηρία των φίλων του καγιάκ στον ποταμό Αώο.

Γέφυρα Καμπέραγα

Βρίσκεται στο ποτάμι Ζαγορίτικο, κοντά στους Μηλιωτάδες. Μονότοξο γεφύρι, οφείλει την ονομασία του στον Καμπέρ – αγά, με χρήματα του οποίου κτίστηκε.

Γεφύρι της Τσίπιανης

Μονότοξο γεφύρι, πάνω από τον ποταμό Βάρδα. Κτίστηκε το 1875 με χρήματα του Αναστάση Πασπαλιάρη και των κατοίκων του Γραβενιτίου.

Μακρίνο – Μονή Παναγίας

Στην άκρη του οικισμού βρίσκεται το μοναστήρι της Παναγίας, που κτίστηκε γύρω στο 1700 και αγιογραφήθηκε το 1792 από Καπεσοβίτες ζωγράφους. Η μονή υπήρξε σημαντική κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας, με πλούσια φιλανθρωπική και πνευματική δραστηριότητα.

Φλαμπουράρι

Είναι κτισμένο σε δασωμένη πλαγιά της Τσούκα Ρόσα, σε υψόμετρο 1000 μ. Τα παλαιά σπίτια του οικισμού κάηκαν από τους Γερμανούς κατά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο. Σώθηκε ωστόσο η εκκλησία του Αγίου Νικολάου, κτίσμα του 1774. το Φλαμπουράρι παρουσιάζει τα τελευταία χρόνια αξιόλογη τουριστική κίνηση, αφού βρίσκεται πάνω στο δρόμο που οδηγεί στη Βωβούσα και από εκεί στα Γρεβενά, μέσα από ένα μοναδικής ομορφιάς τοπίο.

Δόλιανη

Από τα ωραιότερα χωριά του ανατολικού Ζαγορίου, πνιγμένο στο πράσινο. Τα παλαιά αρχοντόσπιτα κάηκαν από τους Γερμανούς. Η κεντρική εκκλησία του οικισμού, αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου, χρονολογείται το 1791. έχει θαυμάσιες τοιχογραφίες και πυργοειδές καμπαναριό στην ανατολική πλευρά.

Δυτικό ΖΑΓΟΡΙ

Αρίστη – Μονή Παναγίας Σπηλαιώτισσας

Αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου η μονή είναι κτισμένη σε βράχο, πάνω από την αριστερή όχθη του ποταμού Βοϊδομάτη. Το καθολικό χρονολογείται το 1665. υπήρξε σημαντικό μοναστήρι με πνευματική δραστηριότητα στην ευρύτερη περιοχή του Ζαγορίου.

Πάπιγκο

Ονομαστός παραδοσιακός οικισμός, κτισμένος στους πρόποδες της Αστράκας (υψομ. 2.436 μ.). Αποτελείται από δύο συνοικισμούς το Μικρό και το Μεγάλο Πάπιγκο που διατηρούν αναλλοίωτη την παραδοσιακή τους μορφή, με τα μεγάλα αρχοντικά, τα λιθόστρωτα δρομάκια και τις βρύσες με τα πεντακάθαρα νερά. Αξιόλογες είναι οι εκκλησίες του Αγ. Βλασίου και του Αγ. Γεωργίου (Μεγάλο Πάπιγκο) και των Ταξιαρχών (Μικρό Πάπιγκο). Πάνω από το Μικρό Πάπιγκο)

υψώνονται οι «πύργου» της Αστράκας, ενώ έξω από τον οικισμό υπάρχουν οι οβίρες, φυσικές λιμνούλες με πεντακάθαρο νερό, που σχηματίζονται σε κοιλότητες των βράχων.

Δρακόλιμνη

Είναι η πιο μεγάλη λίμνη του Εθνικού Δρυμού Βίκου Αώου και βρίσκεται στο ορεινό συγκρότημα της Τύμφης, σε υψόμετρο 2.050 μ.

Η έκτασή της φτάνει περίπου τα 5 στρέμματα. Εδώ ζει ο αλπικός τρίτωνας, ένα σπάνιο είδος αμφιβίου. Το τοπίο είναι μαγευτικό, καθώς η Αστράκα (2.436 μ.) και η Γκαμήλα (2.497 μ.) ορθώνονται πάνω από τη λίμνη επιβλητικές. Για να φτάσει κανείς στις Δρακόλιμνες ένας δρόμος από το Πάπιγκο οδηγεί στο καταφύγιο της Αστράκας, μετά από 3 ώρες ανάβασης. Από εκεί ακολουθείτε το σηματοδοτημένο μονοπάτι προς τη δρακόλιμνη (1 περίπου ώρα ανάβαση).

Κεντρικό ΖΑΓΟΡΙ Χαράδρα του Βίκου

Η Χαράδρα του Βίκου βρίσκεται στο δυτικό άκρο του Εθνικού Δρυμού Βίκου Αώου και διασχίζει το Δυτικό και το Κεντρικό Ζαγόρι. Το μήκος της φτάνει περίπου τα 12 χλμ., το ύψος των κατακόρυφων πλευρών ξεπερνά σε αρκετά σημεία τα 1200 μ., ενώ το πλάτος της κυμαίνεται ανάμεσα στα 100 μ. και 1000 μ. Το φαράγγι είναι υδατογενές δημιούργημα και διατρέχεται από τον ποταμό Βίκο, που έχει νερό μόνο εποχιακά. Η χλωρίδα παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία με ιτιές, πλατάνια σφενδάμια, αλλά και βότανα και λουλούδια. Παλαιότερα τα βότανα μάζευαν οι πρακτικοί γιατροί της περιοχής που ήταν γνωστοί ως Βικογιατροί. Δυνατοί περιπατητές μπορούν να διασχίσουν το φαράγγι (5 ώρες πορεία) έως και τις πηγές του Βοϊδομάτη, μέσα σε ένα μοναδικής ομορφιάς τοπίο, που χαρακτηρίζεται για τις εναλλαγές του γκρίζου των βράχων με το πράσινο της βλάστησης.

Μονοδένδρι

Το Μονοδένδρι είναι από τους πιο γνωστούς παραδοσιακούς οικισμούς του Ζαγορίου. Είναι η πατρίδα των ευεργετών αδελφών

Ριζάρη, το ίδρυμα των οποίων είναι πανελληνίως γνωστό για τη μεγάλη κοινωνική προσφορά του. Τα μεγάλα αρχοντικά και οι εκκλησίες του μαρτυρούν την οικονομική ευμάρεια των κατοίκων του οικισμού κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας. Το πρόσφατα αναστηλωμένο αρχοντικό Πανταζή φιλοξενεί περιοδικές εκθέσεις, ενώ το υπαίθριο θέατρο σημαντικές θεατρικές και μουσικές παραστάσεις. Στο κέντρο του οικισμού ο ναός του Αγ. Αθανασίου χρονολογείται στις αρχές του 19^{ου} αι. Οι εικόνες στο τέμπλο του είναι αφιερώματα των αδερφών Ριζάρη. Σε μικρή απόσταση από το Μονοδένδρι βρίσκεται η Οξιά, γνωστή για τη θαυμάσια θέα στη χαράδρα του Βίκου, κυρίως όμως για το πέτρινο δάσος της. Πρόκειται για τεράστιους βραχώδεις σχηματισμούς με επάλληλα, οριζόντια στρώματα πέτρας που αποτελούν ένα φυσικό μνημείο με μεγάλο γεωλογικό ενδιαφέρον.

Μονοδένδρι – Μονή Αγίας Παρασκευής

Είναι κτισμένο στο χείλος της χαράδρας του Βίκου. Ιδρύθηκε το 1413/4 με δαπάνη του Μιχαήλ Βοεβόδα Θεριανού και των κατοίκων της γειτονικής Βίτσας. Η παράδοση αναφέρει ότι ο Θεριανός ανέγειρε το ναό σε ένδειξη ευχαριστίας για τη σωτηρία της κόρης του που έπασχε από ανίατη ασθένεια. Οι τοιχογραφίες του καθολικού χρονολογούνται στο 15^ο αι., (εκτός από αυτές του νότιου τοίχου που έγιναν το 1689).

Μονοδένδρι – Ναός Αγίου Μηνά

Ο σταυρεπίστεγος ναός του Αγίου Μηνά βρίσκεται κοντά στην πλατεία του οικισμού και κτίστηκε στις αρχές του 17^{ου} αι. οι αγιογραφίες του έγιναν σε δύο φάσεις. Το 1619/20 χρονολογούνται αυτές του κυρίως ναού, ενώ του νάρθηκα χρονολογούνται το 1734. το ξυλόγλυπτο και επιχρυσωμένο τέμπλο του ναού είναι του 1782.

Βίτσα (αρχαίος οικισμός)

Ανάμεσα στο Μονοδένδρι και τη Βίτσα έχουν εντοπιστεί τα ερείπια ενός μικρού οικισμού των Μολοσσών, που χρονολογείται από τον 9^ο αι. έως και τα τέλη του 4^{ου} αι. π. Χ. Οι ανασκαφές έφεραν στο φως λείψανα των λιθόκτιστων σπιτιών του, και δύο νεκροταφεία με

σημαντικά ευρήματα (εκτίθενται σήμερα στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων).

Βίτσα (σημερινός οικισμός)

Γραφικός οικισμός, από τους σημαντικότερους του Ζαγορίου. Τα πετρόκτιστα καλοδιατηρημένα αρχοντικά του κτισμένα με γκρίζα πέτρα άριστα εναρμονισμένα με το περιβάλλον, παρουσιάζουν ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον. Τα λιθόστρωτα δρομάκια του, οι εκκλησίες, οι αυλόπορτες των σπιτιών, δημιουργούν με το τοπίο ένα σύνολο μοναδικής ομορφιάς. Η Βίτσα υπήρχε ήδη από τη βυζαντινή εποχή, αφού οι κάτοικοι της, οι «Βιζιτσινοί» σύμφωνα με επιγραφή φρόντισαν το 1413/4 για την ανέγερση της μονής της Αγ. Παρασκευής στο Μονοδένδρι.

Βίτσα – Ναός Αγίου Νικολάου

Ο Άγιος Νικόλαος, σταυρεπίστεγος ναός με μεταγενέστερο νάρθηκα, είναι κτισμένος στην άκρη του οικισμού. Χρονολογείται σύμφωνα με επιγραφή το 1612. Οι τοιχογραφίες του φιλοτεχνήθηκαν το 1618 – 19, Το ξυλόγλυπτο τέμπλο του ναού χρονολογείται πιθανόν στο 17^ο αι., και οι εικόνες είναι του 17^{ου} και 18^{ου} αι.

Άνω Πεδινά – Ναός Αγίου Δημητρίου

Μεγάλων διαστάσεων ενοριακός ναός, χρονολογείται στις αρχές του 19^{ου} αι. Οι αγιογραφίες, το ξυλόγλυπτο τέμπλο, ο άμβωνας είναι επίσης της ίδιας εποχής. Στο ναό φυλάσσεται Ευαγγέλιο με ασημένιο κάλυμμα, έργο του Αθ. Τζημούρη, μεγάλου αργυροχόου από τους Καλαρρύτες.

Άνω Πεδινά – Μονή Ευαγγελίστριας

Σημαντική γυναικεία μονή, στην είσοδο του οικισμού. Περιβάλλεται με ψηλό περιβολότοιχο και εντυπωσιάζει με τον

φρουριακό της χαρακτήρα. Το καθολικό κτίστηκε το 1793 και αγιογραφήθηκε το 1809.

Κουκούλι – Ναός Κοίμησης της Θεοτόκου

Είναι κτισμένος στο κέντρο του οικισμού και είναι μεγάλων διαστάσεων βασιλική, με τοξωτά χαγιάτια. Η σημερινή μορφή του αποτελεί τη δεύτερη ανακαίνισή του, η οποία χρονολογείται το 1788.

Οι τοιχογραφίες του (1796) είναι έργο του ζωγράφου Λαζάρου, ενώ ο βόρειος τοίχος ξαναζωγραφίστηκε το 1854 από Χιονιαδίτες ζωγράφους. Αξιόλογα δείγματα ηπειρωτικής ξυλογλυπτικής είναι το τέμπλο, ο άμβωνας και ο επισκοπικός θρόνος, με τον ωραίο φυτικό διάκοσμο.

Γέφυρα Νούτσο ή Κόκορου

Κτίστηκε το 1750 από το Νούτσο Κοντοδήμο. Είναι μεγάλο μονότοξο γεφύρι πάνω από το Βίκο. Ονομάζεται και γεφύρι του Κόκορου από τον ιδιοκτήτη του γειτονικού μύλου, ο οποίος φρόντιζε για την επισκευή του.

Το Γεφύρι του Πλακίδα ή Καλογερίκο

Μεγάλο τρίτοξο γεφύρι, που εντυπωσιάζει με τη συμμετρία του Βρίσκεται κοντά στους Κήπους και ενώνει τις όχθες του Βίκου. Κτίστηκε το 1814 από τον Σεραφείμ, καλόγερο στο μοναστήρι του Προφήτη Ηλία της Βίτσας, από τον οποίο πήρε το όνομά του. Το 1865 επισκευάστηκε από τον Αλέξη Πλακίδα από το Κουκούλι.

Σκάλα Βραδέτου

Λιθόκτιστο, κλιμακωτό μονοπάτι σε κατακόρυφη βραχώδη πλαγιά που οδηγεί στο παραδοσιακό οικισμό του Βραδέτου, έργο τεχνικής επιδεξιότητας Ηπειρωτών μαστόρων. Παλαιότερα αποτελούσε τη μοναδική πρόσβαση στον οικισμό, ο οποίος διατηρεί τον παραδοσιακό

του χαρακτήρα. Το Βραδέτο είναι ο πιο ορεινός οικισμός του Ζαγορίου, με υψόμετρο 1340 μ. και είναι κτισμένος κοντά στην Χαράδρα του Βίκου. Από τη θέση Μπελόη, η θέα στη χαράδρα του Βίκου είναι μαγευτική.

Τσεπέλοβο

Καλοδιατηρημένος παραδοσιακός οικισμός, σε υψόμετρο 1.100 μ. Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας ήταν το διοικητικό κέντρο του Ζαγορίου. Ονομαστά είναι τα αρχοντικά του με τις λαϊκές τοιχογραφίες. Κοντά στην πλατεία του οικισμού η εκκλησία του Αγ. Νικολάου εντυπωσιάζει τον επισκέπτη με τις καλοδιατηρημένες τοιχογραφίες του, έργο ζωγράφων από το Καπέσοβο που έγιναν το 1786. Το πυργοειδές καμπαναριό χρονολογείται το 1868.

Τσεπέλοβο – Μονή Αγίου Ιωάννη Ρογκοβού

Είναι κτισμένη κοντά στο χωριό Τσεπέλοβο. Το σημερινό καθολικό χρονολογείται το 1749. Οι τοιχογραφίες του (1765) είναι έργο ζωγράφων από το γειτονικό Καπέσοβο. Ανάμεσα στις τοιχογραφίες υπάρχει η παράσταση των χορηγών Κοντοδημαίων και του μοναχού Νικόδημου.

Γυφτόκαμπος

Γνωστός για το αντάμωμα των Ηπειρωτών Σαρακατσαναίων, που γίνεται κάθε χρόνο το πρώτο Σαββατοκύριακο του Αυγούστου. Βρίσκεται κοντά στα χωριά Σκαμνέλι και Λάιστα, σε υψόμετρο 1600 μ. Στο Γυφτόκαμπο υπάρχει η σαρακατσάνικη στάνη, που λειτουργεί ως εκθεσιακός χώρος από το Μάιο έως τον Οκτώβριο. Πρόκειται για μεγάλες αχυροκαλύβες, με αντικείμενα από τη ζωή των Σαρακατσαναίων.

Καπέσοβο

Παραδοσιακός οικισμός, γνωστός για τους καπεσοβίτες ζωγράφους (Μπαγάδες) που αγιογράφησαν δεκάδες εκκλησίες στην Ήπειρο, κατά τον 18^ο – 19^ο αι. είναι επίσης η πατρίδα σημαντικών ανδρών, όπως ο Ιωάννης Καραμεσίνης, ο γιος του Αλέξης Νούτσος, συνεργάτες του Αλή Πασά των Ιωαννίνων και οι αδερφοί Πασχάλη που έκτισαν την Πασχάλειο Σχολή.

Τη μεγάλη ανάπτυξη του Καπεσόβου κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας μαρτυρούν τα μεγάλα αρχοντικά με τις λαϊκές τοιχογραφίες και οι εκκλησίες με τις θαυμάσιες αγιογραφίες. Στο κέντρο περίπου του οικισμού βρίσκεται η Πασχάλειος Σχολή (κτίστηκε το 1861 και υπήρξε το σπουδαιότερο εκπαιδευτήριο στο Ζαγόρι), όπου φυλάσσεται ένα από τα τέσσερα αντίτυπα της Χάρτας του Ρήγα Φεραίου.

Καπέσοβο – Ναός Αγίου Νικολάου

Κτίστηκε το 1793, με δαπάνη του Καπεσοβίτη Ιωαννούτσου Καραμεσίνη, προεστού του Ζαγορίου και των Ιωαννίνων.

Ο ναός ανήκει στον τύπο της τρίκλιτης βασιλικής. Οι τοιχογραφίες του έγιναν την ίδια εποχή και είναι έργο ζωγράφων από το Καπέσοβο. Ανάμεσα στις τοιχογραφίες ξεχωρίζει η παράσταση του κτήτορα, μαζί με τον Άγιο Νικόλαο που τον ευλογεί.

Νεγάδες – Αγ. Γεώργιος

Τρισυπόστατος μεγάλων διαστάσεων ναός, στο κέντρο του οικισμού. Κτίστηκε το 1792 μ χρήματα του Χατζημάνθου Γκίνου από τους Νεγάδες, πλούσιου εμπόρου στη Ρουμανία. Οι τοιχογραφίες έγιναν περίπου την ίδια εποχή. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι παραστάσεις του Αριστοτέλη και του Πλάτωνα, αλλά και των διάκοσμο ο άμβωνας και ο επισκοπικός θρόνος είναι έργα δημιουργικής φαντασίας Ηπειρωτών ταλιαδόρων (ξυλογλυπτών).

Βρυσοχώρι – Ναός Αγίου Χαράλάμπους

Κτισμένο σε υψόμετρο 940 μ. το Βρυσοχώρι περιβάλλεται από δάση κωνοφόρων και κρυστάλλινα νερά στους πρόποδες της Γκαμήλας. Ο οικισμός κήκε το 1943 από τους Γερμανούς. Στην πλατεία η εκκλησία του Αγίου Χαραλάμπους, χρονολογείται το 1814. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν το ξυλόγλυπτο τέμπλο, ο άμβωνας και ο επισκοπικός θρόνος του ναού.

ΜΟΥΣΕΙΑ

Μουσείο Αγάπιου Τόλη

Το Λαογραφικό Μουσείο Αγάπιου Τόλη βρίσκεται στους Κήπους Ζαγορίου. Οι συλλογές περιλαμβάνουν τοπικές ενδυμασίες, έπιπλα, οικιακά σκεύη, υφαντά, φωτογραφικό και άλλο υλικό από τα Ζαγόρια που έχουν περισυλλεγεί από τον ίδιο τον Αγάπιο Τόλη στην προσπάθειά του να διατηρηθεί η Ζαγορίσια κληρονομιά.

Μουσείο Κ. Λαζαρίδη

Στο Κουκούλι αξίζει να επισκεφθεί κανείς το Μουσείο Κ. Λαζαρίδη, όπου εκτίθενται 2.500 αποξηραμένα είδη φυτών και βοτάνων από την γύρω περιοχή, πολλά από τα οποία είναι γνωστά για τις θεραπευτικές τους ιδιότητες (τηλ. 2653051398).

Αρχοντικό Πανταζή

Στο Ροζάριο Κέντρο Συναθροίσεων και εκθέσεων στο Μονοδένδρι φιλοξενούνται περιοδικές φωτογραφικές εκθέσεις.

Στο Πάπιγκο λειτουργεί κέντρο ενημέρωσης για την φύση (WWF).

Δραστηριότητες

Μαστοροχώρια
Κόνιτσα

Πύργονα

Ποικίλες ποτάμιες δραστηριότητες (κανόε – καγιάκ, ράφτιγκ κ. α.) έχουν αναπτυχθεί στον ποταμό Βοϊδομάτη. Στο σκοπευτήριο των Ασπραγγέλων γίνονται πανελλήνιοι σκοπευτικοί αγώνες, εξαιρετικού ενδιαφέροντος. Στον ίδιο οικισμό λειτουργεί επίσης πίστα αιωροπτερισμού. Κοντά στον οικισμό των Κάτω Πεδινών υπάρχει εκτροφείο στρουθοκαμήλων, το οποίο αποτελεί πόλο έλξης επισκεπτών. Η περιοχή διαθέτει οργανωμένο ορειβατικό καταφύγιο κοντά στην κορυφή της Αστράκας (υψομ. 1950 μ.) Σηματοδοτημένα μονοπάτια προσφέρονται για ορειβασία στα γύρω βουνά μέσα από υποαλπικά τοπία, μικρές λίμνες και δάση από βελανιδιές.

Μαστοροχώρια Κόνιτσα

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Κτισμένη στην κατάφυτη πλαγιά της Τραπεζίτσας σε υψόμετρο 630 μ. είναι μια ακριτική πόλη με τη δική της δυναμική, παλιά αρχοντικά και πέτρινα δρομάκια, δίπλα στη χαράδρα του Αώου όπου είναι χτισμένο το περίφημο μονότοξο γεφύρι. Βόρεια της Κόνιτσας συναντά κανείς τα μαστοροχώρια Πυρσόγιαννη και Βούρμπιανη που οι κάτοικοί τους για αιώνες σκάλιζαν με μεράκι την πέτρα, χτίζοντας αρχοντόσπια μοναστήρια και γεφύρια σε όλη την Ελλάδα. Οι ατμούχες ιαματικές πηγές του Αμαράντου και οι θετούχες των Καβασίλων είναι γνωστές για τις θεραπευτικές τους ιδιότητες.

ΤΙ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΔΕΙΤΕ

Το Γεφύρι της Κόνιτσας

Βρίσκεται στην άκρη του οικισμού της Κόνιτσας και γεφυρώνει το φαράγγι του Αώου. Κτίστηκε το 1870 από τον αρχιμάστορα Ζιώγα Φρόντζο, που καταγόταν από την Πυρσόγιαννη (ονομαστό μαστοροχώρι), με δαπάνη πλούσιων Ηπειρωτών και κατοίκων της Κόνιτσας.

Αρχοντικό Χουσεΐν Σίσκο

Βρίσκεται στο κέντρο της παλαιάς πόλης της Κόνιτσας και αποτελεί ένα από τα αντιπροσωπευτικά δείγματα αστικής αρχιτεκτονικής. Το αρχοντικό στη σημερινή του μορφή χρονολογείται το 1845, είναι ωστόσο γνωστό ότι κτίστηκε το 1771.

Αρχοντικό της Χάμκως

Το ερειπωμένο αρχοντικό ανήκε στη Χάμκω , μητέρα του Αλή πασά των Ιωαννίνων. Πρόκειται για μεγάλο συγκρότημα, με φρουριακό χαρακτήρα που περιλαμβάνει ένα σύνολο κτισμάτων, ενδεικτικών της σπουδαιότητάς του. Σε καλύτερη κατάσταση σώζεται ο διώροφος πύργος (Κούλια) και οι τοξωτοί πυλώνες με το λιθανάγλυφο διάκοσμο.

Κλειδί

Βραχοσκεπή, σε ύψος 30 μ. πάνω από την κοίτη του ποταμού Βοΐδομάτη, γνωστή για τα ευρήματα προϊστορικών χρόνων που έφεραν στο φως οι ανασκαφές. Η ανθρώπινη δραστηριότητα στο Κλειδί χρονολογείται στο διάστημα 16.000 – 10.000 χρόνια πριν από το παρόν και οφείλεται στην εκμετάλλευση του ευνοϊκού οικοσυστήματος της περιοχής. Τα λίθινα εργαλεία που αποκαλύφθηκαν είναι από πυριτόλιθο που προέρχονταν από τις όχθες του ποταμού Βοΐδομάτη.

Μονή Στομίου

Η ονομασία της μονής οφείλεται στο μικρό άνοιγμα, δηλ. το στόμιο, της χαράδρας του ποταμού Αώου. Η μονή κτίστηκε το 1774, πυρπολήθηκε όμως κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου, από τους Γερμανούς. Αποτελεί σήμερα το καταφύγιο των ορειβατών και ορμητήριο στην ανάβαση τους στη Γκαμήλα και τις Δρακόλιμνες.

Κόκκινη Παναγιά

Αφιερωμένη στη Ζωοδόχο Πηγή βρίσκεται σε μικρή απόσταση από την Κόνιτσα. Οφείλει την ονομασία της στο κόκκινο χρώμα των τούβλων, με τα οποία είναι κτισμένη. Χρονολογείται στα τέλη του 13^{ου} – αρχές του 14^{ου} αι. Μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι τοιχογραφίες του 14^{ου} αι. στο ιερό του ναού.

Γεφύρι της Ντοπόλιτσας

Μονότοξο γεφύρι (1906) κοντά στην Κόνιτσα, πάνω από τον Ντοπολίτσα παραπόταμο του Αώου.

Λιατοβούνι

Το Λιατοβούνι υψώνεται στο κέντρο της πεδιάδας της Κόνιτσας, κοντά στη συμβολή του ποταμού Αώου με τον Βοϊδομάτη. Πρόκειται για μια σημαντική θέση, στην οποία ανακαλύφθηκε εκτεταμένο νεκροταφείο με αξιόλογα ευρήματα που χρονολογούνται από την πρώιμη εποχή το Σιδήρου έως και την κλασσική εποχή. Το νεκροταφείο ανήκε σε έναν άγνωστο μέχρι σήμερα μολοσσικό οικισμό (οι Μολοσσοί υπήρξαν ένα από τα σημαντικότερα αρχαία φύλα στην περιοχή της κεντρικής και δυτικής Πίνδου). Τα ευρήματα (αγγεία, όπλα, κοσμήματα κ. α.) από το νεκροταφείο εκτίθενται σήμερα στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων.

Κλειδωνιά (παλαιός οικισμός)

Βρίσκεται σε οροπέδιο του όρους Τύμφη (Γκαμήλα) σε υψόμετρο 500 μ. και χωρίζεται από το Ζαγόρι με την περίφημη Χαράδρα του Βίκου. Η θέα από την οικισμό είναι πανοραμική. Από εδώ ατενίζει κανείς τις γύρω κορυφές των βουνών και τον κάμπο της Κόνιτσας που τον διασχίζουν οι ποταμοί Βοϊδομάτης και Αώος. Ένας μεγάλος αριθμός εκκλησιών και μοναστηριών του οικισμού σώζονται μέχρι σήμερα, όπως οι εκκλησίες του Αγ. Αθανασίου και του Αγ. Νικολάου και τα μοναστήρια των Αγ. Αποστόλων και των Αγ. Αναργύρων. Παλαιότερη

είναι η μονή Μεταμόρφωσης, η οποία κτίστηκε κατά την παράδοση από τον αυτοκράτορα Κωνσταντίνο Πωγωνάτο.

Το Γεφύρι της Κλειδονιάβιστας

Οφείλει το όνομά του στον γειτονικό οικισμό της Κλειδωνιάς και ενώνει τις όχθες του ποταμού Βοΐδομάτη. Είναι μονότοξο γεφύρι, κτισμένο στην είσοδο του φαραγγιού του Βίκου που κτίστηκε το 1853.

Μολυβδοσκεπάστο

Γραφικός οικισμός, κτισμένος στην πλαγιά κατάφυτου λόφου, με θέα προς τον ποταμό Αώο και τα ελληνοαλβανικά σύνορα. Αναφέρεται στις βυζαντινές πηγές με το όνομα Διπαλίτσα. Από την μακρινή εκείνη εποχή σώζεται η εκκλησία του Αγ. Δημητρίου. Οι εκκλησίες του Αγ. Σώζωντα, της Ζωοδόχου Πηγής και των Αγ. Αποστόλων μαρτυρούν την ακμή που γνώρισε ο οικισμός κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας.

Η εκκλησία των Αγ. Αποστόλων

Μεγάλων διαστάσεων ενοριακός ναός που κτίστηκε στη σημερινή του μορφή το 1537 και αγιογραφήθηκε το 1645. Ωστόσο ο ναός των Αγίων Αποστόλων αναφέρεται ήδη το 1298, ως έδρα της αρχιεπισκοπής Πωγωνιανής.

Μονή Μολυβδοσκεπάστου

Σημαντικό βυζαντινό μοναστήρι. Βρίσκεται κοντά στα ελληνοαλβανικά σύνορα, στη σμίξη των ποταμών Βοΐδομάτη και Αώου. Η παράδοση ανάγει την ίδρυσή του στον αυτοκράτορα Κωνσταντίνο Πωγωνάτο. Η μονή οφείλει το όνομά της στα μολυβδόφυλλα που κάλυπταν τη στέγη του καθολικού. Οι τοιχογραφίες του χρονολογούνται στο 16^ο αι. Το μοναστήρι δέχεται πλήθος προσκυνητών, που έρχονται για να προσκυνήσουν τη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας.

Αηδονοχώρι – Μονή Γκούρας

Κτίστηκε, πιθανόν το 16^ο αι., πάνω σε ένα μεγάλο βράχο (γκούρ στα αλβανικά) από όπου πήρε την επωνυμία της. Πυρπολήθηκε από του Τούρκους γύρω στα 1829 και στη θέση του άρχισε να κτίζεται στα μέσα του 19^{ου} αι. ο σημερινός ναός.

Αμάραντος

Τα ατμόλουτρα του Αμάραντου σε υψόμετρο 1260 μ. θεωρούνται μοναδικά του είδους τους στην Ελλάδα. Από την κονιτσιώτικη γη ωστόσο αναβλύζουν και άλλες ιαματικές πηγές, όπως τα θειούχα νερά στα Καβάσιλα και την Πυξαριά.

Πλαγιά – Μονή Ζέρμας

Το μοναστήρι της Ζέρμας (παλαιό όνομα του οικισμού της Πλαγιάς) βρίσκεται στις πλαγιές του Γράμμου, στα όρια της Ηπείρου με τη Μακεδονία. Αναφέρεται ήδη το 1618, ανακαινίστηκε όμως σύμφωνα με επιγραφή το 1656. της ίδιας εποχής είναι οι τοιχογραφίες. Εντυπωσιακή είναι η είσοδος του ναού με την επιγραφή και τον ωραίο λιθανάγλυφο διάκοσμο.

Μπουραζάνι

Πνιγμένο στο πράσινο το Μπουραζάνι είναι μια ειδυλλιακή περιοχή, κοντά στις όχθες του Αώου. Αποτελεί τόπο αναψυχής, όπου ο επισκέπτης, εκτός των άλλων, μπορεί να γευθεί νόστιμότητα κυνήγι. Εδώ λειτουργεί πάρκο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και υπάρχει νερόμυλος, μνημείο υδροκίνησης.

Μαστοροχώρια (Πυρσόγιαννη – Βούρμπιανη κ. α.)

Περίφημα για τους μαστόρους που για χρόνια σκάλιζαν με μεράκι την πέτρα, κτίζοντας εκκλησίες, αρχοντικά και γεφύρια σε όλη την Ελλάδα. Στην Πυρσόγιαννη σημαντικός είναι ο ναός του Αγίου Νικολάου, που χρονολογείται στο 18^ο αι.

Μόλιστα, Γανναδιό, Καστάνιανη

Κτισμένα στις κατάφυτες πλαγιές του Σμόλικα, αποτελούν ένα σύνολο οικισμών από τους ωραιότερους του νομού. Οι φυσικές του ομορφιές συνδυάζονται με τα λιθόστρωτα δρομάκια, τα πέτρινα σπίτια και τις εκκλησίες του 18 – 19^{ου} αι. με τα λιθόκτιστα καμπαναριά.

Χιονιάδες

Ονομαστός οικισμός για τους ζωγράφους που προέρχονταν από εδώ. Οι Χιονιαδίτες ζωγράφοι κυριαρχούν, από τον 19^ο αι. έως και τις αρχές του 20^{ου} αι., στην αγιογράφιση εκκλησιών και αρχοντικών στην Ήπειρο και τη δυτική Μακεδονία.

Εθνικός Δρυμός Βίκου – Αώου – Χαράδρα Αώου

Νοτιοανατολικά της Κόνιτσας, στη βορειοδυτική Πίνδο μεταξύ Τύμφης και Σμόλικα ανοίγεται η χαράδρα του Αώου, που αποτελεί τμήμα του Εθνικού Δρυμού Βίκου – Αώου. Η πρόσβαση στη χαράδρα γίνεται από ένα μονοπάτι κοντά στο παλιό μονότοξο γεφύρι, στην άκρη της Κόνιτσας. Το ανάγλυφο της περιοχής χαρακτηρίζεται για τις εναλλαγές του τοπίου και τις έντονες αντιθέσεις, όπου οι απότομες χαράδρες εναλλάσσονται με τις ήρεμες πλαγιές των βουνών.

Στο Δρυμό Βίκου – Αώου βρίσκουν καταφύγιο σπάνια αρπακτικά πτηνά και ζώα, όπως η αρκούδα, ο λύκος, το τσακάλι, το αγριόγιδο, από τα πιο σπάνια είδη της Ελληνικής πανίδας. Τα είδη των αμφιβίων που έχουν καταγραφεί ξεπερνούν τα δέκα, με πιο αξιόλογο τον Αλπικό

Τρίτωνα (*Tritus Alpestris*), με βιότοπο την Δρακόλιμνη. Ο Δρυμός προσφέρει στους επισκέπτες του μοναδικές ευκαιρίες για κανόε – καγιάκ (Αώος), αναρρίχηση (κορυφή της Αστράκας), για ορειβασία και περιπάτους σε ήρεμα μονοπάτια, όπου κανείς μπορεί να παρατηρήσει τη φύση.

Δραστηριότητες

Ο Εύαθλος είναι από τις σημαντικότερες αθλητικές εκδηλώσεις στην περιοχή. Πρόκειται για αγώνες αθλημάτων περιπέτειας με διεθνείς συμμετοχές, που γίνονται κάθε χρόνο την τελευταία εβδομάδα του Μαΐου. Περιλαμβάνει αγώνες ράφτιγκ, κανόε – καγιάκ, αναρρίχησης κ.α. Παράλληλα γίνονται μουσικές εκδηλώσεις στις όχθες του ποταμού. Πάνω από την Κόνιτσα λειτουργεί πίστα αιωροπτερισμού, όπου ο επισκέπτης μπορεί να πετάξει με αλεξίπτωτο βουνού η παραπέντε. Στη Βασιλίτσα λειτουργεί σύγχρονο χιονοδρομικό κέντρο, σε υψόμετρο 1300 μ.

Εκτός από το ράφτιγκ και το κανόε καγιάκ στα ποτάμια της περιοχής, πολλές είναι οι δυνατότητες για ορειβασία στα γύρω βουνά, με τα γραφικά χωριά. Από τις καλύτερες διαδρομές είναι αυτή που οδηγεί από την Κόνιτσα στην Τραπεζίτσα (υψομ. 2022 μ.) και το Ροΐδοβούνι (υψομ. 1977 μ.) οι πιο τολμηροί μπορούν να ακολουθήσουν τη διαδρομή από Γέφυρα της Κόνιτσας προς μονή Στομίου, Πέρασμα Καρτερού, Σκαμνέλι Ζαγορίου. Η διαδρομή περνάει από τη χαράδρα του Αώου, μέσα από δάση κωνοφόρων δένδρων και διαρκεί 10 ώρες. Στις πιο ήπιες δραστηριότητες συγκαταλέγονται τα ψάρεμα πέστροφας στο Βοϊδομάτη ή τον Αώο (εκτός ορίων Εθνικού Δρυμού) και οι περίπατοι στο πάρκο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στο Μπουραζάνι.

Στην παλαιά πόλη της Κόνιτσα λειτουργεί φωτογραφική έκθεση της ιστορικής πορείας της πόλης και της γύρω περιοχής. ενδιαφέρον παρουσιάζουν επίσης οι Λαογραφικές Συλλογές, όπως το Λαογραφικό Μουσείο Κόνιτσας, η Λαογραφική Συλλογή Στρατίνιτσας, το Λαογραφικό Μουσείο Φυσικής Ιστορίας στην Καστανή κ. α.

Μέτσοςο

ΜΕΤΣΟΒΟ

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Το Μέτσοβο, κτηνοτροφικός αρχικά οικισμός, εξελίχθηκε με το πέρασμα των αιώνων σε σημαντικό βιοτεχνικό και εμπορικό κέντρο, εκμεταλλευόμενο τη γεωγραφική του θέση και τις ιστορικές συγκυρίες. Αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα αντίστασης στη γενικότερη εγκατάλειψη της ελληνικής υπαίθρου. Κτισμένο αμφιθεατρικά σε μια από τις βουνοκορφές της Πίνδου (υψόμετρο 1160 μ.) προκαλεί τους επισκέπτες με τον πλούτο του, την εναλλαγή του τοπίου και τον τρόπο ζωής των κατοίκων του.

Μέτσοβο

Το Μέτσοβο υπήρχε ήδη από την υστεροβυζαντινή εποχή, αφού αναφέρεται στο «Χρονικό των Ιωαννίνων», γνώρισε όμως μεγάλη ανάπτυξη κατά την διάρκεια της Τουρκοκρατίας, χάρη στη διοικητική αυτονομία που παραχωρήθηκε στους κατοίκους του από τους Τούρκους, κυρίως για την προστασία της διάβασης του Ζυγού (πέρασμα από την Ήπειρο στη Θεσσαλία). Από το Μέτσοβο κατάγονται πολλοί εθνικοί ευεργέτες όπως ο Μ. Τσιτσάς, ο Γ. Χατζηκώστας, ο Στουρνάρης κ. α., που φρόντισαν για την ανέγερση κτιρίων και κοινωφελών Ιδρυμάτων στα Ιωάννινα και την Αθήνα.

Μονή Αγ. Νικολάου

Κτισμένη στα νοτιοδυτικά του Μετσόβου, κοντά στην όχθη του Μετσοβίτικου (παραπόταμου του Αράχθου), η μονή του Αγ. Νικολάου, υπήρξε ένα από τα σημαντικότερα μοναστήρια της περιοχής. Η ίδρυσή της ανάγεται στη βυζαντινή εποχή, ανακαινίστηκε ωστόσο ριζικά το 1700. Οι τοιχογραφίες εσωτερικά του καθολικού χρονολογούνται το 1702.

Ναός Αγ. Παρασκευής

Βρίσκεται στο κέντρο του Μετσόβου και αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους ναούς του. Στο ναό φυλάσσονται πολλά κειμήλια, αρκετά από τα οποία είναι αφιερώματα ευπόρων Μετσοβιτών, εγκατεστημένων στη Ρωσία και την Αίγυπτο.

Μονή Παναγίας

Το μοναστήρι βρίσκεται στην άκρη του οικισμού του Μετσόβου. Το καθολικό αφιερωμένο στην Κοίμηση της Θεοτόκου, κτίστηκε το 1754 και αγιογραφήθηκε την ίδια περίπου εποχή. Κοντά στο μοναστήρι υπάρχει ένας παραδοσιακός νερόμυλος, που αναστηλώθηκε πρόσφατα και αποτελεί μνημείο υδροκίνησης.

Βάλια Κάλντα

Ο εθνικός δρυμός της Βάλια Κάλντα (Ζεστή Κοιλιάδα) είναι από τους σημαντικότερους της Ελλάδος και έχει συμπεριληφθεί στον κατάλογο με τις 12 πιο ευαίσθητες περιοχές του κόσμου, που έχουν άμεση ανάγκη προστασίας. Θεωρείται από τις πιο αξιόλογες σε φυσικό πλούτο περιοχές της Ευρώπης, όπου βρίσκουν καταφύγιο πάνω από 80 είδη πτηνών, όπως ο χρυσαετός ο νεροκότσυφας, ο χρυσογέρακας, η χιονότσιγλα, ο μαύρος δρυοκολάπτης και επιβιώνουν μερικά από τα σπανιότερα θηλαστικά, όπως η καφετιά αρκούδα, ο αγριόγατος, το αγριόγιδο, η βίδρα, που βρίσκονται υπό εξαφάνιση.

Η χλωρίδα της είναι επίσης από τις πλουσιότερες. Έχουν καταγραφεί πολλά ενδημικά φυτά των Βαλκανίων, μεταξύ των οποίων και η *santaurea vlachorum*, που ονομάστηκε έτσι προς τιμή των Βλάχων των χωριών της Πίνδου. Στο Δρυμό φυτρώνουν δάση μαύρης πεύκης και ρόμπολου (λευκόδερμη πεύκη), αρκετά από τα οποία ξεπερνούν την ηλικία των 700 χρόνων.

Χρυσοβίτσα – Ναός Παναγίας

Η εκκλησία της Παναγίας είναι γνωστή για τη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας Χρυσοβίτσας (αποδίδεται κατά την παράδοση στον ευαγγελιστή Λουκά), έργο πιθανόν του 16^{ου} αι. Ο ναός ήταν παλιότερα καθολικό μοναστηρίου, που κατά την παράδοση κτίστηκε τη βυζαντινή εποχή.

Ανθοχώρι – Μονή Ζωοδόχου Πηγής

Βρίσκεται στη θέση Κόκκινο Λιθάρι. Η ίδρυσή της τοποθετείται στο 18^ο αι. και φέρει τοιχογραφίες του 19^{ου} αι.

Πολιτσιές

Μικρό οροπέδιο, με δάση από έλατα και οξιές, κοντά στο Μέτσοβο. Το αλπικό τοπίο της περιοχής, σε συνδυασμό με την τεχνητή λίμνη του Αώου δημιουργούν έναν ιδανικό τόπο αναψυχής.

Μέτσοβο – Αρχοντικό Τοσίτσα

Το Αρχοντικό Τοσίτσα στεγάζει σήμερα το Μουσείο του ομώνυμου Ιδρύματος. Παραδοσιακά μετσοβίτικα υφαντά, χρυσοκέντητες στολές, βυζαντινά μικροαντικείμενα και σημαντικές

μεταβυζαντινές εικόνες εκτίθενται στους χώρους του αρχοντικού. Τηλ. 2656041084

Μέτσοβο – πινακοθήκη

Ιδρύθηκε με φροντίδα του Ιδρύματος Ευαγ. Αβέρωφ και περιλαμβάνει έργα των σημαντικότερων ελλήνων καλλιτεχνών του 19^{ου} και 20^{ου} αι., όπως ο Λύτρας, ο Γύζης, ο Παρθένης, ο Μόραλης, ο Χατζηκυριάκος – Γκίκας κ. α. Τηλ. 2656041210

Δραστηριότητες

Η περιοχή αποτελεί πόλο έλξης τουριστών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους. Σε μικρή απόσταση από το Μέτσοβο υπάρχουν δύο πλήρως εξοπλισμένα χιονοδρομικά κέντρα, του Προφήτη Ηλία και του Ιδρύματος Βαρόνου Μιχαήλ Τοσίτσα. Το πρώτο διαθέτει πέντε πίστες 700 και 1000 μ. μέτριας δυσκολίας, λίφτ, εστιατόριο κ. α. Το δεύτερο διαθέτει δύο πίστες 1000 και 1200 μ.

Το ορειβατικό καταφύγιο στο Μαυροβούνι στη θέση Πέντε – Λάκοι (υψόμετρο 1950 μ.) προσφέρεται για εξορμήσεις στον Εθνικό Δρυμό της Βάλια Κάλντα και στις Δρακόλιμνες. Πρόκειται για ένα παραδοσιακό κτίριο με δυνατότητα φιλοξενίας 30 ατόμων. Το σηματοδοτημένο διεθνές μονοπάτι Ε6 διασχίζει το Δρυμό, ενώ στην περιοχή υπάρχουν και άλλα περιπατικά μονοπάτια, σηματοδοτημένα (Ρ1, Ρ3 κ.α.) που προσφέρουν στον περιηγητή πλήθος επιλογών.

Το πρώτο σαββατοκύριακο του Ιουλίου γίνεται στο Μέτσοβο το «Αντάμωμα των Βλάχων», ενώ το τελευταίο σαββατοκύριακο του ίδιου μήνα οργανώνεται ο «Πίχτειος Περίπατος», που περιλαμβάνει διαδρομές στο βουνό και διανυκτέρευση σε υψόμετρο 2000 μ. στο Μαυροβούνι, με τραγούδια και χορούς γύρω από μεγάλες φωτιές.

Πολλά είναι επίσης τα παραδοσιακά πανηγύρια στην περιοχή, όπως το πανηγύρι του Προφήτη Ηλία, σε υψόμετρο 1400 μ., της Αγίας Παρασκευής στο Μέτσοβο και στο Ανήλιο όπου διοργανώνεται επίσης και η βραδιά των κτηνοτρόφων, στην οποία βραβεύονται τα καλύτερα ζώα του χωριού.

Κατοχιοχώρια Τζουμέρκα

ΚΑΤΣΑΝΟΧΩΡΙΑ ΤΖΟΥΜΕΡΚΑ

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Ανεβοκατεβαίνοντας στα βουνά και στα φαράγγια του Αράχθου ποταμού τέσσερα πέτρινα γεφύρια βοηθούν τον επισκέπτη να κατακτήσει τα Τζουμέρκοχώρια και να κατακτηθεί από το άφθαρτο φυσικό κάλλος, αλλά και από την ανθρώπινη δημιουργία. Οι χαράδρες του Αράχθου και του Καλαρίτικου, το πλούσιο οικοσύστημα της περιοχής, τα πέτρινα γεφύρια, τα μοναστήρια, οι παραδοσιακοί οικισμοί του Συρράκου και των Καλαρρυτών, τα Πράμαντα (ζωντανό κέντρο της ευρύτερης περιοχής) και όλα τα γύρω χωριά είναι στοιχεία που θέλγουν και εντυπωσιάζουν τον επισκέπτη. Οι λάτρεις των ποταμών και των ορεινών σπορ έχουν τη δυνατότητα να βιώσουν ονειρικές απολαύσεις στο καγιάκ, ράφτινγκ, ορειβασία και να νοιώσουν το μεγαλείο της φύσης.

ΤΙ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΔΕΙΤΕ

Ελληνικό – Μονή Τσούκας

Το μοναστήρι είναι κτισμένο στην κορυφή λόφου κοντά στο χωριό Ελληνικό. Ιδρύθηκε κατά την παράδοση το 1190 από τον αυτοκράτορα Ισαάκιο Β΄ Άγγελο (1185 – 1195). Ωστόσο στη σημερινή του μορφή κτίστηκε πιθανόν το 18^ο αι. Οι τοιχογραφίες του χρονολογούνται το

1779. το μοναστήρι της Τσούκας είναι ιδιαίτερα γνωστό στην περιοχή των Ιωαννίνων και σημαντικό προσκύνημα.

Στο πίσω μέρος της μονής ξ θέα προς τη χαράδρα του Αράχθου είναι μαγευτική. Η χαράδρα έχει χαρακτηριστεί ως τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

Ματσούκι – Μονή Βύλιζας

Η μονή Βύλιζας είναι κτισμένη σε πλαγιά των Τζουμέρκων, ανάμεσα από το χωριό Καλαρρύτες και Ματσούκι. Το καθολικό, αφιερωμένο στον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου, ανακαινίστηκε το 1783. εσωτερικά κοσμείται με τοιχογραφίες που έγιναν το 1797. Εκτός από το καθολικό σώζεται σήμερα το συγκρότημα των κελιών και το παρεκκλήσι του Προδρόμου.

Ραφταναίοι – Μονή Πλάκας

Η μονή Πλάκας βρίσκεται στην ανατολική όχθη του Αράχθου, κοντά στην ομώνυμη γέφυρα και σε μικρή απόσταση από τον οικισμό Ραφταναίοι. Εσωτερικά κοσμείται με τοιχογραφίες που χρονολογούνται στο 17^ο αι. Το τέμπλο είναι ξυλόγλυπτο και επιχρυσωμένο.

Πράμαντα

Κτισμένα αμφιθεατρικά στους πρόποδες της Στρογγούλα (υψομ. 840 μ.), είναι από τα πιο ονομαστά μαστοροχώρια των Τζουμέρκων. Κοντά στον οικισμό υπάρχει το σπήλαιο Ανεμότρυπα, όπου οι σταλαγμίτες και οι σταλακτίτες δημιουργούν ένα κόσμο μαγικό. Οι καταρράκτες «Καμίλη» και «Βασίλης», ο νερόμυλος και το φαράγγι του Αγίου Αθανασίου αποτελούν τα σημαντικότερα αξιοθέατα της περιοχής.

Πράμαντα – Μονή Αγίας Παρασκευής

Το μοναστήρι της Αγ. Παρασκευής, κοντά στο δρόμο που οδηγεί από τα Πράμαντα στους Μελισσουργούς, είναι γνωστό κυρίως γιατί κατά

την περίοδο 1908 – 1912 αποτέλεσε έδρα του γνωστού οπλαρχηγού της Ηπείρου Ιωάννη Πουτέτση. Η ίδρυσή του από τον ιερομόναχο Διονύσιο τοποθετείται πιθανόν το 1878.

Συρράκο – Καλαρρύτες

Το Συρράκο και οι Καλαρρύτες είναι από τους ωραιότερους και σημαντικότερους οικισμούς του νομού Ιωαννίνων. Κτισμένα σε απρόσιτες πλαγιές των Τζουμέρκων, εντυπωσιάζουν για την αρχιτεκτονική τους ποικιλομορφία που εναρμονίζεται με τη μορφολογία του εδάφους. Παρά την εγκατάλειψη των οικισμών, τα πολυόροφα αρχοντικά τους, οι πετρόκτιστες βρύσες, οι μεγαλοπρεπείς ναοί, τα φιδωτά γκαλντερίμια, εντυπωσιάζουν τον επισκέπτη, μαρτυρώντας την ακμή που γνώρισαν οι οικισμοί σε παλαιότερες εποχές. Κάτοικοι του Συρράκου και των Καλαρρυτών είχαν δημιουργήσει εμπορικούς οίκους σε μεγάλες Ευρωπαϊκές πόλεις, όπως το Λιβόρνο και η Τεργέστη, ήδη από τα μέσα του 17^{ου} αι., αφού τα δύο χωριά ήταν κέντρα εξαγωγικού εμπορίου προϊόντων των γειτονικών χωριών, αλλά και της Θεσσαλίας. Οι Καλαρρυτινοί υπήρξαν επίσης ονομαστοί για την τέχνη της αργυροχοίας. Πολλοί από αυτούς όπως ο Α. Τζημούρης και ο Δ. Μπάφας εργάστηκαν στα Ιόνια νησιά μετά την καταστροφή των Καλαρρυτών, το 1881. Το Συρράκο υπήρξε πατρίδα του Ι. Κωλέτη, του Γ. Ζαλοκώστα και του Κ. Κρυστάλλη.

Καλαρρύτες – Μονή Κηπίνας

Είναι κτισμένη σε επίμηκες σπήλαιο που ανοίγεται σε απότομη πλαγιά, πάνω από τον Καλαρρυτιώτικο παραπόταμο του Αράχθου. Το μοναστήρι είναι απόλυτα εναρμονισμένο με το βραχώδες τοπίο της περιοχής. Από εδώ ο επισκέπτης μπορεί να ατενίσει τις επιβλητικές κορυφές των Τζουμέρκων (Αθαμανικά Όρη), όπου πιστεύεται ότι κατοικούσαν οι αρχαίοι Αθαμάνες. Το μοναστήρι χρονολογείται στο 18^ο αι., ωστόσο η παράδοση ανάγει την ίδρυσή του στη βυζαντινή εποχή.

Το Γεφύρι της Πλάκας

Μεγάλο μονότοξο γεφύρι (μήκους 40 μ. και ύψους 20 μ.) που εντυπωσιάζει με τη συμμετρία του. Ενώνει τις όχθες του Αράχθου και διευκόλυνε την επικοινωνία των κατοίκων των χωριών, που είναι κτισμένα στις πλαγιές των Τζουμέρκων. Κτίστηκε, στη σημερινή του μορφή, το 1866 από τον πρωτομάστορα κ. Μπέκα. Η γέφυρα της Πλάκας αποτελεί σήμερα την αφετηρία για εντυπωσιακές διαδρομές με ράφτιγκ ή κανόε στον ποταμό Άραχθο.

Δραστηριότητες

Η περιοχή προσφέρεται ιδιαίτερα για ορειβασία στον ορεινό όγκο των Τζουμέρκων. Η διαδρομή από Ματσούκι προς Βύλιζα και Καλαρρύτες (με σήμανση, διάρκειας 2 ωρών), είναι από τις πιο εντυπωσιακές. Οι τολμηροί ωστόσο μπορούν να ακολουθήσουν τη διαδρομή από Ματζούκι προς την κορυφή Στρογγούλα σε υψόμετρο 2.429 μ. (χωρίς σήμανση, διάρκειας 4 ωρών). Το ορειβατικό καταφύγιο στη θέση «Ίσιωμα» έχει δυνατότητα φιλοξενίας 40 ατόμων.

Οι πλαγιές του Ξηροβουνίου προσφέρονται για αιωροπτερισμό, ενώ ο ποταμός Άραχθος για ράφτιγκ ή καγιάκ (η γέφυρα της Πλάκας αποτελεί κομβικό σημείο για ανάλογες εντυπωσιακές διαδρομές στο ποτάμι).

Η περιοχή διαθέτει επίσης ιππικό Όμιλο στα Λάζαινα.

Πωγωνί

ΠΩΓΩΝΙ

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Το Πωγώνι, σύνολο χωριών στα βορειοδυτικά του νομού Ιωαννίνων, κατέχει μεθοριακή θέση στα ελληνοαλβανικά σύνορα. Πρόκειται για μια περιοχή με ιδιαιτερότητες και ιδιομορφίες που οφείλονται πρώτιστα στη γεωγραφική της θέση, που αποτελούσε ήδη από της αρχαιότητα σημαντικό πέρασμα προς της Ιλλυρία. Σε αντίθεση με άλλες περιοχές της Ηπείρου το Πωγώνι δεν υπήρξε κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας ευνοϊμένη με ειδικά προνόμια περιοχή και δέχθηκε κατά καιρούς επιδρομές και εποικισμούς. Οι κοινωνικές αναταραχές και κυρίως η αποδημία των κατοίκων του Πωγωνίου αποτυπώνονται έντονα στη χαρακτηριστική μουσική του παράδοση.

Πωγωνιανή – Αγ. Νικόλαος

Μεγάλων διαστάσεων τρίκλιτη βασιλική του 1873, με τρεις κόγχες που εξέχουν στην ανατολική πλευρά και ενσωματωμένα στοιχεία αστικής αρχιτεκτονικής. Στην ανέγερση της εκκλησίας συνέβαλαν οικονομικά οι γνωστοί Ηπειρώτες ευεργέτες Ζωσιμάδες. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το νεότερο ξυλόγλυπτο τέμπλο.

Πωγωνιανή – Λαογραφικό Μουσείο Πωγωνίου – Δερόπολης.

Στις συλλογές του περιλαμβάνει αντικείμενα καθημερινής ζωής, γεωργικά εργαλεία, στολές, κεντήματα, ξυλόγλυπτα των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής πωγωνίου και Δερόπολης(Διεύθυνση. Πωγωνιανή, ΤΚ 44005, τηλ.2657031230).

Κοιλάδα του Γόρμου

Ανασκαφικές έρευνες στα νοτιοδυτικά της παραποτάμιας κοιλάδας του Γόρμου (κοντά στη Μερόπη) αποκάλυψαν διάφορες θέσεις με ταφικούς τύμβους και οικιστικά λείψανα που χρονολογούνται από την Ύστερη Χαλκοκρατία έως την Ελληνιστική περίοδο και φανερώνουν τη σπουδαιότητα της περιοχής κατά την αρχαιότητα. Σημαντικά ευρήματα από τους τύμβους αυτούς εκτίθενται σήμερα στο Αρχαιολογικό Μουσείο των Ιωαννίνων. Η περιοχή έχει χαρακτηριστεί ως ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και έχει ενταχθεί στο δίκτυο NATURA.

Βήσσανη

Σημαντικός οικισμός που αναπτύχθηκε κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας. Διατηρεί ακόμη ένα μεγάλο μέρος της παραδοσιακής του αρχιτεκτονικής. Το Παρθεναγωγείο, το ελληνικό Σχολείο, και η μεγάλων διαστάσεων εκκλησία του Αγ. Νικολάου του 18^{ου} αι. (με τοιχογραφίες της ίδιας εποχής) μαρτυρούν σήμερα την οικονομική και πνευματική ακμή, που γνώρισε ο οικισμός σε παλαιότερες εποχές.

Βήσσανη – Μονή Άβελ

Από τα σημαντικότερα μοναστήρια του Πωγωνίου, οφείλει την επωνυμία της πιθανόν σε κάποιον Άβελ, που υπήρξε κτήτορας ή ανακαινιστής της. Το καθολικό, μονόκλιτη βασιλική με τρούλο, κτίστηκε και αγιογραφήθηκε το 1770. Οι τοιχογραφίες του, που διατηρούνται σε καλή κατάσταση, είναι έργο ζωγράφων από τους Χιονιάδες της Κόνιτσας.

Δολό

Παραδοσιακός οικισμός κοντά στην χαράδρα του Κουβαρά. Χαρακτηριστικός είναι ο ενοριακός ναός του Αγ. Νικολάου με το μεγάλο χαγιάτι και το ενσωματωμένο καμπαναριό στη νότια πλευρά.

Κάτω Μερόπη – Παναγία

Μονόχωρος ναός, με τρίπλευρη αψίδα ανατολικά και νάρθηκα δυτικά. Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι τοιχογραφίες του που έγιναν στα τέλη του 15^{ου} αι. από τον ζωγράφο Ξένο Διγενή, ο οποίος καταγόταν από την Πελοπόννησο. Ο Διγενής, υπήρξε αξιόλογος ζωγράφος, πρόδρομος της ζωγραφικής που κυριάρχησε στην Ήπειρο κατά τον 16^ο αι.

Κάτω Μερόπη – Μονή Αγίου Ιωάννη Προδρόμου

Η μονή κτίστηκε το 1614 από το Νικόλαο Λογοθέτη, πλούσιου ομογενή της Βλαχίας. Της ίδιας περιόδου εποχής είναι και οι τοιχογραφίες του καθολικού. Το μοναστήρι ήταν πλούσιο και λάμβανε επιχορηγήσεις από το ρωσικό αυτοκρατορικό ταμείο, όπως άλλωστε και άλλα μοναστήρια της Ηπείρου.

Δελβινάκι

Διοικητικό κέντρο της επαρχίας Πωγωνίου με αξιόλογα παραδοσιακά αρχοντικά. Στο κέντρο της μικρής κωμόπολης ο ενοριακός ναός, αφιερωμένος στην Κοίμηση της Θεοτόκου, κτίστηκε το 1619 και ανακαινίσθηκε το 1830.

Λάβδανη – Μονή Μακρυλέξη

Κατά την παράδοση, η οποία ωστόσο δεν επιβεβαιώνεται ιστορικά, η μονή κτίστηκε, από τον αυτοκράτορα Κωνσταντίνο Πωγωνάτο και ανακαινίσθηκε αργότερα από κάποιον Μακρυαλέξη, από όπου πήρε και την επωνυμία της. Στη σημερινή του πάντως μορφή το

καθολικό είναι κτίσμα του 1585. Οι τοιχογραφίες του χρονολογούνται το 1599 και είναι έργο ζωγράφων από το Λινοτόπι Καστοριάς.

Χαράδρα του Κουβαρά

Σχηματίζεται από το ομώνυμο ποτάμι. Οι φυσικές ομορφιές της χαράδρας, με την πλούσια βλάστηση και τις εναλλαγές του τοπίου της, συνδυάζονται με το αρχιτεκτονικό ενδιαφέρον των γύρω οικισμών.

Μνημεία υδροκίνησης

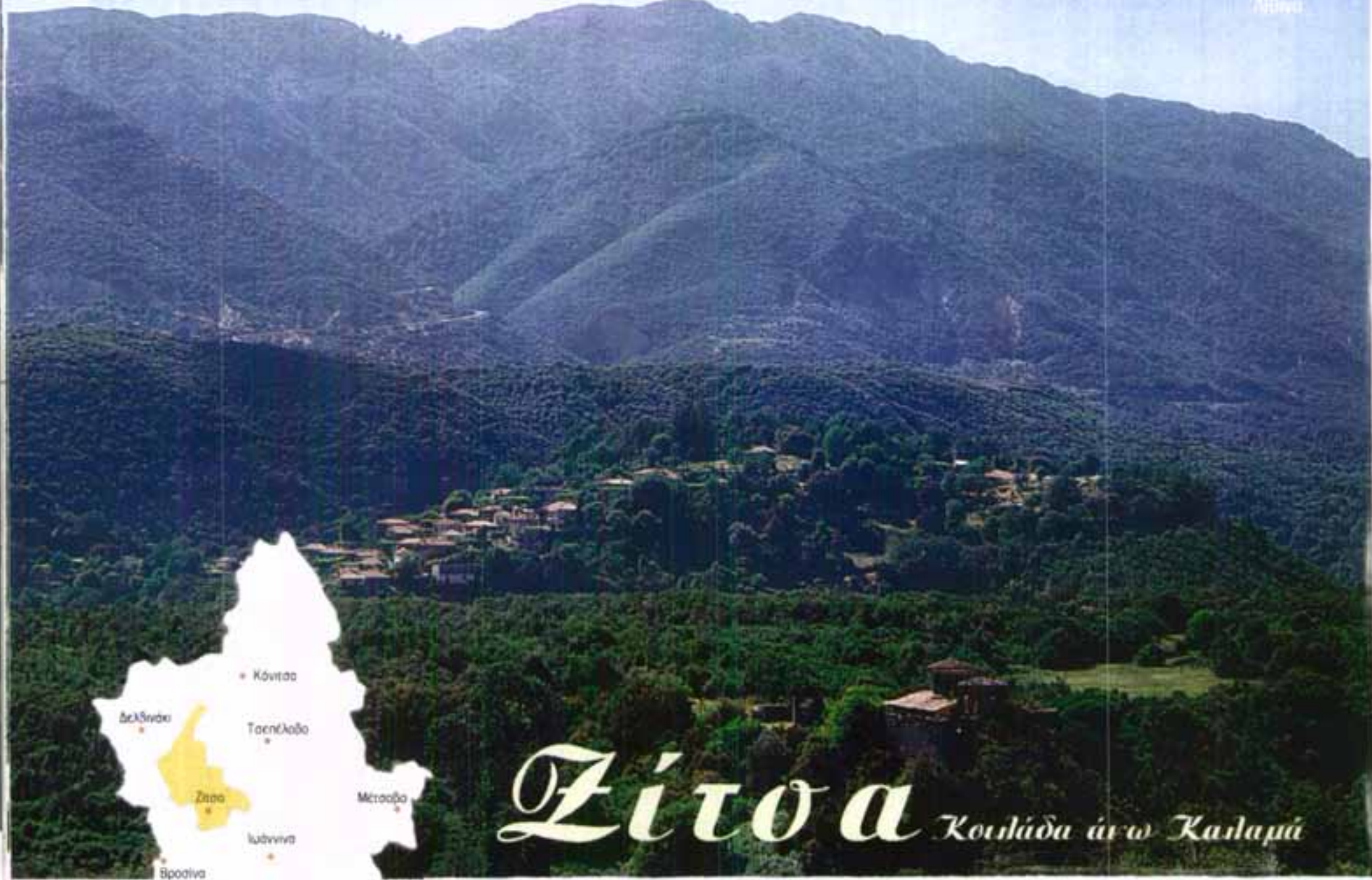
Διατηρητέα μνημεία έχουν χαρακτηριστεί οι νερόμυλοι και οι νεροτριβές που υπάρχουν στον Παλαιόπυργο και το Ωραιόκαστρο. Τα μνημεία αυτά της υδροκίνησης δίνουν σημαντικά στοιχεία για τον τρόπο ζωής των κατοίκων της περιοχής σε παλαιότερες εποχές.

Παλαιόπυργος

εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι γεωλογικοί σχηματισμοί (γνωστοί στους ντόπιους ως κολυμβήθρες), που οφείλονται στη διάβρωση των πετρωμάτων από τα νερά του ποταμού Γόρμου.

Δραστηριότητες

Η περιοχή προσφέρεται για ορειβασία στο όρος Νεμέρτσικα (υψομ. 2.209 μ.) και περιπάτους στη άγρια παρθένα φύση. Μονοπάτια με σήμανση δεν υπάρχουν, ωστόσο υπάρχουν πολλές διαδρομές που μπορεί να ακολουθήσει κανείς, με ή χωρίς ντόπιο συνοδό. Από τις χαρακτηριστικότερες είναι η διαδρομή στη χαράδρα του Κουβαρά και την κοιλάδα του Γόρμου. Το πρώτο δεκαήμερο του Αυγούστου οργανώνεται στο Δήμο Δελβινακίου το Διεθνές Φεστιβάλ Πολυφωνικού Τραγουδιού, που αποτελεί τη σημαντικότερη εκδήλωση της περιοχής. Ονομαστά είναι επίσης τα πανηγύρια στο Πωγώνι, που γίνονται κυρίως

Zίτσα Κοιλιίδα άνω Καλαμιά

ΖΙΤΣΑ ΚΟΙΛΑΛΙΑ ΑΝΩ ΚΑΛΑΜΑ **ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ**

Η Ζίτσα, κτισμένη στους πρόποδες του λόφου του Προφήτη Ηλία και περιτριγυρισμένη από τους περίφημους αμπελώνες της, είναι από τους πιο ονομαστούς οικισμούς των Ιωαννίνων. Γνώρισε μεγάλη ακμή κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας. Η εκκλησία του Αγ. Νικολάου στο κέντρο του οικισμού κτίστηκε το 1890. Κάθε χρόνο την τελευταία εβδομάδα του Αυγούστου οργανώνεται στη Ζίτσα η γιορτή του κρασιού, κοντά στο μοναστήρι του Προφήτη Ηλία, όπου οι επισκέπτες διασκεδάζουν απολαμβάνοντας τα ονομαστά κρασιά της.

Ζίτσα – Μονή Προφήτη Ηλία

Ονομαστό μοναστήρι της περιοχής. Εδώ φιλοξενήθηκε ο λόρδος Βύρωνας το 1809, ταξιδεύοντας από τα Ιωάννινα στο Τεπελένι. Μαρτυρίες αναφέρουν την ύπαρξη της μονής από το 1647 και τη συνδέουν με την ίδρυση της μονής του Αγ. Ιωάννη στο Βουκουρέστι.

Το καθολικό πιθανολογείται ότι κτίστηκε το 1656. οι τοιχογραφίες φιλοτεχνήθηκαν το 1657/8 (το 1800 του νάρθηκα) και παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον, όπως και το ξυλόγλυπτο τέμπλο. Το μοναστήρι περιβάλλεται από ψηλό μανδρότοιχο, με ενσωματωμένο καμπαναριό πάνω από την είσοδο.

Λίθινο – Μονή Πατέρων

Αφιερωμένη στην Κοίμηση της Θεοτόκου, η μονή βρίσκεται απέναντι από το χωριό Λίθινο. Ιδρύθηκε το 16^ο αι. Υπήρξε από τα σημαντικότερα και πιο πλούσια μοναστήρια στην Ήπειρο, χάρη στις δωρεές ηγεμόνων της Βλαχίας και είχε μετόχια στις Παραδουνάβιες περιοχές.

Δύο ψηλοί περιβολότοιχοι περιέβαλαν τα ερειπωμένα σήμερα κελιά και το καθολικό που κτίστηκε το 1590. Οι τοιχογραφίες εσωτερικά του ναού χρονολογούνται το 1631/2. Της ίδιας περίπου εποχής είναι και το ξυλόγλυπτο τέμπλο και αρκετές από τις εικόνες του ναού.

Λίθινο – Θεογέφυρο

Φυσικό γεφύρι πάνω από τον ποταμό Καλαμά, που διευκόλυνε της επικοινωνία των κατοίκων της γύρω περιοχής έως πρόσφατα. Πρόκειται για ένα βράχο που ενώνει τις δύο όχθες του ποταμού, τον οποίο η φύση έχει σμιλέψει και του έχει δώσει τη μορφή του γεφυριού. Η λαϊκή παράδοση το έχει συνδέσει με πολλούς μύθους και του έχωσε το όνομα Θεογέφυρο.

Κάτω από το Θεογέφυρο κυλούν τα πεντακάθαρα νερά του Καλαμά. Η περιοχή είναι μαγευτική, πνιγμένη στο πράσινο.

Παρακάλαμος – Μονή Σωσίνου

Αφιερωμένη στον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου η μονή Σωσίνου ανάγει την ίδρυσή της στα υστεροβυζαντινά χρόνια. Το καθολικό, αθωνίτικου τύπου με μεταγενέστερο νάρθηκα και παρανάρθηκα, χρονολογείται το 1598. Εσωτερικά κοσμείται με τοιχογραφίες του 1601/2 και του 1838.στο ιερό και στο νάρθηκα σώζονται οι παραστάσεις των τριών κτητόρων της μονής, του Ιωάννη Σιμωτά, πλούσιου ομογενή της Μολδαβίας, των Ιωάννη και Εμμανουήλ Κονδαράτου και του Κυρίτζη Ιωάννη. Η Μονή διέθετε μεγάλη ακίνητη περιουσία, πλούσια βιβλιοθήκη και κειμήλια. Επίσης από το 17^ο έως τις αρχές του 18^{ου} αι. λειτουργούσε σχολείο με διαπρεπείς δασκάλους.

Ιερομνήμη – Παναγία Κακαβίτσας

Καμαροσκέπαστος ναός του 19^{ου} αι. Οι τοιχογραφίες του είναι των αρχών του 20^{ου} αι., έργο του ζωγράφου Β. Φίλη που αγιογράφησε και τη γειτονικό ναό της Αγίας Τριάδας.

Καλπάκι – Μονή Βελλάς

Η μονή Βελλάς είναι κτισμένη κοντά στις πηγές του ποταμού Καλαμά, 2 χλμ. από το Καλπάκι. Η ίδρυσή της τοποθετείται στον 11^ο αι., ενώ η ονομασία της οφείλεται στην ομώνυμη βυζαντινή πόλη, η οποία

απλωνόταν στο λόφο που είναι σήμερα γνωστός ως «Παλιοβελλά». Το καθολικό, χρονολογείται το 1745 και εσωτερικά κοσμείται με τοιχογραφίες της ίδιας εποχής. Το 1911 ιδρύθηκε εκεί Ιεροδιδασκαλείο που λειτούργησε έως το 1977. Σήμερα στη Βελλά λειτουργεί Ανωτέρα Εκκλησιαστική Σχολή και ενιαίο λύκειο.

Μνημεία υδροκίνησης

Η περιοχή διατηρεί αρκετά μνημεία υδροκίνησης, όπως οι νερόμυλοι στους Κουκλιούς, στην Ιερομνήμη και στην Σιταριά που έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέοι και έχουν αναστηλωθεί. Κοντά στο Καλπάκι, σε ένα τοπίο με σκιερά πλατάνια και πεντακάθαρα νερά, υπάρχουν επίσης νεροτριβές που ακόμη και σήμερα βρίσκονται σε λειτουργία.

Καλπάκι – Πολεμικό Μουσείο

Περιλαμβάνει εκθέματα σχετικά με τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο, του 1940. Στους χώρους του μικρού Μουσείου εκτίθενται στρατιωτικές στολές, όπλα, δημοσιεύματα της εποχής, χάρτες και άλλο πληροφοριακό υλικό σχετικό με τις σφοδρές μάχες, που έγιναν στην περιοχή κατά τη διάρκεια του Ελληνοϊταλικού πολέμου.

Δραστηριότητες

Από τις σημαντικότερες εκδηλώσεις στην περιοχή της Ζίτσας είναι η γιορτή κρασιού που γίνεται κάθε χρόνο το πρώτο δεκαπενθήμερο του Αυγούστου, στο χώρο της μονής του Προφήτη Ηλία.

Η γιορτή κρασιού περιλαμβάνει επίσης μια σειρά πολιτιστικών και αθλητικών εκδηλώσεων που γίνονται στους γύρω οικισμούς.

Η περιοχή διαθέτει πολλά τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, κατά μήκος του ποταμού Καλαμά. Από τις ωραιότερες διαδρομές είναι αυτή από το χωριό Καταρράκτη έως το Λίθινο και το Θεογέφυρο, μέσα από ειδυλλιακά τοπία με πυκνή βλάστηση και πεντακάθαρα νερά. Αλησμόνητα θα μείνουν στον επισκέπτη τα πανηγύρια, αφού η περιοχή διαθέτει τους καλύτερους λαϊκούς οργανοπαίκτες (ιδιαίτερα αυτοί που κατάγονται από τον Παρακάλαμο).

Λάκκα Λούζα Δωδώνη

ΛΑΚΚΑ ΣΟΥΛΙ ΔΩΔΩΝΗ

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Νοτιοανατολικά των Ιωαννίνων και σε απόσταση 22 χλμ. βρίσκεται ένα από τα αρχαιότερα ιερά της Ελλάδος, η Δωδώνη. Η παρθενικότητα του φυσικού περιβάλλοντος σε συνδυασμό με τη μυθολογία (ποταμός Αχέρων – πύλες του Άδη), την ιστορική μνήμη (Σούλι) τα μονοπάτια των Σουλιωτών, τις αξιόλογες βυζαντινές εκκλησίες και τα μοναστήρια, (μονή της Παναγίας στο Σιστρούνι, μονή του Σωτήρος στον Ρωμανό, μονή της Παναγίας στην Αχλαδέα), που είναι κατάγραφες από τοιχογραφίες και ξυλόγλυπτα τέμπλα, δίνουν στον επισκέπτη ξεχωριστές εμπειρίες για περιπατητικό φυσιολατρικό τουρισμό.

ΤΙ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΔΕΙΤΕ

Το Ιερό της Δωδώνης

Οι απαρχές του Ιερού, που είναι γνωστό για την πανελλήνια ακτινοβολία του, ανάγονται στην εποχή του Χαλκού (2600 – 1200 π. Χ.). Αρχικά το Ιερό ήταν υπαίθριο και λατρευόταν σε αυτό η Μεγάλη Θεά, θεότητα της γονιμότητας και της ευφορίας, η οποία αργότερα αντικαταστάθηκε από τη λατρεία του Δωδωναίου Δία. Οι ιερείς έλεγαν τους χρησμούς ακούγοντας τους ήχους των τριπόδων που υπήρχαν γύρω από τη Φηγό, την ιερή βελανιδιά του Δία. Προς τιμής του γινόταν τα Νάια, ονομαστοί πανελλήνιοι αγώνες. Τον 4^ο αι. π.Χ. άρχισε να κτίζεται ο πρώτος ναός, η «Ιερά Οικία». Ωστόσο το Ιερό ανακαινίστηκε ριζικά τον 3^ο αι. π. Χ. επί βασιλείας Πύρρου. Τότε κτίστηκαν το Πρυτανείο, το Βουλευτήριο και το Θέατρο, που είναι ένα από τα μεγαλύτερα αρχαία θέατρα (περίπου 17.000 θέσεων). το ιερό καταστράφηκε το 219 π. Χ. από τους Αιτωλούς και αργότερα το 167 π. Χ. από τους Ρωμαίους.

Κωστανιανη – Ναός Ταξιαρχών

Ο ναός των Ταξιαρχών είναι σημαντικό βυζαντινό μνημείο και χρονολογείται στα τέλη του 13^{ου} αι. Ανήκει στον τύπο τρίκλιτου σταυρεπίστεγου ναού, με ωραίο διάκοσμο στις εξωτερικές όψεις που σχηματίζεται με πλίνθους. Εσωτερικά κοσμεύεται με τοιχογραφίες της ίδιας εποχής. Στο ναό υπήρχαν εικόνες του 17^{ου} – 18^{ου} αι., οι οποίες εκτίθενται σήμερα στο Βυζαντινό Μουσείο Ιωαννίνων.

Αγλαδέα (παλ. Τόσκεσι) – Μονή Κοίμησης της Θεοτόκου

Το μοναστήρι της Κοίμησης είναι κτισμένο στους πρόποδες του όρους Ολύτσικα, 2 χλμ. βόρεια του οικισμού. Παλαιότερα διέθετε μεγάλη περιουσία και συντηρούσε το σχολείο του χωριού. Το καθολικό είναι τρίκλιτη βασιλική με τρούλο και νάρθηκα και χρονολογείται το 1772. Στη νότια πλευρά υπάρχει χαγιάτι και στη δυτική κωδωνοστάσιο. Οι τοιχογραφίες του ναού έγιναν το 1810 από τον ζωγράφο και ιερέα Κωνσταντίνο και τους γιους του, Ιωάννη και Χριστόδουλο από την Κορύτιανη. Το ξυλόγλυπτο τέμπλο, τα προσκυνητάρια και ο άμβωνας είναι επίσης του 19^{ου} αι.

Αγλαδέα (παλ. Τόσκεσι) – Ναός Παναγίας Λαμποβίθρας

Η εκκλησία της Λαμποβίθρας (Γενέσιο Θεοτόκου) υπήρξε παλαιότερα καθολικό μοναστηρίου. Η χρονολογία ανέγερσης της δεν είναι γνωστή, αλλά αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά της επιβεβαιώνουν την παράδοση, ότι πρόκειται για βυζαντινό κτίσμα (πιθανόν του 13^{ου} αι.).

Οι τοιχογραφίες χρονολογούνται στο 17^ο αι.

Αλεποχώρι – Μπότσαρη – Ναός Κοίμησης της Θεοτόκου

Η αγιογράφηση του ναού έγινε το 1784, με χρήματα του λήσταρχου Διαμάντη Σπάτουλα, που εικονίζεται σε τοιχογραφία σε έναν από τους κίονες του ναού. Ο ναός της Κοίμησης κτίστηκε το 1764 από τον ιερομόναχο Ιωάννη, ο οποίος εικονίζεται επίσης σε τοιχογραφία του

ιερού. Τρίκλιτη βασιλική με τρούλο και μεταγενέστερο χαγιάτι στη νότια πλευρά, η εκκλησία είναι σήμερα κοιμητηριακός ναός του οικισμού.

Ρωμανό – Μονή Μεταμόρφωσης του Σωτήρος

Το μοναστήρι του Σωτήρα βρίσκεται κοντά στο χωριό Ρωμανό και είναι από τα πιο ονομαστά της περιοχής Λάκκας Σουλίου. Είναι γνωστό για την αγαθοεργό δράση, αφού παλαιότερα συντηρούσε με δικά του έξοδα σχολείο και είχε χρηματοδοτήσει την επισκευή και ανέγερση ναών.

Σύμφωνα με την παράδοση ιδρύθηκε τη βυζαντινή εποχή, χωρίς ωστόσο σήμερα να υπάρχει κάτι που να το επιβεβαιώνει. Το σημερινό καθολικό χρονολογείται το 1866, ενώ οι τοιχογραφίες του είναι του 1907. το τριώροφο κωδωνοστάσιο χρονολογείται το 1910.

Σιστρούνη – Μονή Γενεσίου Θεοτόκου

Βρίσκεται κτισμένη κοντά στις πηγές του θρυλικού Αχέροντα και σε θέση ρωμαϊκού βαλανείου. Η παράδοση τοποθετεί την ανέγερση του μοναστηριού στη βυζαντινή εποχή, το σημερινό όμως καθολικό χρονολογείται στο 18^ο αι. Της ίδιας εποχής είναι και οι τοιχογραφίες του, οι οποίες αν και λαϊκές εντυπωσιάζουν με το πλήθος των παραστάσεων και τα έντομα χρώματα.

Κοντά στο μοναστήρι, σε ένα ειδυλλιακό τοπίο με σκιερά πλατάνια, βρίσκονται οι πηγές του θρυλικού ποταμού Αχέροντα.

Αρτοπούλα – Μονή Καταμάχης

Ονομαστό μοναστήρι κτισμένο σε κατάφυτη περιοχή, κοντά στο χωριό Αρτοπούλα. Κτίστηκε το 1830. Κοντά στη μονή μεγάλα πλατάνια και πετρόκτιστες βρύσες με κρυστάλλινα νερά συνθέτουν ένα μαγευτικό τοπίο.

ιερού. Τρίκλιτη βασιλική με τρούλο και μεταγενέστερο χαγιάτι στη νότια πλευρά, η εκκλησία είναι σήμερα κοιμητηριακός ναός του οικισμού.

Ρωμανό – Μονή Μεταμόρφωσης του Σωτήρος

Το μοναστήρι του Σωτήρα βρίσκεται κοντά στο χωριό Ρωμανό και είναι από τα πιο ονομαστά της περιοχής Λάκκας Σουλίου. Είναι γνωστό για την αγαθοεργό δράση, αφού παλαιότερα συντηρούσε με δικά του έξοδα σχολείο και είχε χρηματοδοτήσει την επισκευή και ανέγερση ναών.

Σύμφωνα με την παράδοση ιδρύθηκε τη βυζαντινή εποχή, χωρίς ωστόσο σήμερα να υπάρχει κάτι που να το επιβεβαιώνει. Το σημερινό καθολικό χρονολογείται το 1866, ενώ οι τοιχογραφίες του είναι του 1907. το τριώροφο κωδωνοστάσιο χρονολογείται το 1910.

Σιστρούνη – Μονή Γενεσίου Θεοτόκου

Βρίσκεται κτισμένη κοντά στις πηγές του θρυλικού Αχέροντα και σε θέση ρωμαϊκού βαλανείου. Η παράδοση τοποθετεί την ανέγερση του μοναστηριού στη βυζαντινή εποχή, το σημερινό όμως καθολικό χρονολογείται στο 18^ο αι. Της ίδιας εποχής είναι και οι τοιχογραφίες του, οι οποίες αν και λαϊκές εντυπωσιάζουν με το πλήθος των παραστάσεων και τα έντομα χρώματα.

Κοντά στο μοναστήρι, σε ένα ειδυλλιακό τοπίο με σκιερά πλατάνια, βρίσκονται οι πηγές του θρυλικού ποταμού Αχέροντα.

Αρτοπούλα – Μονή Καταμάχης

Ονομαστό μοναστήρι κτισμένο σε κατάφυτη περιοχή, κοντά στο χωριό Αρτοπούλα. Κτίστηκε το 1830. Κοντά στη μονή μεγάλα πλατάνια και πετρόκτιστες βρύσες με κρυστάλλινα νερά συνθέτουν ένα μαγευτικό τοπίο.

Δερβίζιανα – Ναός Αγ. Αποστόλων

Σταυρεπίστεγος ναός που κτίστηκε και αγιογραφήθηκε το 1764. Υπήρξε παλαιότερα καθολικό μοναστηριού.

Σερζιανά – «Πύλες του Άδη»

Κοντά στον οικισμό των Σερζιανών βρίσκονται οι «Πύλες του Άδη». Πρόκειται για την είσοδο ενός επιβλητικού φαραγγιού, γνωστό ως «Στενά του Αχέροντα», στο οποίο κυλάει ο ομώνυμος ποταμός. Οι αρχαίοι πίστευαν ότι το ποτάμι οδηγούσε τις ψυχές των νεκρών στην Αχερουσία λίμνη, όπου ήταν το Βασίλειο του Άδη. Το έντονο ανάγλυφο της περιοχής, η πλούσια βλάστηση και τα ορμητικά νερά του ποταμού συνθέτουν ένα τοπίο ιδιαίτερης ομορφιάς.

Πέντε Πηγάδια – Κάστρο

Χρονολογείται την εποχή της ύστερης Τουρκοκρατίας. Βρίσκεται στα όρια των νομών Ιωαννίνων – Πρεβέζης. Το Κάστρο έλεγχε τη διάβαση της Κλεισούρας, κομβικό σημείο της διαδρομής από τα Ιωάννινα στην Άρτα και τα λιμάνια του Αμβρακικού, κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας.

Χάνι Εμίν Αγά – Μουσείο Πολέμου 1912 – 13

Βρίσκεται στο 27^ο χλμ. της εθνικής οδού Ιωαννίνων – Αθηνών και στεγάζεται στο χάνι του Εμίν Αγά, όπου είχε εγκατασταθεί το Στρατηγείο του πολέμου 1912 – 13. Τα εκθέματα του Μουσείου αναφέρονται στην περίοδο του πολέμου αυτού και στους αγώνες για την απελευθέρωση της Ηπείρου. Στη συλλογή του περιλαμβάνει προσωπικά αντικείμενα του τότε αρχιστράτηγου Κωνσταντίνου, όπλα και φωτογραφικό υλικό από την παράδοση της πόλης των Ιωαννίνων.

Λούρος

Ο ποταμός Λούρος διασχίζει την περιοχή, δημιουργώντας μικρά ξέφωτα με πυκνές συστάδες από πλατάνια που φυτρώνουν στις , ιδανικά για ξεκούραση και αναψυχή.

Τέροβο – Λίμνη

Στις πηγές του Λούρου κοντά στον οικισμό του Τερόβου, σχηματίζεται η ομώνυμη λίμνη. Στις όχθες της φυτρώνουν γέρικα πλατάνια και άλλα υδροχαρή φυτά. Τα αναβλύζοντα νερά της λίμνης γίνονται πράσινα, μαβιά και γκριζογάλαζα, κατά τη διάρκεια της ημέρας και με την αλλαγή των καιρικών συνθηκών.

Γραμμενοχώρια
Κουρεντοχώρια
Ντουσκάρα

**ΓΡΑΜΜΕΝΟΧΩΡΙΑ
ΚΟΥΡΕΝΤΟΧΩΡΙΑ
ΝΤΟΥΣΚΑΡΑ**

ΑΞΙΟΘΕΑΤΑ

Μια ιδιαίτερη περιοχή δυτικά των Ιωαννίνων στο δρόμο προς Ηγουμενίτσα, που την διασχίζει ο ποταμός Καλαμάς δημιουργώντας μι κοιλάδα απείρου φυσικού κάλους. Η περιοχή είναι διάσπαρτη από μεταβυζαντινά μνημεία (Μονή Παναγίας Γκρίμπόβου, Μονή Παλιουρής, Μονή Αγγελομάχου), κατάγραφες από τοιχογραφίες. Εδώ υπάρχει επίσης το μοναστήρι του Αγίου Δημητρίου Διχουνίου, απ' όπου ξεκίνησε την επανάστασή του εναντίον των Τούρκων ο επίσκοπος Τρίκκης Διονύσιος, ο φιλόσοφος, το Σεπτέμβριο του 1611.

ΤΙ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΔΕΙΤΕ

Παλιουρή – Μονή Παλιουρής

Σύμφωνα με την παράδοση στη θέση της υπήρχε παλαιότερος ναός, του 14^{ου} αι. Το σημερινό καθολικό κτίστηκε το 1688 – 1690, ανακαινίστηκε όμως εκ νέου το 1896, μετά από πυρπόλησή του από τον Αλή Πασά. Το καθολικό είναι τρίκλιτη βασιλική με τρούλο και μεταγενέστερο χαγιάτι στη νότια πλευρά, το οποίο έχει διαμορφωθεί σε παρεκκλήσι του Αγίου Ιωάννη. Εσωτερικά ο ναός κοσμεύεται με τοιχογραφίες του 1833. Στο τέμπλο ενδιαφέρον παρουσιάζει η εικόνα της Παναγίας Παλουρώτισσας.

Κλιματιά

Σημαντικός οικισμός δυτικά των Ιωαννίνων, γνωστός για τα λατομεία μαρμάρου, αλλά και τα κρασιά του. Κατά μια άποψη ταυτίζεται με τις Ευρυμενές, αρχαία πόλη των Μολοσσών. Ο οικισμός γνώρισε ακμή κατά τον 16ο αι., εποχή κατά την οποία κτίστηκαν ή αγιογραφήθηκαν αρκετοί ναοί του, όπως η Μεταμόρφωση, ο Αγ. Δημήτριος και η Παναγία.

Κληματιά – Ναός Μεταμόρφωσης

Ο ναός της Μεταμόρφωσης κτισμένος σε λόφο, βορειοδυτικά της Κληματίας αποτελούσε παλαιότερα καθολικό μοναστηριού. Η ανέγερσή του χρονολογείται το 1568. Την ίδια χρονιά έγινε και η αγιογράφηση του, που είναι έργο του σημαντικού ζωγράφου Φράγκου Κονταρή από τη Θήβα. Οι αγιογραφίες της Μεταμόρφωσης είναι υψηλής ποιότητας και από τα σημαντικότερα ζωγραφικά έργα του 16^{ου} αι. στην Ήπειρο.

Κούρεντα – Μονή Αγγελουμάχου

Η μονή Παναγίας Αγγελουμάχου, αφιερωμένη στα Εισόδια της Θεοτόκου, βρίσκεται λίγο μετά τα Κούρεντα. Η ίδρυση της ανάγεται στο 1779. Η σημερινή του μορφή του καθολικού οφείλεται σε ανακαίνιση του 19^{ου} αι. Στο εσωτερικό οι τοιχογραφίες είναι του 1810 – 12, έργο των ζωγράφων και αδελφών Θεοδώρου και Σταματίου από την Κέρκυρα. Το μοναστήρι ήταν αρκετά πλούσιο και συντηρούσε το σχολαρχείο και το οικοτροφείο των Κουρέντων.

Διχούνι – Μονή Αγίου Δημητρίου

Η μονή Διχουνίου είναι ιδιαίτερα γνωστή στην Ήπειρο, γιατί από εδώ, ο μητροπολίτης Τρίκκης Διονύσιος, ο επονομαζόμενος «Φιλόσοφος», ξεκίνησε την ατυχή επανάσταση κατά των Τούρκων, το 1611. Η εξέγερση αυτή απέτυχε και ο ίδιος βρήκε μαρτυρικό τέλος, ενώ η μονή Διχουνίου καταστράφηκε ως αντίποινα από τον Οσμάν Πασά. Το καθολικό της μονής, αφιερωμένο στον Άγ. Δημήτριο, είναι το μόνο οικοδόμημα που δασώθηκε από την καταστροφή. Σύμφωνα με επιγραφή ανακαινίστηκε το 1763. Εσωτερικά οι τοιχογραφίες του είναι της ίδιας περίπου εποχής. Ανάμεσά τους ξεχωρίζει η παράσταση του νεομάρτυρα Αγ. Ιωάννη του εξ Ιωαννίνων (στο βόρειο τοίχο) και των κτητόρων να κρατούν ομοίωμα του ναού (στο δυτικό τοίχο).

Βροσίνα

Κομβικό σημείο για όσους ταξιδεύουν προς Θεσπρωτία. Η θέση του οικισμού ήταν γνωστή ήδη από τη βυζαντινή εποχή. Κτισμένη κοντά στον ποταμό Καλαμά, η Βροσίνα διατηρεί αρκετά μεταβυζαντινά μνημεία, όπως το μοναστήρι της Ραιδιώτισσας, με τοιχογραφίες του 17^{ου} αι., το ναό του Αγ. Γεωργίου του 17^{ου} αι. στο κέντρο του οικισμού και την Αγ. Παρασκευή του 16^{ου} αι., κοντά στο ποτάμι.

Βροσίνα – Γεφύρι

Το πέτρινο γεφύρι της Βροσίνας ενώνει τις όχθες του Ζαλογγίτικου, παραπόταμου του Καλαμά. Βρίσκεται μένα στον οικισμό, σε ένα ειδυλλιακό τοπίο με σκιερά πλατάνια. Η παράδοση αναφέρει ότι κτίστηκε με χρήματα της μονής Μακρυαλέξη (Λάβδανη).

Βερενίκη – Κάστρο

Κοντά στον οικισμό της Βερενίκης σώζονται τα ερείπια κάστρου, πιθανόν ελληνιστικής εποχής. Ένα βατό μονοπάτι οδηγεί στην κορυφή της ακρόπολης, από όπου κανείς έχει μια πανοραμική θέα της γύρω περιοχής.

Δραστηριότητες

Πολλά είναι τα πανηγύρια που γίνονται στην περιοχή κατά τους καλοκαιρινούς κυρίως μήνες, όπως αυτό στην Παναγία στο Καστρί στις 15 Αυγούστου και στο μοναστήρι της Παλιουρής στις 8 Σεπτεμβρίου.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις διοργανώνονται προς τιμή της Ελληνίδας Αγρότισσας στο Καλοχώρι, στις αρχές του Αυγούστου. Στον ίδιο οικισμό γίνεται και η συνάντηση συγκροτημάτων πολυφωνικής μουσικής. Εκδηλώσεις μνήμης Διονυσίου Φιλοσόφου γίνονται επίσης κάθε χρόνο στο Ραδοβίτσι.

Οι φυσιολάτρες έχουν τη δυνατότητα να αισθανθούν το μεγαλείο της φύσης, ακολουθώντας διαδρομές μέσα από τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους (από την Κληματιά προς τον καταρράκτη και τον Βελτσίστικο ποταμό και από τη μονή Παλιουρής επίσης προς τον Βελτσίστικο ποταμό).

ΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ ΣΗΜΕΡΑ

Τα Γιάννενα, μεγάλο πολιτιστικό και διοικητικό κέντρο, δεν ζει μόνο στους απόηχους του ένδοξου παρελθόντος, αλλά ταυτόχρονα έχει δημιουργήσει τη δική του σύγχρονη ευρωπαϊκή ταυτότητα.

Μια ανθρώπινη πόλη που σφύζει από ζωή και κίνηση, με καινούρια κτίρια, σύγχρονους δρόμους, χώρους αναψυχής, άλση, πάρκα κλπ, όπου ο καθένας βιώνει τους ρυθμούς της ποιότητας. Τα ξενοδοχεία βρίσκονται στο κέντρο και διευκολύνουν τους επισκέπτες στις εξορμήσεις τους για γνωριμία με την πόλη. Ιδανικότερη περίπτωση για μια πρώτη επαφή μ' αυτή, είναι ένας περίπατος από την κεντρική πλατεία, είτε προς την οδό Δωδώνης, είτε προς την γραφική λίμνη της.

Στην κεντρική οδό της πόλης βρίσκεται το Δικαστικό Μέγαρο, η Νομαρχία & άλλα σύγχρονα κτίρια και καταστήματα ενώ κατηγορίζοντας την οδό Αβέρωφ, στα δεξιά βρίσκεται το πάρκο Λιθαρίτσια με την εκπληκτική θέα της λίμνης και του ιστορικού νησιού και πολλά καταστήματα λαϊκής τέχνης.

Είναι πανελληνίως γνωστή η απaráμιλλη τέχνη των Γιαννιωτών χρυσοχόων και αργυροχόων, εξού και η προσωυμία «Πόλη των Ασημουργών». Η οδός Αβέρωφ και οι δρόμοι της είναι γεμάτοι κοσμηματοπωλεία. Στο τέλος της Αβέρωφ βρίσκεται το Κουρμανιό, μια από τις παλαιότερες συνοικίες της πόλης.

Κι έτσι φτάνετε στην είσοδο του Κάστρου που σίγουρα δεν πρέπει να παραλείψετε να επισκεφτείτε. Μια βόλτα στη Λίμνη θα σας αφήσει μοναδική εμπειρία.

Η τόση ομορφιά, η θλιμμένη της γοητεία είναι τα στοιχεία που την ξεχωρίζουν. Κι εδώ υπάρχουν πολλά κέντρα διασκέδασης στον παραλίμνιο χώρο, όπως και σ' όλη την πόλη. Το караβάκι θα σας μεταφέρει στο νησάκι που αξίζει να το επισκεφτείτε για τα καλά εστιατόρια όπου θα γευτείτε εκτός των άλλων, πέστροφες, χέλια και βατραχοπόδαρα. Όποιος όμως έρθει στα Γιάννενα πρέπει να διαθέσει αρκετό χρόνο για να τα γνωρίσει. Η πόλη γοητεύει από την πρώτη στιγμή με την ιστορία της, την έντονη νυχτερινή ζωή, τα μπαρ, το θέατρο, τους κινηματογράφους και τα λουκούλλεια γεύματα στα εξοχικά κέντρα.

Αν ο επισκέπτης βρεθεί στα Γιάννενα την περίοδο του καλοκαιριού θα έχει την ευκαιρία να παρευρεθεί σε μια ποικιλία από εκδηλώσεις, όπως τα "Ηπειρωτικά" που διοργανώνει ο Δήμος το καλοκαίρι, τα Δωδωναία με τις παραστάσεις αρχαίου θεάτρου και διάφορες συναυλίες που γίνονται με λαϊκή έως και κλασσική μουσική.

θέατρο, τους κινηματογράφους και τα λουκούλλεια γεύματα στα εξοχικά κέντρα.

Αν ο επισκέπτης βρεθεί στα Γιάννενα την περίοδο του καλοκαιριού θα έχει την ευκαιρία να παρευρεθεί σε μια ποικιλία από εκδηλώσεις, όπως τα "Ηπειρωτικά" που διοργανώνει ο Δήμος το καλοκαίρι, τα Δωδωναία με τις παραστάσεις αρχαίου θεάτρου και διάφορες συναυλίες που γίνονται με λαϊκή έως και κλασσική μουσική. Θα παρακολουθήσει διαλέξεις με διάφορα θέματα, ημερίδες, συζητήσεις σε επίκαιρα γεγονότα, γενικότερα εκδηλώσεις που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερόντων. Θα γεμίσει τις νυχτερινές ώρες του με τα διάφορα κέντρα. Θα ξεκινήσει με καλό φαγητό, μετά μουσικής και ποτού σε κάποιο από τα πολλά και όμορφα μπαρ, και θα καταλήξει σε Disco ή Ρίανο-bar που προσφέρουν αληθινή και καλή ψυχαγωγία. Είναι βέβαιο ότι τα Γιάννενα θα του αφήσουν τις πιο καλές εντυπώσεις.

Τα Γιάννενα είναι το μεγαλύτερο κέντρο της ΒΔ Ελλάδας. Με το Πανεπιστήμιο, τα δύο Νοσοκομεία (Πανεπιστημιακό και Χατζηκώστα), την έδρα της Γενικής Γραμματείας (Περιφέρειας) Ηπείρου, τα θέατρα, το πλήθος των πολιτιστικών φορέων και την διασταύρωση των μεγάλων οδικών αρτηριών, αποτελεί μια πόλη με κίνηση και δυναμική σε όλους τους τομείς που συγκροτούν μια σύγχρονη πόλη.

Το άνοιγμα των συνόρων και η επικοινωνία με την Αλβανία δημιούργησε νέους τομείς κίνησης και δραστηριοτήτων. Η εξαγγελία των νέων μεγάλων δυνάμεων και των εκτελούμενων έργων εθνικής κλίμακας όπως η Εγνατία οδός, η σήραγγα Κατάρας, το λιμάνι της Ηγουμενίτσας, σηματοδοτούν μια νέα περίοδο και νέες προοπτικές για τα Γιάννενα.

ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΜΕΙΝΕΤΕ.

Παραθέτουμε έναν κατάλογο με όλα τα ξενοδοχεία και τα ενοικιαζόμενα δωμάτια του Νομού και αναφέρουμε κατηγορία, αριθμό δωματίων, αριθμό κλινών και τηλέφωνα επικοινωνίας.

<i>ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ</i>	<i>Νομός Ιωαννίνων</i>				
<i>ΤΙΤΛΟΣ</i>	<i>ΚΑΤ</i>	<i>ΔΩ</i>	<i>ΚΛ</i>	<i>ΠΟΛΗ/ΧΩΡΙΟ</i>	<i>ΤΗΛ.</i>
EPIRUS PALACE	A	54	113	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651093555

DU LAC	A	129	290	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651059100
ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ	A	9	18	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651022866
ΚΑΜΑΡΕΣ	B	9	19	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651079348
ΞΕΝΙΑ	B	60	120	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651047187 -8
ΠΑΛΛΑΔΙΟΝ	B	135	242	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651025856 -9
ΑΛΕΞΙΟΣ	Γ	92	160	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651021003
ΑΣΤΟΡΙΑ	Γ	16	30	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651020755
ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ	Γ	23	43	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651026380
ΒΥΖΑΝΤΙΟΝ	Γ	104	200	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651040453
ΓΑΛΛΕΙΑΣ	Γ	38	72	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651025432
GIANNENA HOUSE	Γ	16	31	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651040762
ΔΙΩΝΗ	Γ	44	74	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651027032
ΕΓΝΑΤΙΑ	Γ	52	96	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651025667
EL GRECO	Γ	36	68	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651030726 -8
ΕΣΠΕΡΙΑ	Γ	35	59	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651024111
KING PYRROS	Γ	23	40	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651027652
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ	Γ	16	33	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651026207
OLYMPIC	Γ	44	84	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651025888
TOURIST	Γ	32	55	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651026443
ΕΡΜΗΣ	Δ	33	54	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651075992
ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ	Δ	22	39	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651025365
ΠΑΡΙΣ	Δ	15	30	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651020541
ΑΓΑΠΗ	Ε	9	20	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651020541
ΦΙΛΥΡΑ	Γ	5	9	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651083560
ΖΙΑΚΑΣ	Γ	39	73	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651081001
ΑΓΝΑΝΤΙΟ	Γ	5	10	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651081191
ΟΡΙΣΩΝ	Γ	5	10	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651086180
ΘΕΑΣΗ	Γ	5	10	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651081760
ΕΚΑΛΗ	Γ	5	10	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2653022555
ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ	Γ	5	10	ΔΩΔΩΝΗ	2651082296
ΚΑΛΛΙΘΕΑ	Γ	11	25	ΖΙΤΣΑ	2658022933
ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΟΥ ΤΕΡΟΒΟΥ	Γ	32	55	ΧΑΝΙ ΤΕΡΟΒΟΥ	2654071140
ΑΜΕΛΙΚΟ	A	5	13	ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ	2653071501
ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΤΟΥ ΟΡΕΣΤΗ	A	9	16	ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ	2653071202
ΖΗΣΗΣ	B	20	36	ΑΡΙΣΤΗ	2653041147
ΤΑΞΙΑΡΧΕΣ	B	21	42	ΑΡΙΣΤΗ	2653041888
ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΗΣ	B	15	36	ΑΡΙΣΤΗ	2653042210

ΒΙΡΓΙΝΙΑ	Β	4	8	ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ	2653061330
ΤΡΩΑΔΑ	Α	6	15	ΒΙΤΣΑ	2653071468
ΣΕΛΗΝΗ	Γ	7	17	ΒΙΤΣΑ	2653071350
ΦΥΛΙΡΑ	Γ	6	13	ΒΙΤΣΑ	2653071371
ΡΟΝΤΟΒΑΝΙ	Β	5	11	ΕΛΑΤΗ	2653071171
ΕΛΑΤΗ	Γ	8	20	ΕΛΑΤΗ	2653071180
ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ	Β	7	16	ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ	2653071001
ΡΟΜΠΟΛΟ	Γ	6	12	ΛΑΪΣΤΑ	2653081457
ΒΙΚΟΣ	Β	7	16	ΜΟΝΟΔΕΝΤΡΙ	2653071370
ΜΟΝΟΔΕΝΤΡΙ	Β	4	9	ΜΟΝΟΔΕΝΤΡΙ	2653071300
ΤΟ ΚΑΛΝΤΕΡΙΜΙ	Γ	5	10	ΜΟΝΟΔΕΝΤΡΙ	2653071484
ΑΣΤΡΑΚΑ	Β	5	12	ΠΑΠΗΓΚΟ	2653041693
ΔΙΑΣ	Β	5	11	ΠΑΠΗΓΚΟ	2653041257
ΤΑ ΣΠΙΤΙΑ ΤΟΥ ΣΑΞΩΝΗ	Γ	10	28	ΠΑΠΗΓΚΟ	2653041615
ΚΑΙΤΗ	Γ	6	12	ΠΑΠΗΓΚΟ	2653041422
ΠΑΠΑΕΥΑΓΓΕΛΟΥ	Γ	10	21	ΠΑΠΗΓΚΟ	2653041135
ΤΟ ΠΑΠΗΓΚΟ	Γ	9	17	ΠΑΠΗΓΚΟ	2653041121
ΤΟ ΡΟΔΙ	Γ	6	13	ΠΑΠΗΓΚΟ	2653041954
ΠΙΝΔΟΣ	Β	14	33	ΣΚΑΜΝΕΛΙ	2653081280
ΦΑΝΗΣ	Β	7	17	ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ	265321271
ΔΡΑΚΟΛΙΜΝΗ	Γ	31	60	ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ	26530811503
ΤΥΜΦΗ	Γ	5	10	ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ	2653081133
ΧΑΓΙΑΤΙ/ΕΔ	Γ	7	14	ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ	2653081301
ΓΚΟΥΡΗΣ	Ε	8	16	ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ	2653081288
ΠΕΤΡΩΤΟ	Γ	5	10	ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ	2653071107
ΔΙΑΣΣΕΛΟ	Α	18	34	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656041719
ΒΙΚΤΩΡΙΑ	Β	37	64	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656041770
ΑΔΩΝΙΣ	Γ	10	24	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656042300
ΑΠΟΛΛΩΝ	Γ	40	78	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656041844
ΑΣΤΕΡΙ ΜΕΤΣΟΒΟΥ	Γ	32	63	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656042222
ΓΑΛΑΞΙΑΣ	Γ	10	20	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656041202
ΕΓΝΑΤΙΑ	Γ	35	68	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656041900
ΚΑΣΣΑΡΟΣ	Γ	34	67	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656041662
ΜΠΟΤΟΥΝΗΣ	Γ	32	62	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656041545
OLYMPIC	Γ	20	41	ΜΕΤΣΟΒΟ	265641337
ΦΛΟΚΑΣ	Γ	6	10	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656041309
ΜΑΡΙ	Δ	16	32	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656041451

ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ	Ε	7	16	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656041672
ΕΓΝΑΤΙΑ	Γ	8	15	ΜΗΛΙΑ ΜΕΤΣΟΒΟΥ	2656061346
ΓΕΦΥΡΙ	Β	11	24	ΚΟΝΙΤΣΑ	2655023780
ΜΠΟΥΡΑΖΑΝΙ	Β	22	41	ΚΟΝΙΤΣΑ	2655061320
ΑΩΟΣ	Γ	11	21	ΚΟΝΙΤΣΑ	2655022079
ΚΟΥΓΙΑΣ	Γ	11	21	ΚΟΝΙΤΣΑ	2655023830
ΤΟ ΦΑΡΑΓΓΙ	Γ	16	30	ΚΟΝΙΤΣΑ	2655022054
ΤΟ ΧΑΝΙ	Γ	9	19	ΚΟΝΙΤΣΑ	2655024567
ΦΑΣΟΥΛΗΣ	Γ	6	12	ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙ	2655081481
ΤΟ ΑΡΧΟΝΤ. ΤΟΥ ΣΕΡΙΦΗ	Α	6	14	ΜΟΛΙΤΣΑ	2655024290
ΒΑΣΙΛΙΤΣΑ	Γ	7	12	ΔΙΣΤΡΑΤΟ	2655024841
ΚΑΜΕΝΙΚ	Γ	21	40	ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ	2655023487
ΠΑΛΛΑΔΙΟΝ	Ε	9	19	ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ	2655022696
ΚΕΡΑΣΣΟΒΟ	Ε	11	25	ΑΓ. ΠΑΣΚΕΥΗ	2655041215
ΠΟΛΥΔΩΡΟ	Γ	5	10	ΠΟΛΥΔΩΡΟ	2658051004
ΑΡΕΤΗ	Γ	7	12	ΒΗΣΣΑΝΗ	2657022008
ΤΖΟΥΜΕΡΚΑ	Β	20	38	ΠΡΑΜΑΝΤΑ	2659061590

<i>ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ</i>	<i>Νομός Ιωαννίνων</i>					
	<i>ΚΑ</i>	<i>ΔΙΑ</i>	<i>ΔΩ</i>	<i>ΚΑ</i>	<i>ΠΟΛΗ/ΧΩΡΙΟ</i>	<i>ΤΗΛ.</i>
<i>ΕΚΠΡΩΣΩΠΙΟΣ/ΔΙΟΚΤΗΤΗΣ</i>						
ΚΑΤΣΑΝΟΥ ΕΛΛΗ	Α	0	10	23	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651030090
ΚΡΙΚΩΝΗΣ ΤΗΛ/ΚΡΙΚ. ΣΙΑ Ο.Ε.	Β	0	12	24	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651044604
ΝΑΣΤΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ	Β	1	1	3	ΔΩΔΩΝΗ	2651072106
ΣΤΟΥΚΙΔΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛ/ΔΕΤΑΙ	Β	0	10	20	ΔΙΜΝΟΠΟΥΛΑ	2651032037
ΧΟΛΕΒΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Β	0	5	10	ΛΙΓΓΙΑΔΕΣ	2651081315
ΛΑΚΚΑ ΑΦΟΙ ΟΕ/ΕΥΑΓ	Α	0	10	25	ΠΕΡΑΜΑ	2651081741
ΔΟΣΗ ΑΓΛΑΪΑ/ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Α	15	15	33	ΠΕΡΑΜΑ	2651081514
ΖΑΛΑΒΡΑ ΧΡΥΣΟΥΛΑ	Α	0	5	10	ΠΕΡΑΜΑ	2651081825
ΖΙΑΚΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Α	0	6	12	ΠΕΡΑΜΑ	2651081433
ΖΟΥΚΑ ΕΛΕΝΗ	Α	0	6	12	ΠΕΡΑΜΑ	2651081310
ΓΟΥΣΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Α	0	8	19	ΠΕΡΑΜΑ	2651081976
ΖΙΑΚΑΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ	Α	0	5	10	ΠΕΡΑΜΑ	2651081013
ΤΣΙΡΩΝΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΔΗΜ.	Α	0	4	9	ΠΕΡΑΜΑ	2651081342
ΓΕΡΑΚΟΥ ΑΓΛΑΪΑ/ ΧΑΡΑΛΑ	Β	0	5	14	ΠΕΡΑΜΑ	2651081565

ΜΠΙΝΤΕΒΗ ΕΛΕΝΗ	Β	0	4	9	ΠΕΡΑΜΑ	2654086002
ΓΟΥΛΑ ΕΛΕΝΗ/ΙΩΑΝΝΗΣ	Β	0	4	10	ΠΕΡΑΜΑ	2651081000
ΕΧΑΡΧΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Β	0	6	12	ΠΕΡΑΜΑ	2651081424
ΓΚΑΛΜΠΙΝΟΥ ΛΑΜΠΡΙΝΗ	Β	0	4	9	ΠΕΡΑΜΑ	2651081712
ΜΟΥΜΑΣ ΝΙΚΟΣ	Β	0	6	12	ΠΕΡΑΜΑ	2651081135
ΕΞΑΡΧΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	Β	0	4	10	ΠΕΡΑΜΑ	2651081108
ΝΤΟΒΑ ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ	Β	0	4	9	ΠΕΡΑΜΑ	2651081712
ΖΗΣΗ - ΛΑΚΚΑ ΣΤΥΡΟΥΛ/ΕΥ	Β	0	4	10	ΠΕΡΑΜΑ	2651081768
ΤΣΙΡΩΝΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΩΝΣΤ.	Β	0	4	12	ΠΕΡΑΜΑ	2651081632
ΖΑΛΑΒΡΑ ΒΑΣΙΛΙΚΗ/ΛΕΩΝΙΔ	Β	0	4	8	ΠΕΡΑΜΑ	2651081824
ΠΑΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡ/ΝΙΚΟΛΑΟ	Γ	0	6	12	ΠΕΡΑΜΑ	2651081243
ΜΠΑΚΑΤΣΟΥΛΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Γ	0	3	7	ΠΕΡΑΜΑ	2651081123
ΣΙΜΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	Γ	0	4	10	ΠΕΡΑΜΑ	2651081635
ΕΞΑΡΧΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	Β	0	8	16	ΠΕΡΑΜΑ	2651081424
ΑΧΝΟΥΛΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	Α	0	5	10	ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ	2653071216
ΑΧΝΟΥΛΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Α	0	5	12	ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ	2653071291
ΤΣΙΓΑΡΑ ΣΩΤΗΡΙΑ	Β	0	5	14	ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ	2653071209
ΞΑΝΘΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	Α	0	6	18	ΑΝΩ ΠΕΔΙΝΑ	2653071281
ΖΗΣΗ ΕΛΕΝΗ	Β	0	1	2	ΑΡΙΣΤΗ	2653041913
ΜΠΕΛΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Β	0	2	4	ΑΡΙΣΤΗ	265341181
ΠΑΓΟΥΝΗ ΑΜΑΛΙΑ	Γ	0	4	11	ΑΡΙΣΤΗ	2653021663
ΚΥΡΙΑΖΗ ΑΔΚΙΣΤΗ/ΒΑΣΙΛΕΙ	Β	0	5	13	ΑΣΠΡΑΓΓΕΛΟΙ	2653061368
ΚΑΡΠΟΥΖΗ ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ	Β	0	5	10	ΒΙΚΟΣ	2653041176
ΝΤΙΝΟΥΛΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	Β	0	5	11	ΒΙΚΟΣ	2653042112
ΚΑΡΠΟΥΖΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ	Γ	0	6	16	ΒΙΚΟΣ	2653041176
ΜΠΙΖΜΕΛΗΣ ΠΕΤΡΟΣ	Α	0	4	8	ΒΙΤΣΑ	2653071383
ΚΗΤΑΣ ΑΓΓΕΛΟΣ	Β	0	3	9	ΒΙΤΣΑ	2653022771
ΒΑΣΔΕΚΗ ΒΑΡΒΑΡΑ	Β	0	3	8	ΒΙΤΣΑ	2653071388
ΒΑΤΑΒΑΛΗΣ ΑΛΕΞΕΝΔΡΟΣ	Γ	0	4	12	ΒΡΥΣΟΧΩΡΙ	2653071371
ΤΣΟΥΜΑΝΗ ΣΤΑΜΑΤΙΑ	Β	0	3	6	ΒΩΒΟΥΣΑ	2653081497
ΣΤΑΓΚΟΓΙΑΝΝΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟ	Α	0	3	6	ΒΩΒΟΥΣΑ	2656031365
ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ - ΚΟΥΣΚΟΥ	Α	0	5	10	ΒΩΒΟΥΣΑ	2656031303
ΑΚΡΙΒΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	Α	0	2	6	ΒΩΒΟΥΣΑ	265631525
ΔΡΟΥΓΙΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	Β	0	2	6	ΒΩΒΟΥΣΑ	2656031364
ΑΥΔΙΚΟΥ ΧΡΥΣΟΥΛΑ	Γ	0	10	24	ΒΩΒΟΥΣΑ	2656031050
ΠΑΝΑΓΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤ	Β	0	6	15	ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ	2656031212
ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΑΛΑΞΑΝΔΡΟΣ	Α	0	2	4	ΔΙΛΟΦΟ	2653061311

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	Β	0	6	12	ΔΙΛΟΦΟ	2653022600
ΣΤΕΡΓΙΑΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Β	0	5	10	ΔΟΛΙΑΝΗ	2656031329
ΜΑΛΑΜΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	Α	0	5	10	ΠΤΕΑ	2651072650
ΓΑΛΑΝΗ ΜΑΡΙΑ	Β	0	5	11	ΠΤΕΑ	2656031700
ΖΕΡΒΑ ΠΟΛΥΞ/ΑΝΑΣΤΑΙΟ	Β	0	4	8	ΚΑΤΩ ΡΑΒΕΝΙΑ	2653041308
ΔΟΥΤΣΑΡΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	Γ	0	6	12	ΚΑΛΠΑΚΙ	2653041289
ΦΙΤΣΙΟΥ ΒΕΛΙΣΣΑΡΙΑ	Β	0			ΚΑΠΕΣΟΒΟ	265371723
ΜΠΟΥΤΣΙΚΟΥ ΕΛΕΝΗ	Β	0	3	8	ΚΑΡΥΕΣ	265322294
ΔΕΡΒΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	Α	0	10	24	ΚΗΠΟΙ	265371658
ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ ΕΥΓ. & ΣΙΑ	Α	0	5	14	ΚΗΠΟΙ	2653071644
ΠΕΤΣΑΛΗ ΑΙΚ. & ΣΙΑ ΟΕ/ΚΟΙΝ	Α	1	8	16	ΚΟΥΚΟΥΛΙ	2651022866
ΜΑΚΡΗ ΘΕΟΔΟΣΙΑ	Α	0	2	4	ΚΟΥΚΟΥΛΙ	2651037791
ΒΕΗ ΝΙΚΗ	Α	0	5	12	ΛΑΪΣΤΑ	2653081212
ΠΑΝΤΑΖΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	Α	0	2	5	ΜΙΚΡΟ ΠΑΠΠΚΟ	2653041110
ΤΣΟΥΜΑΝΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	Β	0	7	15	ΜΙΚΡΟ ΠΑΠΠΚΟ	2653041257
ΞΕΑΡΧΟΥ ΑΦΟΙ Ο.Ε./ΔΗΜΗ	Γ	0	3	9	ΜΙΚΡΟ ΠΑΠΠΚΟ	2653041179
ΖΑΡΚΑΔΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ	Α	0	10	24	ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ	2653071305
ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡ	Β	0	3	7	ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ	2653071300
ΛΑΔΙΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	Β	0	5	11	ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ	2653071392
ΛΑΔΙΑΣ ΜΙΧΑΗΣ	Β	0	5	11	ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ	2653071392
ΖΕΡΒΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Α	0	6	12	ΜΠΙΖΑΝΙ	2651042418
ΤΑΣΣΟΣ ΑΘ.&ΔΗΜ.Α.Ε.	Α	0			ΜΠΟΥΡΑΖΑΝΙ	2655061320
ΝΑΤΣΗΣ ΗΛΙΑΣ	Β	0	5	11	ΜΠΟΥΡΑΖΑΝΙ	2655061324
ΧΑΡΑΤΣΑΡΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	Α	0	2	6	ΝΗΣΙ	2651081253
ΝΤΕΛΛΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	Β	0	8	22	ΝΗΣΙ	2651081494
ΤΣΟΥΜΑΝΗ ΣΟΥΖΑΝΑ	Α	0	5	10	ΠΑΠΠΚΟ	2653042237
ΚΩΤΣΟΡΙΔΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	Α	0	2	5	ΠΑΠΠΚΟ	2653041693
ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΛΗΣ	Α	0	5	14	ΠΑΠΠΚΟ	2653041883
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΡΣΙΝΟΗ	Α	0	1	2	ΠΑΠΠΚΟ	2653041707
ΧΡΙΣΤΟΛΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Α	0	6	12	ΠΑΠΠΚΟ	2653041138
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ ΕΛΕΝΗ	Α	0	3	7	ΠΑΠΠΚΟ	2653041129
ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Α	0	4	8	ΠΑΠΠΚΟ	2653041894
ΜΠΠΤΟΥ ΚΑΛΥΨΩ	Α	0	7	17	ΠΑΠΠΚΟ	2653041081
ΠΑΠΑΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΑΙΚ.	Α	0	3	9	ΠΑΠΠΚΟ	2653041135
ΚΟΥΤΟΥΛΙΔΗ ΜΑΡΙΑ	Α	0	2	5	ΠΑΠΠΚΟ	2653041705
ΣΙΑΦΑΚΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	Α	0	3	6	ΠΑΠΠΚΟ	2653041333
ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	Β	0	2	6	ΠΑΠΠΚΟ	2653041120

ΚΩΤΣΟΡΙΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Β	0	5	10	ΠΑΠΠΓΚΟ	2653041087
ΚΩΤΣΟΡΙΔΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	Β	1	2	4	ΠΑΠΠΓΚΟ	2653041105
ΚΑΛΛΙΑΚΜΑΝΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	Β	0	2	6	ΠΑΠΠΓΚΟ	2653041109
ΖΗΚΟΠΟΥΛΟΥ ΟΛΓ/ΑΘΑΝΑΣ	Β	0	2	5	ΠΑΠΠΓΚΟ	2653041107
ΚΩΤΣΟΡΙΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Γ	0	2	6	ΠΑΠΠΓΚΟ	2653041087
ΚΡΑΝΙΩΤΗ ΛΑΜΠΡΙΝΗ	Γ	0	2	4	ΠΑΠΠΓΚΟ	2653041994
ΤΣΕΠΗ ΙΟΥΛΙΑ	Α	0	4	10	ΠΑΠΠΓΚΟ	2653081252
ΣΟΥΚΟΥΒΕΛΟΥ - ΜΗΤΣΙΟΥ Α	Β	0	4	10	ΣΚΑΜΝΕΛΙ	2653081378
ΚΟΤΣΩΝΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	Α	4	8	8	ΣΚΑΜΝΕΛΙ	2655025943
ΔΕΛΙΓΙΑΝΝΗ ΕΡΑΣΜ/ΔΗΜΟΣ	Α	0	3	8	ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ	2653081232
ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Α	0	5	11	ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ	2653081360
ΒΟΥΡΒΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ	Β	0	4	8	ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ	2653081298
ΛΙΑΠΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	Β	0	4	8	ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ	2656081135
ΤΣΑΒΑΛΙΑΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ	Β	0	5	10	ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ	2653081216
ΦΑΤΕΣ ΑΘΑΝΑΣ/ΕΛΕΥΘΕΡΙΟ	Α	0	8	18	ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ	2655022663
ΦΑΤΕΣ ΕΕΥΘΕΡΙΟΣ	Α	4	4	12	ΚΟΝΙΤΣΑ	2651028775
ΔΕΜΕΡΤΖΙΔΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	Α	0	2	5	ΚΟΝΙΤΣΑ	2655022867
ΧΑΤΖΗΡΟΥΜΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Α	0	4	8	ΚΟΝΙΤΣΑ	2655022367
ΝΤΑΦΛΗ ΚΑΣΣΙΑΝΗ	Α	0	7	17	ΚΟΝΙΤΣΑ	2655022168
ΜΟΥΡΕΧΙΔΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ	Α	0	10	24	ΚΟΝΙΤΣΑ	2655022055
ΜΟΥΡΕΧΙΔΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	Β	0	6	15	ΚΟΝΙΤΣΑ	2655023135
ΝΙΤΣΑΣ ΘΩΜΑΣ	Β	0	8	18	ΚΟΝΙΤΣΑ	2655022065
ΜΙΣΣΙΟΥ ΑΡΙΣΤΕΑ	Γ	0	4	9	ΚΟΝΙΤΣΑ	2655022446
ΤΣΙΝΩΛΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ					ΚΟΝΙΤΣΑ	2655022519
ΕΞΑΡΧΟΥ ΜΙΚΟΛΑΟΣ	Α	0	8	20	ΚΟΝΙΤΣΑ	2655023330
ΖΙΑΚΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	Β	0	2	4	ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ	2655023486
ΚΑΤΗΣ ΓΕΩ/ΚΟΙΝ. ΑΜΑΡΑΝΤΟΥ	Β	0	5	12	ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ	2655023775
ΠΑΝΑΓΩΤΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Β	0	9	16	ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ	2655022124
ΖΙΑΚΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΘΩΜΑ	Γ	0	15	20	ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ	2655023482
ΖΙΑΚΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Γ	0	6	12	ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ	2655023484
ΖΑΚΟΠΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Γ	0	12	24	ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ	2655023775
ΖΙΑΚΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ	Γ	0	6	10	ΛΟΥΤΡΑ ΑΜΑΡ.	2655023486
ΖΙΑΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Γ	0	5	10	ΛΟΥΤΡΑ ΚΟΝ	2655023485
ΣΟΥΡΛΟΥΚΑΣ ΓΕΩ	Β	0	5	10	ΚΛΕΙΔΩΝΙΑ	2655022925
ΜΑΙΠΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	Α	0	4	8	ΔΙΣΤΡΑΤΟ	2655051329
ΓΕΡΑΣΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	Α	0	4	8	ΔΙΣΤΡΑΤΟ	2655051307
ΓΩΓΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Β	3	6	9	ΔΙΣΤΡΑΤΟ	2655051336

ΡΟΥΣΙΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Γ	0	3	8	ΔΙΣΤΡΑΤΟ	2655051203
ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	Α	0	4	8	ΚΑΒΑΣΙΑ	2655023464
ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ	Β	0	4	8	ΚΛΕΙΔΩΝΙΑ ΑΝΩ	2655024532
ΚΟΥΓΚΟΥΛΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	Α	0	5	10	ΚΛΕΙΔΩΝΙΑ	2651073270
ΜΟΥΡΕΧΙΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	Β	0	3	6	ΚΛΕΙΔΩΝΙΑ	2655022829
ΛΑΜΠΡΟΥ ΠΑΝΩΡΑΙΑ	Α	0	5	10	ΜΕΛΙΣΣΟΠΕΤΡΑ	2655061110
ΤΑΣΣΟΣ ΘΕΟ/Γ-Θ. ΤΑΣ.Ο.Ε.	Α	0	4	10	ΜΕΛΙΣΣΟΠΕΤΡΑ	2655061283
ΣΕΡΙΦΗΣ ΕΥ./ΝΑ ΑΓ. ΝΙΚ ΜΟΛΙ	Γ	0	5	14	ΜΟΛΙΤΣΑ	2655024090
ΝΑΤΣΗΣ ΠΡΟΚΟΠΗΣ	Β	0	5	10	ΠΛΗΚΑΤΙ	2655031423
ΤΣΟΥΒΑΛΗΣ ΓΕΩΓΡΙΟΣ	Β	0	7	16	ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΗ	2655031297
ΖΕΚΑ-ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥΦΩΤ.	Α	0	10	19	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656042781
ΓΟΔΕΒΕΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Α	0	13	32	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656041166
ΤΟΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	Α	0	5	10	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656041989
ΚΑΣΚΩΡΑ ΚΑΛΛΙΟΠΗ	Α	0	4	8	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656042559
ΣΟΥΛΤΗ ΕΥΡΙΔΙΚΗ	Α	0	7	17	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656041527
ΚΑΡΡΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	Β	7	7	16	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656041762
ΚΑΣΣΑΡΟΥ ΕΛΕΝΗ	Β	2	14	28	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656041800
ΜΠΟΥΜΠΑ ΕΛΕΝΗ/ΚΩΝ/ΝΟΣ	Β	0	4	8	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656041800
ΝΤΟΥΡΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ/ΗΛΙΑΣ	Β	0	9	18	ΜΕΤΣΟΒΟ	265642415
ΤΣΑΝΑΚΑ ΕΛΙΣΑΒ/ΣΤΕΡΓΙΟΣ	Β	0	8	17	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656041806
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝ	Γ	0	8	16	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656041704
ΠΑΠΑΠΙΟΣΤΟΛΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ	Γ	0	15	34	ΜΕΤΣΟΒΟ	2656041725
ΔΗΜ. ΕΠ. ΑΝ. ΔΕΛΒΙΝΑΚΙΟΥ	Β	0	8	12	ΔΕΛΒΙΝΑΚΙ	2657022605
ΝΤΕΜΙΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	Β	0	10	20	ΔΕΛΒΙΝΑΚΙ	2657022007
ΚΩΣΤΑΡΑΣ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ	Α	0	4	12	ΔΟΛΟ	2651037648
ΟΙΚΟΝΟΜΟ ΕΥ/ΚΟΙΝ ΙΕΡΟΜΝΗ	Γ	0	3	9	ΙΕΡΟΜΝΗΜΗ	2658022258
ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΚΑΤΩ ΜΕΡΟΠΗΣ	Γ	0	3	7	ΚΑΤΩ ΜΕΡΟΠΗ	2657041241
ΠΑΝΤΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ	Β	0	2	5	ΡΩΜΑΝΟ	2654041234
ΣΧΙΖΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Β	0	10	24	ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟ	2657041463
ΣΥΝΤΑΚΑΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ	Γ	0	2	4	ΩΡΑΙΟΚΑΣΤΡΟ	2657041245
ΓΑΛΑΝΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	Α	0	5	10	ΣΥΡΡΑΚΟ	2651053444
ΖΑΓΚΛΗΣ ΝΑΠΟΛΕΩΝ	Α	0	4	10	ΚΑΛΛΑΡΥΤΕΣ	2659061518
ΠΑΤΟΥΝΗΣ ΠΑΥΛΟ/ΕΥΡΙΠΠΑ	Β	0	5	12	ΚΑΛΛΑΡΥΤΕΣ	2651079917

CAMPING

Νομός Ιωαννίνων

ΟΝΟΜΑ	ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ	ΚΑΔΥΝ/ΤΑ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΤΗΛ.
ΛΙΜΝΟΠΟΥΛΑ	ΝΑΥΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ ΙΩΑΝΝ.	B	70/210	ΙΩΑΝΝΙΝΑ 265102526

ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙΤΕ ΝΑ ΦΑΤΕ

Σ'αυτή την πόλη, το σίγουρο είναι ότι θα βρείτε πολλά εστιατόρια, εξοχικά κέντρα και γενικότερα ότι έχει σχέση με την καλή κουζίνα.

Έχετε τη δυνατότητα να απολαύσετε ένα πραγματικά πλούσιο γεύμα, ένα ελαφρύ δείπνο και ό,τι άλλο βάλει ο νους σας. Η πρωτοτυπία και η ποικιλία στη Γιαννιώτικη κουζίνα θα σας εκπλήξει και θα σας ευχαριστήσει.

- GOODY'S, Κεντρική πλατεία, τηλ. 72553.
- ΣΥΝΤΡΙΒΑΝΙ, Αγ. Ιωάννης, τηλ. 61465.
- ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΠΤΕΡΟ, Στο Λόφο της Ε.Η.Μ., τηλ. 25495.
- ΒΡΥΣΗ ΤΟΥ ΠΑΣΑ, 21ο χλμ. Ιωαννίνων-Κόνιτσας, τηλ. 2653022264
- ΛΙΜΝΟΠΟΥΛΑ, Κανάρη 10, τηλ. 33288.
- ΣΤΑΜΝΑ, Αγ. Ιωάννης, τηλ. 61858.
- ΛΙΘΑΡΙΤΣΙΑ, Κεντρικό Πάρκο, τηλ. 20043.
- ΘΡΑΚΑ, 60ο χλμ. Ιωαννίνων-Κόνιτσας, τηλ. 62195.
- ΑΥΛΟΣ, Κάτω Μάρμαρα, τηλ. 42212.
- CROISSANTERIE, Στοά Ορφέα, τηλ. 72888.
- ΑΚΤΑΙΟΝ, Εθν. Αντιστάσεως 52 (περιοχή Σκάλα), τηλ. 78087.
- ΛΙΜΝΗ, Παπάγου 26, τηλ. 78988.
- PIZZA DÉ CESARE, Μιχ. Αγγέλου 47, τηλ. 33700.
- ΑΛΛΟΤΙΝΟ, Πυρσινέλλα 21, τηλ. 25965

- ΒΡΑΧΟΣ, Κάτσαρη 24 (Εμπορικό Κέντρο) Καλούτσιανη.
- ΚΥΡΑ-ΒΑΣΙΛΙΚΗ, Νησί Ιωαννίνων, τηλ. 81253
- ΓΑΣΤΡΑ, 9ο χλμ. Ιωαννίνων –Κόνιτσας, τηλ.61530
- ΚΥΜΑ, Στρατηγού Παπάγου 16, τηλ. 7633

ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ			
<i>Νομός Ιωαννίνων</i>			
ΤΙΤΛΟΣ	ΠΟΛΗ/ΧΩΡΙΟ	ΤΗΛ.	FAX
ALKYSSON TRAVEL	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	22651028751	20555
AMEL TRAVEL	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651079111	7911
ARMONIA TRAVEL	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651028826	39090
CHAROULA TOURS	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651031215	27166
COSMORAMA TRAVEL	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651039274	31453
DASKALOPOULOU TRAVEL	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651021222	21222
DIONI TRAVEL	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651072284	73323
GREFIS TRAVEL	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651039274	31453
ROBINSON AGENCY	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651029402	25071
KALABOKAS TRAVEL	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651039970	33724
KONI TRAVEL	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651027331	25828
MOUNT HOLIDAYS	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651077796	37779
PAMVOTIS TRAVEL	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651034774	38479
PEPONIS	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651076900	25686
ΤΑ ΓΙΑΝΝΕΝΑ	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651036975	
TASOULA TRAVEL	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651038832	22145
ΚΤΕΛ Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651026393	
HELLENIK TRAVEL	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651044225	
TREKKING HELLAS	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651071703	
PEKAKABA ΑΦΡΟΔΙΤΗ	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651038895	
DORIS TRAVEL	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2656041628	
ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2656041770	42320
KASSAROS TRAVEL	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2656034130	41262

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

ΕΟΤ		2651046662/41142
	e-mail: eotioan@otenet.gr	
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ		2651071079
	e-mail: caltour@otenet.gr	
ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ		2655022694
ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΔΗΜΟΥ ΜΕΤΣΟΒΟΥ		2656042825
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ		2651025673
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΔΩΔΩΝΗΣ		2651082287
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ		2651025490
ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΜΟΥΣΕΙΟ		2651025989
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ		2651026356
ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΡΕΛΛΗ		2651092128
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ Ε.Η.Μ.		2651020515
ΣΠΗΛΑΙΟ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ		2651081521
ΕΚΘΕΣΙΑΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑ		2655023629
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕΤΣΟΒΟΥ		2656041084
ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΜΕΤΣΟΒΟΥ		2656041210
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΓΑΠΙΟΥ ΤΟΛΛΗ ΚΗΠΟΙ ΖΑΓΟΡΙΟΥ		2653071826
ΜΟΥΣΕΙΟ ΧΛΩΡΙΔΑΣ ΚΑΙ ΠΑΝΙΔΑΣ ΛΑΖΑΤΙΔΗ ΚΟΥΚΟΥΛΙ ΖΑΓΟΡΙΟΥ		2653071770
ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ		2651026218
ΔΤΕΛ ΑΣΤΙΚΗΣ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΣ		2651022235
ΚΤΕΛ ΑΘΗΝΩΝ		2651026286
ΚΤΕΛ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ		2651027442
ΚΤΕΛ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ		2651026211
ΚΤΕΛ ΠΡΕΒΕΖΑΣ, ΑΓΡΙΝΙΟΥ, ΠΑΤΡΩΝ,		2651025014
ΝΟΜΑΡΧΙΑ		2651021901
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ		2651072164
ΔΗΜΟΣ		2651026310
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ		2651080111
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΔΟΥΡΟΥΤΗΣ		2651099111
ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ		2651022660

ΤΡΟΧΑΙΑ		2651026308
ΡΑΔΙΟ ΤΑΞΙ		2651046777-8
ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ		2651023120 & 26518

ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΕΝΟΙΚΙΑΣΕΩΣ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ

ΟΝΟΜΑ	ΠΕΡΙΟΧΗ	ΤΗΛ.	FAX
HERTZ	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651048900	
BYDGET	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651043901	
AVIS	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651046333	46188
RELIABLE	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651046450	67715
EYROPEAN	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651067715	66900
TOMASO	ΙΩΑΝΝΙΝΑ	2651066900	

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Ο Νομός Ιωαννίνων, ως κατεξοχήν ορεινός, χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη πολλών λιμνών και ποταμών, μαγευτικής ομορφιάς τοπία, βιότοπους με σπάνια χλωρίδα και πανίδα, μεγάλο αριθμό παραδοσιακών οικισμών, σημαντικές ιαματικές πηγές, σπήλαια, αρχαιολογικές τοποθεσίες, κ.α. Αυτά αποτελούν τους Τουριστικούς πόρους της περιοχής, τη βασική υποδομή δηλαδή για μια τουριστική ανάπτυξη. Μέχρι στιγμής, η υπάρχουσα τουριστική ανάπτυξη του νομού είναι σχετικά χαμηλή, με εξαίρεση τις περιοχές Ιωαννίνων και Μετσόβου, όπου και συγκεντρώνεται η πλειοψηφία των ξενοδοχειακών μονάδων της περιοχής.

Περιοχές όπως το Παγώνι, η Κόνιτσα, τα Ζαγοροχώρια, η Ζίτσα, τα Γραμμενοχώρια, τα Τζουμέρκα, το Μέτσοβο, κ.α., είναι πλούσιες σε μνημεία, ιστορία, παράδοση και μοναδική ομορφιά. Περιοχές σαν κι αυτές προσφέρονται για τουριστική αξιοποίηση, χειμώνα και καλοκαίρι. Τα εκπληκτικά όμορφα τοπία, που είναι μοναδικά για κάθε περιοχή, αφού πουθενά σ'ολόκληρο τον νομό δεν επαναλαμβάνεται το ίδιο τοπίο, μπορούν να αποτελέσουν πόλο έλξης για φυσιολάτρες και μη.

Η περιοχή της πόλης των Ιωαννίνων, λόγω της υπερσυγκέντρωσης πληθυσμού και δραστηριοτήτων, έχει υποστεί σημαντική περιβαντολογική υποβάθμιση, ενώ στην περιφέρεια το περιβάλλον εξακολουθεί να μένει αναλλοίωτο. Αυτό σημαίνει ότι μια επέμβαση με σκοπό την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής θα πρέπει να γίνει με προσοχή και επιλεγμένους τρόπους αξιοποίησης, με γνώμονα όχι μόνο την μέγιστη απόδοση αλλά και την διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας και της υψηλής ποιότητας του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

Παρακάτω αναφέρουμε τους βασικότερους τουριστικούς πόρους του νομού Ιωαννίνων. Τόσο αυτούς που είναι ήδη γνωστοί και αναπτυγμένοι τουριστικά όσο και αυτούς όσο και αυτούς που χρήζουν μεγαλύτερης προβολής.

Αξιοθέατα που ήδη είναι γνωστά και δέχονται τους περισσότερους
επισκέπτες του Νομού

ΓΙΑΝΝΙΝΑ

ΝΗΣΙ

ΣΠΗΛΑΙΟ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ

ΔΩΔΩΝΗ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΒΡΕΛΛΗ

ΖΑΓΟΡΟΧΩΡΙΑ (ΔΥΤΙΚΟ – ΚΕΝΤΡΙΚΟ ΖΑΓΟΡΙ)

ΜΕΤΣΟΒΟ

ΚΟΝΙΤΣΑ

Αξιοθέατα που χρειάζονται περισσότερη προβολή και έργα
υποδομής για να δεχθούν μεγαλύτερο αριθμό επισκεπτών

ΜΠΙΖΑΝΙ

ΕΜΙΝ ΑΓΑ

ΠΗΓΕΣ ΛΟΥΡΟΥ

ΑΚΡΟΠΟΛΗ ΠΑΣΣΑΡΩΝΑ

ΦΑΡΑΓΓΙ ΚΟΥΒΑΡΑ ΠΩΓΩΝΙΟΥ

ΙΑΜΑΤΙΚΑ ΛΟΥΤΡΑ ΑΜΑΡΑΝΤΟΥ-ΚΑΒΑΣΙΛΩΝ

ΖΑΓΟΡΟΧΩΡΙΑ (ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΖΑΓΟΡΙ)

ΛΙΜΝΗ ΑΩΟΥ

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ

- Σπηλιώτισσας (Αρίστη)

- Ρογκοβού (Τσεπέλοβο)
- Τσούκας (Ελληνικό)
- Ζωοδόχου Πηγής (Ανθοχωρίου)
- Στομίου (Κόνιτσας)
- Βουτσάς (Ζαγορίου)
- Παναγιάς (Μολυβδοσκεπάστο)
- Αη Γιώργη (Ζίτσα)
- Μονή Κηπίνας (Κηπίνα)

Αξιοθέατα που είναι αξιόλογα αλλά που χρειάζονται ιδιαίτερη χρηματοδότηση για να καταστούν επισκέψιμα και αξιοποιήσιμα

ΚΑΛΑΡΡΥΤΕΣ

ΣΥΡΡΑΚΟ

ΣΠΗΛΑΙΟ ΠΡΑΜΑΝΤΩΝ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΚΑΙ ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟ ΝΟΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΚΑΙ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟ ΝΟΜΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ακόμη πρέπει να τονιστεί η σύγχρονη πραγματικότητα, στιγμές της καθημερινής ζωής, η πνευματική και πολιτιστική κίνηση, οι οικονομικές δραστηριότητες με την παραγωγή των ντόπιων προϊόντων διατροφής και τα περίφημα, ασημικά, υφαντά και ξυλόγλυπτα.

Το Πανεπιστήμιο, οι σχολές των ΤΕΙ, οι Τεχνικές σχολές, διατηρούν την παράδοση της περιοχής στην εκπαίδευση και βέβαια συντελούν στη δημιουργία εικόνας μιας κοινωνικά βελτιωμένης περιοχής, γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό για την επιτυχία προγραμμάτων προβολής.

Τέλος, πρέπει να τονιστεί ότι η πόλη των Ιωαννίνων αποτελεί κέντρο των διοικητικών, οικονομικών και όλων των υπηρεσιών και

οργανισμών του κράτους.

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΡΧΟΥΣΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΘΕΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΝΕΩΝ – ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.

Σε αυτό το σημείο χρειάζεται να γίνει μια ειδική μελέτη του τουρισμού και της υπάρχουσας τουριστικής υποδομής στην περιοχή του νομού Ιωαννίνων.

Μια τουριστική μελέτη σχετικά με την υποδομή, την χρηματοδότηση κ.λ.π. μας φανερώνει αν υπάρχουν δυνατότητες για περαιτέρω ανάπτυξη στην περιοχή.

Η μελέτη αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει τα παρακάτω βασικότερα σημεία αλλά και να απαντά σε πολλά από αυτά.

Γενική κατάσταση του τουρισμού στην περιοχή και σημασία της ανάπτυξης αυτού περαιτέρω για την προσέλκυση επιχειρήσεων

Είναι χρήσιμο να γνωρίζουμε την τουριστική φυσιογνωμία της όλης περιοχής ή μιας ευρύτερης περιοχής διακοπών (θέρετρα), ώστε να μπορέσουμε να διαμορφώσουμε το πλαίσιο της μελλοντικής ανάπτυξης.

Η απρογραμμάτιστη επένδυση για την ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού σπάνια πετυχαίνει.

Μπορεί να υπάρχουν περιοχές με υπάρχουσα τουριστική υποδομή και αξιοθέατα, π.χ. χώροι ιστορικού ενδιαφέροντος που ήδη προσελκύουν μεγάλο αριθμό τουριστών. Σ' αυτή την περίπτωση μπορεί να είναι πιο σωστό να επικεντρωθούμε στην ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών και το επίπεδο των υπαρχόντων καταλυμάτων.

Μερικές ερωτήσεις που αφορούν τη γενική κατάσταση θα μπορούσαν να είναι: Ποιό είναι το τουριστικό πρότυπο της περιοχής. Πόσο μεγάλος είναι ο αριθμός των τουριστών που επισκέπτονται την περιοχή. Πόση είναι η τουριστική δαπάνη. Ποιός είναι ο μέσος όρος παραμονής. Ποιά είναι η εποχιακή κατανομή του τουρισμού της

περιοχής. Ποιά είναι η γεωγραφική έκταση της τουριστικής υποδομής. Ποιά είναι η περίοδος των διακοπών στην περιοχή και τι ανέσεις υπάρχουν στα καταλύματα. Ποιές είναι οι περισσότερο υποσχόμενες επιλογές για τους τουρίστες από την υπάρχουσα τουριστική αγορά. Είναι οι τουρίστες ικανοποιημένοι με τις τουριστικές δραστηριότητες που προσφέρονται στην περιοχή.

Πληροφορίες για τέτοια θέματα μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία άποψης για την ανάγκη ανάπτυξης νέων τουριστικών προϊόντων.

Δεδομένα της περιοχής που αφορούν τέτοιου είδους δραστηριότητες

Ποιές μορφές τουρισμού προσφέρονται ήδη στην περιοχή;

Μπορεί να γίνει διάκριση σε:

- αυτές που είναι ήδη γνωστές στους τουρίστες
- αυτές που υπάρχουν αλλά δεν έχουν ακόμη αναπτυχθεί
- αυτές που θα μπορούσαν να τεθούν υπό σκέψη για μελλοντική ανάπτυξη

Αυτές οι δραστηριότητες μπορούν να είναι ανταγωνιστικές στις νέες, αλλά μπορούν επίσης να δημιουργήσουν και δυνατότητες για συνεργασία. Μια μεμονωμένη δραστηριότητα που ασκείται σε μία περιοχή φυσιολογικά δεν μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την ανάπτυξη θεματικών διακοπών, παρά μόνον στην περίπτωση που είναι ισχυρή και χαρακτηριστική δραστηριότητα και απευθύνεται σε ειδικούς.

Τα βασικά σημεία τα οποία πρέπει να αναλυθούν είναι τα εξής:

Τί επιπέδου είναι οι υπάρχοντες πόλοι έλξης, η τουριστική υποδομή και οι ανέσεις (τοπικού, περιφερειακού, εθνικού και διεθνούς) καθώς και τι προδιαγραφές και τι εμβέλεια έχουν οι υπάρχοντες πόλοι έλξης και η τουριστική υποδομή, όσον αφορά το επίπεδο της αξιοποίησης και την ίδια τουριστική πηγή στην οποία βασίζεται η δραστηριότητα.

Θα πρέπει να συγκεντρωθούν πληροφορίες για το θέμα και σε σχέση με τον ανταγωνισμό και σε σχέση με την συνεργασία μεταξύ πολλών τουριστικών επιχειρήσεων.

Βελτίωση υποδομής, χώρων υποδοχής κ.λπ.

Πολλές δραστηριότητες απαιτούν την βελτίωση της υποδομής όπως κατασκευή δρόμων, μονοπατιών, σήμανσης, πινάκων πληροφόρησης, ειδικών χαρτών, τουριστικών οδηγών, πληροφοριών σε άλλες γλώσσες κ.λπ., ώστε να μπορέσουν οι τουρίστες να κάνουν χρήση της τουριστικής δραστηριότητας.

Οι τοπικές/περιφερειακές αρχές σχεδιασμού, θα πρέπει να ενημερώνονται συνεχώς για τις ανάγκες της περιοχής, σχετικά με την τουριστική υποδομή και να συνεργάζονται όταν είναι ανάγκη.

Μπορεί η υπάρχουσα δραστηριότητα να πετύχει την ανάπτυξη μιας συνολικής εναλλακτικής μορφής τουρισμού;

Μπορεί να θεωρηθεί ρεαλιστική από πλευράς κλιματολογικών και γεωγραφικών συνθηκών και υπάρχουσας υποδομής η δημιουργία ή ανάπτυξη μιας ειδικής μορφής τουρισμού;

Η ερώτηση αυτή αναμένεται να ξεκαθαρίσει το αν η μεμονωμένη θεματική δραστηριότητα μπορεί να εδραιωθεί.

Ποια είναι, η στάση της τοπικής κοινωνίας και των τουριστών της περιοχής απέναντι στη δραστηριότητα αυτή;

Είναι η συμπεριφορά θετική, αρνητική ή αδιάφορη;

Μπορεί να διαμορφωθεί μια άλλη συμπεριφορά με την ανάπτυξη της θεματικής τουριστικής δραστηριότητας; Να προσπαθήσουμε να είμαστε πληροφορημένοι για τη δημόσια συμπεριφορά, όπως αυτή φαίνεται για παράδειγμα στις εφημερίδες και κατά τη διάρκεια του σχεδιασμού.

Μια αύξηση στον αριθμό των τουριστών σε μία περιοχή που ήδη έχει πολλούς τουρίστες, συχνά μπορεί να φανεί αρνητική εξαιτίας της δημιουργίας φόβου κυκλοφοριακής συμφόρησης, πίεσης στο περιβάλλον, άγχους κ.λπ. στην περιοχή.

Ο πληθυσμός μπορεί να έχει διαφορετική στάση απέναντι στη δραστηριότητα απ' αυτή των τουριστών. Αυτό μπορεί να είναι ένδειξη για το ποιος θα κάνει χρήση της δραστηριότητας αυτής και σε τί είδους μάρκετινγκ πρέπει να προσανατολιστούμε: η προβολή θα στοχεύει στον ντόπιο πληθυσμό, στους τουρίστες ή και στους δύο;

Υφιστάμενη χρήση και μάρκετινγκ για κάθε θέμα ή δραστηριότητα

**Δεδομένα της τουριστικής αγοράς -είναι η αγορά σε ανοδική
τάση ή πτώση -διεθνείς τάσεις**

Θα πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη την γενική κατάσταση και την ανάπτυξη της τουριστικής αγοράς.

Με μία πρώτη ματιά, ήπιες μορφές τουρισμού που ελκύουν μια μεγάλη και αυξανόμενη αγορά, θα άξιζε περισσότερο να αναπτυχθούν. Ωστόσο ο ανταγωνισμός είναι μεγάλος, εάν η αγορά είναι ήδη μεγάλη.

Ίσως είναι προτιμότερο να επικεντρωθούμε σε δραστηριότητες για μια περιορισμένη και καλά οροθετημένη αγορά που έχει δυνατότητα ανάπτυξης και για την οποία δραστηριότητα η αγορά έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα στην περιφέρεια σε σχέση με άλλες περιοχές.

Έχει η περιοχή μοναδικά συγκριτικά πλεονεκτήματα σε σχέση με τη δραστηριότητα ή την ειδική μορφή τουρισμού;

Ποιά είναι τα πλεονεκτήματα της περιοχής; Πόσο σημαντικά είναι αυτά; Έχει γίνει πλήρης εκμετάλλευσή τους; Επιτρέπουν τα πλεονεκτήματα άλλων περιοχών την αξιοποίησή τους με τη μορφή ανάπτυξης ή δημιουργίας της υπό σκέψη δραστηριότητας; Ποια είναι η ανταγωνιστική κατάσταση σε σχέση με άλλες περιοχές και χώρες για την ίδια δραστηριότητα;

Πώς βλέπουν οι τουρίστες τη θεματική αυτή τουριστική δραστηριότητα;

Αυτό είναι πολύ σημαντικό για την ανάληψη του κατάλληλου μάρκετινγκ. Θα είναι χρήσιμη η συμπλήρωση ενός ερωτηματολογίου μεταξύ των τουριστών.

Πόσοι τουρίστες χρησιμοποιούν τη δραστηριότητα (συνήθως, πόσοι είναι ντόπιοι και ποιός είναι ο μέσος όρος των τουριστών την ημέρα;)

Το υπάρχον επίπεδο χρήση της συγκεκριμένης δραστηριότητας μπορεί να δώσει μια ένδειξη για την ανάγκη παραπέρα ανάπτυξης.

Θα πρέπει να γίνει αντιπαράβολή με υπάρχουσες στατιστικές πληροφορίες

Πώς κατανέμεται η χρήση κατά τη διάρκεια του χρόνου;

Είναι αναγκαία η απόκτηση πληροφοριών για τη χρήση της υπό σκέψη δραστηριότητας καθόλη τη διάρκεια του έτους. Εξαρτάται η τουριστική δραστηριότητα από την εποχή; Μπορεί να παραταθεί η περίοδος άσκησής της; Οι κλιματολογικές συνθήκες είναι αυτές που βάζουν τα όρια;

Ποιες είναι οι κύριες αγορές (πλικία, κοινωνικοοικονομικές ομάδες, περιοχή/χώρα, οικογένειες ή ομάδες, ή μεμονωμένα άτομα, ειδικοί ή γενικοί τουρίστες, προχωρημένοι ή αρχάριοι);

Είναι αναγκαίο να έχουμε μια συνολική γνώση της ομάδας τουριστών που ενδιαφέρονται για την άσκηση της συγκεκριμένης δραστηριότητας. Αυτού του είδους οι πληροφορίες που βασίζονται στα υπάρχοντα δεδομένα μπορεί να είναι χρήσιμες στο σχεδιασμό της δραστηριότητας και να παρέχουν μεταξύ άλλων πληροφορίες για το σχεδιασμό της δραστηριότητας, τα περιθώρια και τα όρια δράσης.

Τι πληροφόρηση υπάρχει για την τουριστική αγορά και σε τι άνοιγμα;

Σε σχέση με οποιαδήποτε υπάρχουσα χρήση της δραστηριότητας και οποιοδήποτε προβολή της είναι σημαντικό να γνωρίζουμε πώς συγκεντρώνονται οι πληροφορίες για τη δραστηριότητα σε τοπικό επίπεδο.

Πώς γίνεται η προβολή αυτής της τουριστικής δραστηριότητας;

Η χρήση κάθε υπάρχουσας δραστηριότητας εξαρτάται από τον τρόπο προβολής της. Επομένως είναι αναγκαίο να γνωρίζουμε τις δραστηριότητες και τις στρατηγικές του σύγχρονου μάρκετινγκ.

Τι ανέσεις υπάρχουν στα καταλύματα, είναι αυτές συνδεδεμένες με τη δραστηριότητα – υπάρχει κανένα έτοιμο πακέτο για την ώρα;

Είναι οι ανέσεις των καταλυμάτων τέτοιες που να ταιριάζουν στους τουρίστες που θέλουν να κάνουν χρήση της δραστηριότητας και συμβαδίζουν με την ανάπτυξη των πακέτων ειδικών μορφών τουρισμού;

Μερικές δραστηριότητες έχουν ειδικές απαιτήσεις όσον αφορά τα καταλύματα. Αν οι ανέσεις των καταλυμάτων στην περιοχή λείπουν,

μπορούν οι υπάρχουσες να διαφοροποιηθούν, ή πρέπει να γίνει επένδυση σε νέες;

Χρήσιμες είναι οι πληροφορίες που αφορούν τη δυναμικότητα, την κατηγορία και το επίπεδο τιμών των καταλυμάτων.

Θα είναι δυνατόν επιπλέον τουρίστες να βρουν κατάλυμα στην περιοχή;

Ποιο είναι το μέγεθος/ μορφή των ομάδων που εμπλέκονται στη δραστηριότητα και πως αυτές λειτουργούν;

Είναι σημαντικό να είναι κανείς πληροφορημένος για τις υπάρχουσες τουριστικές επιχειρήσεις της περιοχής, και ειδικά τις σχετικές με την τουριστική δραστηριότητα που θέλουμε να αναπτύξουμε. Υπάρχουν επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται για συνεργασία;

Είναι οι επιχειρήσεις μικρές, με τοπικούς ιδιοκτήτες ή είναι επιχειρήσεις μέλη αλυσίδων επιχειρήσεων; Οι μεγάλες επιχειρήσεις είναι εύκολα να διαθέσουν κεφάλαια και γνώσεις αλλά συχνά εγκαταλείπουν μια επένδυση όταν δεν αποφέρει τα αναμενόμενα κέρδη.

Θα αποφέρει μια δραστηριότητα στις υπάρχουσες επιχειρήσεις ικανοποιητικά κέρδη και αξιόλογη πελατειακή βάση; Υπάρχει έδαφος για την ανάπτυξη νέων τουριστικών επιχειρήσεων; Υπάρχουν αθλητικά σωματεία ή ενδιαφερόμενες ομάδες που μπορούν να συμμετέχουν; Μπορούν τέτοιοι οργανισμοί να πάρουν μέρος στην δραστηριότητα καθώς και να συμβάλλουν για παράδειγμα στο μάρκετινγκ και τη χρηματοδότηση;

Ποια είναι η στάση της τοπικής κοινωνίας και των τουριστών απέναντι στην τουριστική δραστηριότητα;

Έχουν γίνει κατανοητά τα οφέλη από τη συνεργασία στην περιοχή ή περιφέρεια;

Η συνεργασία προσφέρει έδαφος για έναν αποτελεσματικότερο συναγωνισμό με άλλες περιφέρειες μέσω της βελτίωσης της τουριστικής προβολής και των επενδύσεων σε καινούργιες ανέσεις. Υπάρχουν στην περιοχή πολλές επιχειρήσεις που συνεργάζονται ή ανταγωνίζονται μεταξύ τους ή υπάρχει ένα κυρίαρχο οικονομικό ενδιαφέρον;

Πως τέτοιου είδους παράγοντες θα επηρεάσουν το πεδίο

μελλοντικής ανάπτυξης;

Θα ενθαρρύνει η ανάπτυξη της υπό σκέψη δραστηριότητας τη συνεργασία ή τις ανεξάρτητες πρωτοβουλίες;

Υπάρχει υποδομή που θα διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων είτε ειδικά με τη συγκεκριμένη δραστηριότητα είτε γενικά γύρω από την τουριστική ανάπτυξη;

Σε τι βαθμό εμπλέκονται οι tour operators, εταιρείες δημιουργίας πακέτων, μεσάζοντες κλπ. στην προβολή της περιφέρειας γενικά και στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού ειδικά ;

Ισχυροί tour operators μπορούν να ασκήσουν αξιόλογη επιρροή ενθαρρύνοντας τις τοπικές επιχειρήσεις να οργανώσουν ποικίλες δραστηριότητες για τους πελάτες τους για παράδειγμα εξασφαλίζοντας ένα συγκεκριμένο αριθμό πελατών. Οι tour operators μπορούν να επιδιώξουν να κρατήσουν χαμηλές τις τιμές σε μεμονωμένα κομμάτια που αποτελούν μέρη ενός πακέτου και αφορούν μια εναλλακτική μορφή τουρισμού ειδικά.

Όσον αφορά την προβολή, μπορούν να προσφέρουν μια ζωντανή συνεργασία και να συμβάλλουν στην ταχεία ανάπτυξη μιας τουριστικής αγοράς.

Τι σύλλογοι, ενώσεις σπορ/ενδιαφερόντων υπάρχουν σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο και στηρίζουν την προβολή της δραστηριότητας;

Ομάδες ειδικών ενδιαφερόντων μπορούν να συμβάλλουν στην τουριστική προβολή της δραστηριότητας με την πληροφόρηση των μελών τους, τη συμμετοχή μελών κλπ.

Εκτός από την συμβουλή τους στο θέμα της προβολής, οι οργανισμοί αυτοί μπορούν να συμβάλλουν στην εξασφάλιση προδιαγραφών ποιότητας και επιπέδου.

Επίσης μπορεί να ενδιαφέρονται να περιορίσουν την άσκηση της δραστηριότητας στα μέλη τους ή να έχουν ειδικές απαιτήσεις που δεν συμφωνούν με τις απαιτήσεις και επιθυμίες των τουριστών.

Ποιο είναι το επίπεδο των ικανοτήτων των εμπλεκομένων στην διεύθυνση ή την εκμετάλλευση μιας επιχείρησης;

Σε μερικές μικρές επιχειρήσεις υπάρχει συχνά ενθουσιασμός και εξειδικευμένη λεπτομερής γνώση της δραστηριότητας αλλά περιορισμένη γνώση διεύθυνσης μιας επιχείρησης.

Σε άλλες περιπτώσεις υπάρχουν οι ικανότητες διοίκησης αλλά δεν υπάρχει αρκετός ενθουσιασμός και εξειδικευμένη γνώση της περιοχής.

Δεδομένου του αυξανόμενου διεθνούς ανταγωνισμού και της οικονομικής στασιμότητας, είναι αναγκαίο να αποκτήσουμε γενικές γνώσεις σε θέματα π.χ. ποιότητας, ανάπτυξης, προϊόντων, μάρκετινγκ και χρηματοδότησης.

Γενικές συνθήκες και όροι

Υπάρχουν ειδικά προβλήματα ή συνθήκες σε σχέση με την υπάρχουσα δραστηριότητα που μπορεί να επηρεάσουν μια παραπέρα ανάπτυξη της;

Μπορεί να υπάρχουν ειδικές συνθήκες σε τοπικό ή περιφερειακό επίπεδο που να είναι κρίσιμης σημασίας για την ανάπτυξη μιας ειδικής μορφής τουρισμού.

Υπάρχουν σημαντικές ευκαιρίες που θα βοηθούσαν την περαιτέρω βελτίωση;

Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει ειδικές προτάσεις που αφορούν την τουριστική ανάπτυξη ή την ύπαρξη επενδυτή/μεσάζοντα με κεφάλαιο για την ανάπτυξη των νέων δραστηριοτήτων.

Μια τέτοια ανάπτυξη θα μπορούσε να στηρίξει την υπό σκέψη δραστηριότητα.

Πως αντιλαμβάνονται οι τουρίστες και η τοπική κοινωνία το φυσικό περιβάλλον;

Τα περιβαλλοντικά θέματα είναι σπουδαίας σημασίας για τον τουρισμό, και με την έννοια του πως αντιλαμβάνονται οι τουρίστες το περιβάλλον

της περιοχής και του πως η τοπική κοινωνία αντιλαμβάνεται τον τουρισμό, συμπεριλαμβανομένης και της ανάπτυξης νέων τουριστικών δραστηριοτήτων.

Επομένως είναι αναγκαίο οι τουρίστες και η τοπική κοινωνία να προσελκύονται από το περιβάλλον με την ευρεία έννοια.

Θα πρέπει λοιπόν να συγκεντρωθούν πληροφορίες για την τοπική αντίληψη του περιβάλλοντος από τους τουρίστες και η τοπική κοινωνία.

Δίνουμε προτεραιότητα στην ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού που απαιτούν μικρό κεφάλαιο και δεν διαταράσσουν την περιβαλλοντική ισορροπία, όπως η δημιουργία για παράδειγμα ενός χιονοδρομικού κέντρου. Επίσης είμαστε προσανατολισμένοι κύρια στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων που αφορούν τις περιόδους εκτός αιχμής. Με βάση αυτά θεωρούμε ότι οι δραστηριότητες που θα μπορούσαν να αναπτυχθούν ακολουθώντας την παραπάνω λογική σειρά είναι :

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Πεζοπορία

Ορειβασία

Ορνιθοσκοπία

Μελέτη της άγριας πανίδας και χλωρίδας

Συλλογή βοτάνων

Μακρινές – σύντομες διαδρομές, περίπατοι στα δάση των ορεινών περιοχών

Διαδρομές σε περιοχές ιστορικής, αρχαιολογικής αξίας, Βυζαντινά μοναστήρια και εκκλησίες, φημισμένα Ηπειρωτικά γεφύρια

ΥΔΡΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ανάπτυξη – αξιοποίηση των φημισμένων ιαματικών πηγών της επαρχίας Κόνιτσας (Αμάραντου, Καβασίλων).

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΣ – ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Αυτό το είδος του τουρισμού είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον γιατί έχει δύο μεγάλα πλεονεκτήματα: γίνεται όλες τις εποχές του χρόνου και προσελκύει τουρίστες υψηλού επιπέδου.

Και για αυτούς τους λόγους, παρόλο που υπάρχει ήδη ένα συνεδριακό κέντρο στο Μέτσοβο, είναι αναγκαία η δημιουργία τουλάχιστον ενός ακόμη στην πόλη των Ιωαννίνων. Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και τα δύο Νοσοκομεία έχουν συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση των συνεδριακών τουριστών και φανερώνουν την αναγκαιότητα μιας τέτοιας επένδυσης.

Η δημιουργία των συνεδριακών κέντρων θα πρέπει να συνοδεύεται απαραίτητα από:

- βελτίωση της υπάρχουσας υποδομής
- αύξηση του αριθμού ανώτερης κατηγορίας ξενοδοχείων στην πόλη των Ιωαννίνων
- πρόβλεψη περισσότερων δυνατοτήτων αναψυχής για τους τουρίστες

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η οργάνωση λαογραφικών – πολιτιστικών εκδηλώσεων σε πολλές περιοχές της περιφέρειας είναι ζωντανός και πετυχημένος θεσμός, και η επιτυχία του οφείλεται και στην αφθονία λαογραφικών – πολιτιστικών στοιχείων της Ηπείρου. Όμως ο θεσμός αυτός χρειάζεται στήριξη. Οι Δήμοι και οι Κοινότητες θα πρέπει να ενισχυθούν οικονομικά για να καθιερώσουν σε μόνιμη βάση τέτοιες εκδηλώσεις.

Μπορούμε ακόμη να αναπτύξουμε και να προωθήσουμε την δημιουργία πολιτιστικών – ιστορικών διαδρομών που θα περνούν από αρχαιολογικούς τόπους και μουσεία.

ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Υπάρχει έδαφος για την παραπέρα ανάπτυξη των ήδη υπαρχόντων

μορφών αθλητικού τουρισμού στο Νομό Ιωαννίνων.

Κωπηλασία και κανό στην λίμνη των Ιωαννίνων

Καγιάκ στους ποταμούς Αώο στα βόρεια και Άραχθο στα ανατολικά του Νομού Ιωαννίνων

Ποδηλασία στην ορεινή ζώνη του νομού

Οργάνωση διεθνών αθλητικών αγώνων

Δημιουργία χειμερινών – θερινών αθλητικών εγκαταστάσεων

Βελτίωση της αθλητικής υποδομής (κατασκευή γηπέδων τένις, κολυμβητηρίων, γυμναστηρίων)

Εκτός από τα πακέτα χειμερινού τουρισμού για την ορεινή ζώνη του νομού Ιωαννίνων, υπάρχει δυνατότητα για τον τουρίστα άσκησης διαφόρων δραστηριοτήτων όλες τις εποχές του χρόνου όπως:

Χιονοδρομία

Ορειβασία στις κορυφές των οροσειρών της Πίνδου και των Τζουμέρκων

Οικολογικές διαδρομές στους Εθνικούς Δρυμούς Βίκου – Αώου και Πίνδου, στα παραδοσιακά χωριά του Ζαγορίου, στα άγνωστα περίχωρα του Σουλίου

Άσκηση λιμναίων και θαλασσιών σπορ όπως κωπηλασία στη λίμνη των Ιωαννίνων, καγιάκ στα ποτάμια

Περιηγήσεις αρχαιολογικού και ιστορικού ενδιαφέροντος στα προϊστορικά, κλασικά, Βυζαντινά, Μεσαιωνικά και Νεώτερα μνημεία.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι πόλοι έλξης των τουριστών στην Ήπειρο είναι διεθνούς επιπέδου – ψηλές βουνοκορφές, και αμμόδεις παραλίες, Εθνικοί Δρυμοί και άγρια πανίδα, σπήλαια και ιαματικές πηγές, παραδοσιακοί οικισμοί, σπάνια γλώριδα και αρχαιολογικά μνημεία, ποτάμια και Βυζαντινά μοναστήρια σ' όλη τη Ήπειρο, και ακόμη αναρίθμητα άλλα αξιοθέατα που μπορούν να κρατήσουν αμείωτο το ενδιαφέρον του επισκέπτη για μεγάλο διάστημα στην περιοχή.

Είμαστε της γνώμης ότι όλες οι ήδη ασκούμενες τουριστικές

δραστηριότητες επιδέχονται έναν εμπλουτισμό τους, και αυτό μπορεί να γίνει εύκολα, μιας και υπάρχουν πλούσιοι τουριστικοί πόροι.

Η στάση και του ντόπιου πληθυσμού και των τουριστών είναι θετική απέναντι στις υφιστάμενες δραστηριότητες.

Οι διάφοροι συνδυασμοί μεταξύ των διαφόρων τουριστικών δραστηριοτήτων θα είναι θετικοί και για τον πληθυσμό γιατί θα προκαλέσει αύξηση της ζήτησης αλλά και για τους τουρίστες γιατί θα έχουν μεγαλύτερη δυνατότητα επιλογής.

Η τουριστική κίνηση σε διεθνές επίπεδο τείνει να γίνει ανελαστική και χαρακτηρίζεται από διαφοροποίηση στους τουριστικούς προορισμούς.

Στην Ήπειρο έχουμε μια αύξηση για το 2001 και στις αφίξεις (23%) και στις διανυκτερεύσεις (28%). Παράλληλα ο αριθμός των κλινών αυξήθηκε κατά 23%.

Ο μαζικός θερινός τουρισμός καλύπτει τους καλοκαιρινούς μήνες. Το Φθινόπωρο ενδείκνυται για ορειβασία, πεζοπορία, και άσκηση επιλεκτικών δραστηριοτήτων, κυρίως στο Νομό Ιωαννίνων. Αυτή είναι η ωραιότερη εποχή για την περιοχή λόγω των θαυμάσιων χρωμάτων του φυλλώματος των δένδρων και της κατάλληλης για άσκηση των σπορ θερμοκρασίας.

Κατά τη διάρκεια του χειμώνα πολλοί τουρίστες επισκέπτονται το Νομό Ιωαννίνων. Την ίδια εποχή ο αριθμός των τουριστών της παραλιακής ζώνης του Ιονίου σχεδόν μηδενίζεται, κι αυτό οφείλεται περισσότερο στην ανυπαρξία οργάνωσης θαλασσιών σπορ σε συνδυασμό με εκδρομές στους σημαντικούς αρχαιολογικούς και τουριστικούς τόπους της περιοχής, και όχι στην έλλειψη πόλων έλξης τουριστών όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Μια άλλη κατηγορία χειμερινών επισκεπτών του Νομού Ιωαννίνων είναι οι αλλοδαποί αθλητές που έρχονται στην περιοχή για προπόνηση στη Λίμνη και τα ποτάμια επειδή τα νερά στην πατρίδα του είναι παγωμένα.

Ο μέσος όρος ηλικίας των χειμερινών τουριστών είναι 20 – 40 χρόνια και το κοινωνικοοικονομικό τους επίπεδο μέσο.

Οι περισσότεροι από τους χειμερινούς επισκέπτες της περιοχής δεν έρχονται για την άσκηση συγκεκριμένης δραστηριότητας λόγω και της έλλειψης ειδικής υποδομής.

Ωστόσο ο αριθμός των ειδικών τουριστών (π.χ. ασχολούμενων με

καγιακ, κανώ) συνεχώς αυξάνεται λόγω της μεγάλης αξίας των τουριστικών πόρων.

Οι τουρίστες που έρχονται για την άσκηση συγκεκριμένης τουριστικής δραστηριότητας έρχονται συνήθως μεμονωμένα, γνωρίζουν καλά την περιοχή (πολλές φορές και την γλώσσα), η ηλικία τους κυμαίνεται από 20 έως 60 ετών και είναι οι περισσότεροι υψηλού μορφωτικού επιπέδου.

Η πλειονότητα των τουριστών που έρχονται για χειμερινά και ποτάμια σπορ είναι Γερμανόφωνοι και υπάρχουν σ' αυτή την κατηγορία και αρχάριοι και προχωρημένοι.

Οι υφιστάμενες ειδικές μορφές τουρισμού προβάλλονται από τον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού μέσω:

Της διανομής πληροφοριακού υλικού

Της έκδοσης ειδικών φυλλαδίων που αφορούν τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού ξεχωριστά για κάθε περιοχή (αξιοθέατα, χώροι κατασκήνωσης, ορειβατικά καταφύγια κλπ.)

Της διάθεσης βιντεοταινιών με τα αξιοθέατα όλης της χώρας

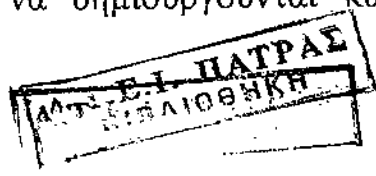
Του εφοδιασμού υπηρεσιών και διεθνών οργανισμών με διαφημιστικό υλικό

Τελευταία, τουριστικά γραφεία της Αθήνας προωθούν πακέτα οικολογικού τουρισμού για την οροσειρά της Πίνδου. Το πρόγραμμα περιέχει την άσκηση συνδυασμών επιλεκτικών δραστηριοτήτων για διάφορες ομάδες τουριστών και για διάφορα επίπεδα δυσκολίας: για εφήβους, ειδικούς, εύκολες διαδρομές για ηλικιωμένους, σκληρές πορείες κλπ.

Για χειμερινό τουρισμό υπάρχει η ανάλογη υποδομή (παραδοσιακοί ξενώνες) στα Ζαγοροχώρια, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σαν καταλύματα και από τους ειδικούς τουρίστες. Ο αριθμός των καταλυμάτων όμως δεν είναι αρκετός και θα πρέπει να αυξηθεί.

Στην πόλη των Ιωαννίνων επίσης υπάρχει έλλειψη μεγάλων ξενοδοχείων για την κάλυψη των αναγκών του συνεδριακού αθλητικού τουρισμού.

Μέχρι τώρα υπήρχαν τουριστικά πακέτα μόνο για θερινό μαζικό τουρισμό. Τελευταία όμως άρχισαν να δημιουργούνται και πακέτα οικοτουρισμού.

Θα πρέπει να συνεχιστεί η προσπάθεια για δημιουργία πακέτων συνεδριακού και πολιτιστικού τουρισμού.

Δεν υπάρχουν στατιστικά στοιχεία για τον αριθμό των ασχολούμενων με την κάθε μια δραστηριότητα ομάδων. Μπορούμε όμως να υπολογίσουμε ότι υπάρχουν τουλάχιστον 500 άτομα που ασχολούνται με το καγιακ και 5000 ορειβάτες στην περιοχή.

Υπάρχουν πολλές ενώσεις ανθρώπων με ειδικά ενδιαφέροντα στο χώρο του τουρισμού και σε εθνικό αλλά και σε τοπικό επίπεδο (Ορειβατικοί, χιονοδρομικοί σύλλογοι, Ναυτικοί Όμιλοι) και διάφορες ενώσεις για την προστασία της φύσης (όπως στην Κόνιτσα), που αντιτίθενται στην κατασκευή έργων που βλάπτουν το περιβάλλον (π.χ. στην κατασκευή καταφυγίου στα όρια του Εθνικού Δρυμού). Οι ενώσεις αυτές είναι πλήρως δραστηριοποιημένες - και σε εθνικό και σε τοπικό επίπεδο, και εμπλέκονται ως ένα βαθμό στην στήριξη της σχετικής δραστηριότητας μέσα από την οργάνωση εκδρομών για τα μέλη τους, την δημοσίευση άρθρων σε περιοδικά για ειδικούς, την διάθεση στο κοινό χαρτών και πληροφοριών. Οι σύλλογοι όμως αυτοί δεν εμπλέκονται με κανένα τρόπο στο μάρκετινγκ της σχετικής δραστηριότητας.

Τα ειδικά προβλήματα που παρουσιάζει η ανάπτυξη όλων των υπάρχοντων ειδικών μορφών τουρισμού και διακοπών στο Ν. Ιωαννίνων και έχουν συνέπειες για την παραπέρα ανάπτυξή τους είναι ανεπαρκής.

Οργάνωση

Υποδομή

Παροχή Πληροφοριών

Ειδίκευση προσωπικού

Αποτελεί κοινή πεποίθηση και των τουριστών και του ντόπιου πληθυσμού ότι στο Ν. Ιωαννίνων και γενικά στην Ήπειρο το φυσικό περιβάλλον έχει διαφυλαχθεί σε ένα μεγάλο βαθμό και δεν έχει υποστεί την υποβάθμιση που έχουν υποστεί άλλες περιοχές της χώρας.

Οι φυσικοί τουριστικοί πόροι της περιοχής είναι σχεδόν ανέπαφοι και αυτό οφείλεται περισσότερο στην δυσκολία πρόσβασης στα μέρη αυτά και στην καταλληλότητά τους για την άσκηση μικρής κλίμακας δραστηριοτήτων και ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Τα στοιχεία της τουριστικής κίνησης του Ν. Ιωαννίνων, δηλαδή τα μεγέθη της τουριστικής ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ και ΖΗΤΗΣΗΣ που παρουσιάζονται τόσο σε σχέση με την περιφέρεια όσο και με την υπόλοιπη χώρα έχουν σκοπό:

- α. να καταγράψουν την υπάρχουσα κατάσταση στον κλάδο
- β. να περιγράψουν τα σημαντικότερα ζητήματα
- γ. να σχολιαστούν τα δεδομένα
- δ. να οδηγήσουν σε συμπεράσματα και προτάσεις

Όλα τα στοιχεία έχουν πηγή τον Ε.Ο.Τ. (Διεύθυνση Ιωαννίνων), είναι τα μοναδικά επίσημα στοιχεία, θεωρούνται αξιόπιστα και η επεξεργασία τους έγινε από το Γραφείο Τουριστικής Ανάπτυξης Προβολής και Πληροφόρησης της ΔΕΤΑΙ.

Η Τουριστική διάρθρωση της Ζήτησης σε επίπεδο χώρας

Όπως αποδεικνύεται από τα δεδομένα του πίνακα I ο αριθμός των τουριστών που έφθασε στην Ελλάδα με όλα τα συγκοινωνιακά μέσα εκτός από κρουαζιέρες, αυξήθηκε από 10.070.325 το 1997 σε 10.916.046 το 1999 και σε 13.095.545 το 2000, δηλαδή το 2000 έχουμε μια αύξηση 7,5%.

Οι κυριότερες χώρες – πηγές από τις οποίες προέρχονται τα τελευταία χρόνια ο κύριος όγκος της τουριστικής κίνησης προς την Ελλάδα είναι οι χώρες μέλη Ε. Ο. Κ.

(ΠΙΝΑΚΑΣ I).

ΠΙΝΑΚΑΣ I

Αφίξεις Αλλοδαπών Τουριστών στα σύνορα (1997 – 2000)

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι

Αφίξεις Αλλοδαπών Τουριστών στα σύνορα (1997 -2000)

ΕΤΗ ΧΩΡΕΣ	1997	1998	1999	2000	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 00/99	ΑΝΑΛΟΓΙΑ %	
						1999	2000
Ε.Ο.Κ.	7.003.673	7.889.771	9.058.799	9.542.310	5.1	74.5	70.3
ΑΙΤΑΛΙΑ	1.711.942	2.044.243	2.433.033	2.772.256	13.1	20.0	20.4
ΑΥΣΤΡΙΑ	388.118	450.195	501.602	474.996	-5.3	4.1	3.5
ΒΕΛΓΙΟ - ΛΟΥΞ	229.310	274.674	332.913	331.942	-0.3	2.7	2.7
ΓΑΛΛΙΑ	426.678	486.201	545.981	602.353	10.3	4.5	4.4
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1.994.670	2.136.515	2.450.137	2.395.185	2.2	20.1	17.6
ΔΑΝΙΑ	344.261	292.532	336.248	338.603	0.7	2.7	2.5
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	45.409	44.524	48.649	58.837	20.9	0.4	0.4
ΙΣΠΑΝΙΑ	71.314	96.905	99.288	115.432	16.2	0.8	0.8
ΙΤΑΛΙΑ	533.303	659.688	745.915	823.445	10.4	6.5	6.1
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	160.457	226.288	269.419	314.224	15.5	2.2	2.3
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	464.144	548.339	616.807	655.285	6.2	5.1	4.8
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	13.125	13.713	21.043	8.815	-10.6	0.2	0.1
ΣΟΥΗΔΙΑ	472.481	467.617	468.793	485.749	3.6	3.8	3.6
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	148.461	149.337	188.971	156.573	3	4.1	
Λ. ΧΩΡΕΣ ΕΥΡ.	2.039.376	2.403.192	1.813.699	2.224.111	18.5		16.4

ΕΤΗ ΧΩΡΕΣ	1997	1998	1999	2000	ΜΕΤΑΒΟΛΗ 00/99	ΑΝΑΛΟΓΙΑ %	
						1999	2000
I. Σύνολο Ευρωπαϊκών χωρών	9146321	10047311	11180627	12214964	8.5	91.9	
II. Σύνολο Χωρών Η.Π.Α. εκτός Η.Π.Α.	314057 240555	291507 219362	305261 229314	300231 218731	-1.6	2.5 1.9	
III. Σύνολο Χωρών Ασίας	517307	485566	573662	451816	-3.8	4.7	
IV. Κράτη Αφρικής	42435	38738	48040	60955	26.8	0.3	
V. Κράτη Οκεανίας	50205	52924	56498	67597	19.6	0.5	
VI. ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	10070325	10916046	12164088	13095545	7.5	100.0	100.0

Πηγή: Ε.Σ. Υ. Ε.

Τα στοιχεία του 2000 είναι προσωρινά.

Δεν συμπεριλαμβάνονται οι αφίξεις με κρουαζιέρες.

Οι αφίξεις αλλοδαπών συνολικά στα σύνορα της χώρας, σύμφωνα με ανακοίνωση της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ελλάδας το 2001 σε σύγκριση με το 2000 αυξήθηκαν κατά 7,2%. Οι εισερχόμενοι Δε από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιπροσώπευαν το 67,59% και (9.484.582) άτομα παρουσιάζοντας αύξηση κατά 2,9% έναντι του προηγούμενου χρόνου.

ΑΦΙΞΕΙΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΚΑΤΑ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑ

ΧΩΡΕΣ ΥΠΗΚΟΟΤΗΤΑΣ	2000	2001	Μεταβολή % 2001/2000	Αναλογία οπί συνόλου 2001
I. ΧΩΡΕΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	12081211	13032334	7.9	92.9
II. ΧΩΡΕΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚ. ΕΝΩΣΗΣ	9219271	9484582	2.9	67.6
III. ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ	1015334	1001044	-1.4	6.8
IV. ΣΥΝΟΛΟ	13095545	14654735	7.2	100

Από τον πίνακα I φαίνεται οι χώρες της Ε.Ο.Κ. να παρουσιάζουν μια προοδευτική αύξηση αφού το ποσοστό συμμετοχής τους στις συνολικές αφίξεις των αλλοδαπών τουριστών φθάνει το 70%. Όπως προκύπτει επίσης από την συγκριτική ανάλυση (πίνακα I) και τη συμβολή κάθε χώρας στις συνολικές αφίξεις, οι χώρες μέλη της Ε.Ο.Κ. αποτελούν την κύρια πηγή τουριστών για τη χώρα μας.

Από τις χώρες μέλη της Ε.Ο.Κ. το μεγαλύτερο μέρος επισκεπτών προέρχεται κατά κύριο λόγο από την Αγγλία, αφού οι αφίξεις τους ήταν το 1997 1.711.942 και αντιπροσώπευαν το 17% της συνολικής κίνησης. Το 2000 ανήλθαν σε 2.772.256 και αντιπροσώπευαν το 20,4%. Η τουριστική κίνηση από την Γερμανία που θεωρείται και αυτή από τις κύριες χώρες πηγές διατηρείται σε υψηλά επίπεδα.

Ακολουθούν κατά σειρά η Ιταλία με συμμετοχή 6,1%, η

Ολλανδία με 4,8%, η Γαλλία με 4,4% και η Αυστρία με 4,1%.

Εξέλιξη των Συναλλαγματικών Εισπράξεων από τον Τουρισμό 1997 - 2001

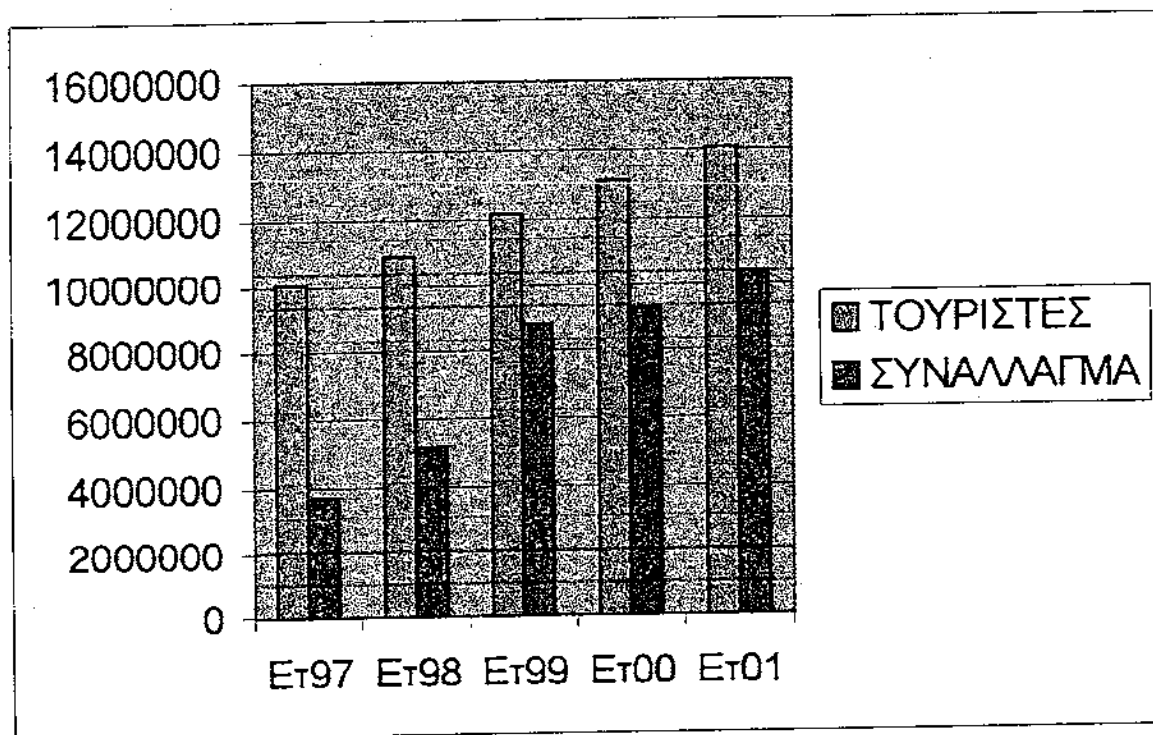
ΕΤΗ	ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ	Εισπράξεις Τουρ/κού συναλλ/τος	Μέση δαπάνη κατά τουρίστα σε \$ Η.Π.Α.
1997	10070325	3723100	774
1998	10916046	5186000	475
1999	12164088	8784000	722
2000	13095545	9221000	704
2001	14033378	10348000	737

Πηγή: α) Τράπεζα της Ελλάδος

β) στατιστική Υπηρεσία στον Ε.Ο.Τ.

Σημείωση: Στη μέση κατά κεφαλή δαπάνη δεν υπολογίζονται οι κρουαζιέρες.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ Ι

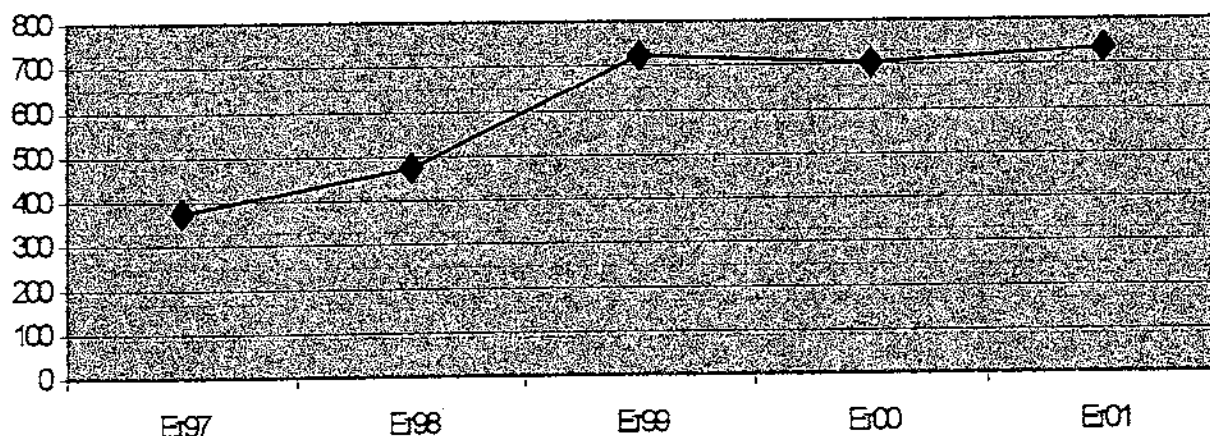

Όπως παρατηρείται οι εισπράξεις παρουσίασαν αύξηση. Η αύξηση αυτή ανήλθε σε 4,7% μεταξύ των ετών 1999 και 2000 μεταξύ των ετών 2000 και 2001. Όπως φαίνεται επίσης από τον πίνακα η μέση δαπάνη κατά περιηγητή ανήλθε το 2000 σε 704 δολάρια Η.Π.Α., έναντι 737 δολάρια το 2001 σημειώθηκε δηλαδή αύξηση κατά 5,2%.

Τέλος το ύψος των συναλλαγματικών εισπράξεων από τον τουρισμό είναι συνάρτηση κυρίως δύο παραγόντων, του όγκου της τουριστικής κίνησης και της μέσης κατά περιηγητή δαπάνης, το ύψος της, που εξαρτάται από την εισοδηματική τάξη των αφικνούμενων ξένων και του μέσου χρόνου παραμονής τους.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΙΙ

Νέση Δαπάνη κατά τουρίστα σε \$ ΗΠΑ

Η διάρθρωση της Τουριστικής Προσφοράς.

Το ξενοδοχειακό δυναμικό σε επίπεδο χώρας παρουσίασε μια δυναμική αύξηση σε απόλυτες τιμές όπως φαίνεται στον πίνακα ΙΙΙ.

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΧΩΡΑΣ: 2001

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΙΙ

ΤΑΞΗ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ	ΜΟΝΑΔΕΣ	ΔΩΜΑΤΙΑ ΑΠΛΑ ΜΕ ΛΟΥΤΡΟ	ΚΛΙΝΕΣ	ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΚΛΙΝΩΝ %
ΑΑ'	82	- 18679	36193	5.9
ΑΑ'	802	- 80082	151982	24.8
Β'	1563	- 79204	150747	24.6

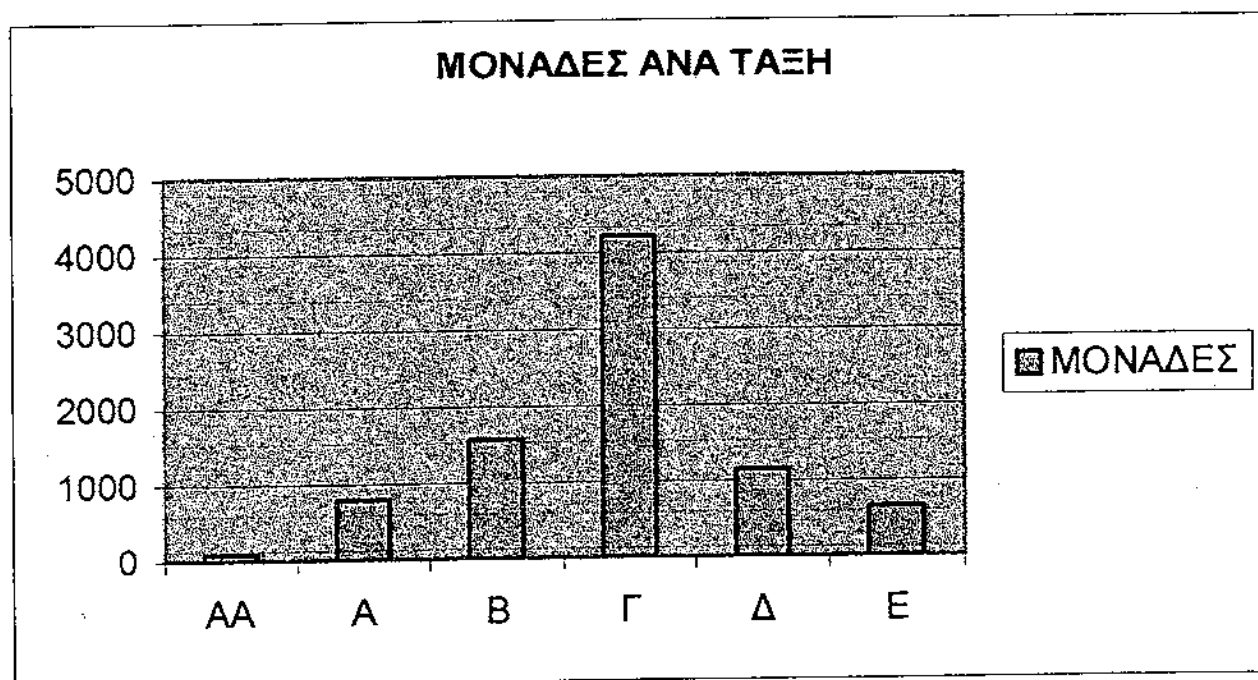
Γ'	4201	-	217694	35.4
		116005		
Δ'	1143	11732	57110	9.3
		17870		
Ε'	658	11732		
		311840		
ΣΥΝΟΛΟ	8449	32572	613636	100

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

Σημείωση: 1. Τα απλά δωμάτια ανήκουν στην Δ' και Ε' κατηγορία.

2. στο σύνολο των κλινών κατά κατηγορία περιλαμβάνονται οι κλίνες όλων των καταλυμάτων όπως Ξενοδοχεία, Motel, Bangalows, επιπλωμένα διαμερίσματα, παραδοσιακά καταλύματα κατά τάξη κ.λ.π.

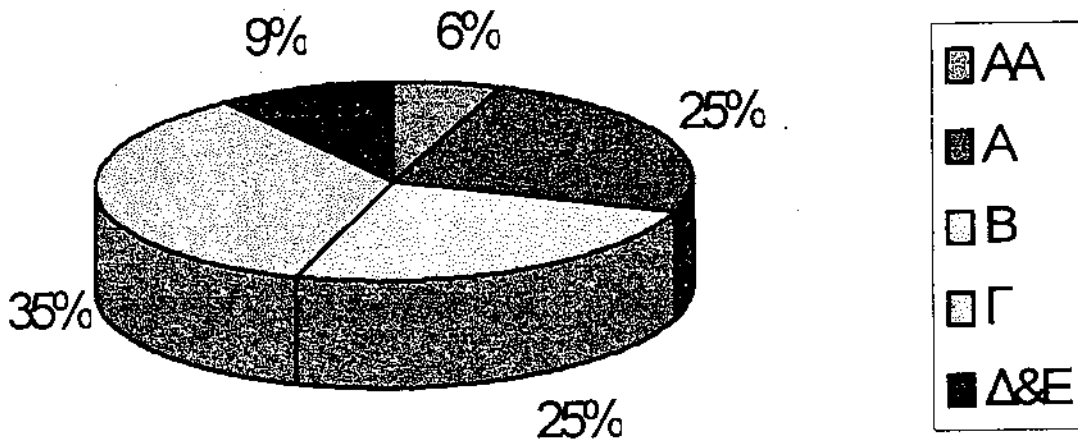
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΙΙΙ

Σύμφωνα με τον Πίνακα παρατηρείται σαφής υπεροχή των ξενοδοχείων Γ' κατηγορίας η οποία ακολουθείται από ξενοδοχεία Α' και Β' τάξης, τα ξενοδοχεία πολυτελείας και τα άλλα ομοειδή καταλύματα κατέχουν μικρό μερίδιο στην σύνθεση κλινών κατά κατηγορία.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ IV

ΚΛΙΝΕΣ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

Ωστόσο θα πρέπει να γίνουν οι πιο κάτω παρατηρήσεις και διαπιστώσεις.

► Το μερίδιο των ξενοδοχείων Β' και Γ' κατηγορίας μαζί αυξήθηκε σε 60,0% και μειώθηκε το μερίδιο των ξενοδοχείων Δ' και Ε' κατηγορίας 9,3%.

Συνεπώς μπορεί να υποστηριχθεί ότι έγινε μια προσπάθεια προς υψηλότερης κατηγορίας όχι όμως επαρκής, αφού τα ξενοδοχεία Β' και Γ' κατηγορίας κατέχουν πολύ υψηλό μερίδιο 60,0% στο σύνολο.

► Σχετικά με την γεωγραφική κατανομή των ξενοδοχειακών κλινών, ο στόχος της ισόρροπης ανάπτυξης της χώρας με την παροχή κινήτρων τις τελευταίες δικαετίες δεν επιτεύχθηκε τουλάχιστον στον επιθυμητό βαθμό στον τομέα της ξενοδοχειακής υποδομής, αφού δεν βοήθησε μειονεκτικές περιοχές της χώρας να αναπτυχθούν τουριστικά.

Έτσι παρατηρείται έντονος βαθμός συγκέντρωσης σε συγκεκριμένες περιφέρειες και αντίθετα παρατηρείται μια συγκράτηση

του ρυθμού, αύξηση των κλινών στις περισσότερες από αυτές Ανατολική Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία κ.λ.π.

► Διαπιστώθηκε έτσι ότι το 2001 το 65,0% της δυναμικότητας σε κλίνες, είναι συγκεντρωμένο σε τέσσερις μόνο γεωγραφικές ενότητες με πρώτη αυτή του Αιγαίου, με αριθμό κλινών 145.810 ενώ ακολουθεί η Περιφέρεια της Κρήτης με 120.316 κλίνες (πίνακας IV).

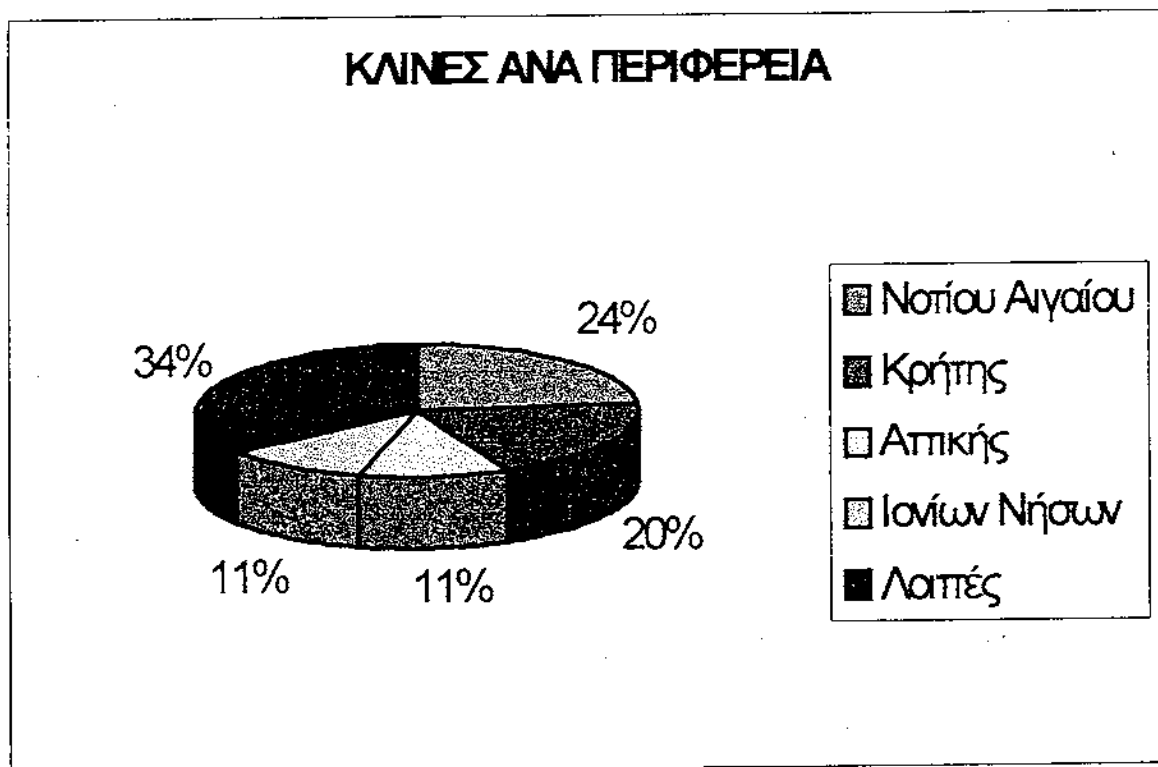
► Θεωρείται φυσιολογικό να προσελκύνουν τους επενδυτές περιοχές που συγκεντρώνουν πλεονεκτήματα όπως ικανοποιητική τεχνική υποδομή σε αεροδρόμια, λιμενικές εγκαταστάσεις, αλλά και υποδομές υγείας, πρόνοιας, επικοινωνιών κλπ.

ΠΙΝΑΚΑΣ IV

Ποσοστιαία % αναλογία κλινών κατά Γεωγραφική Περιφέρεια.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	Αριθμός κλινών	Κατανομή
1. Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου	145.18	23.8
2. Περιφέρεια Κρήτης	120.316	19.6
3. Περιφέρεια Αττικής	67.336	11
4. Περιφέρεια Ιονίων Νήσων	65.233	10.6
ΣΥΝΟΛΟ	389.694	65
Λοιπές περιοχές	214.942	35
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	613.636	100,0

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ V

Αξίζει να σημειωθεί επίσης το γεγονός ότι σε σχέση με την μέχρι τώρα κατανομή του δυναμικού μέσα στις Περιφέρειες, προκύπτει η τάση προσθήκης νέων κλινών στις περιοχές και ειδικότερα σε εκείνες τις περιοχές ζώνες όπως Ρόδος, οι νομοί Αττικής, Ηράκλειο, Κέρκυρα, κλπ., που αποτελούν άλλωστε και τους παρασοδιακούς τουριστικούς προορισμούς (πίνακας _V_).

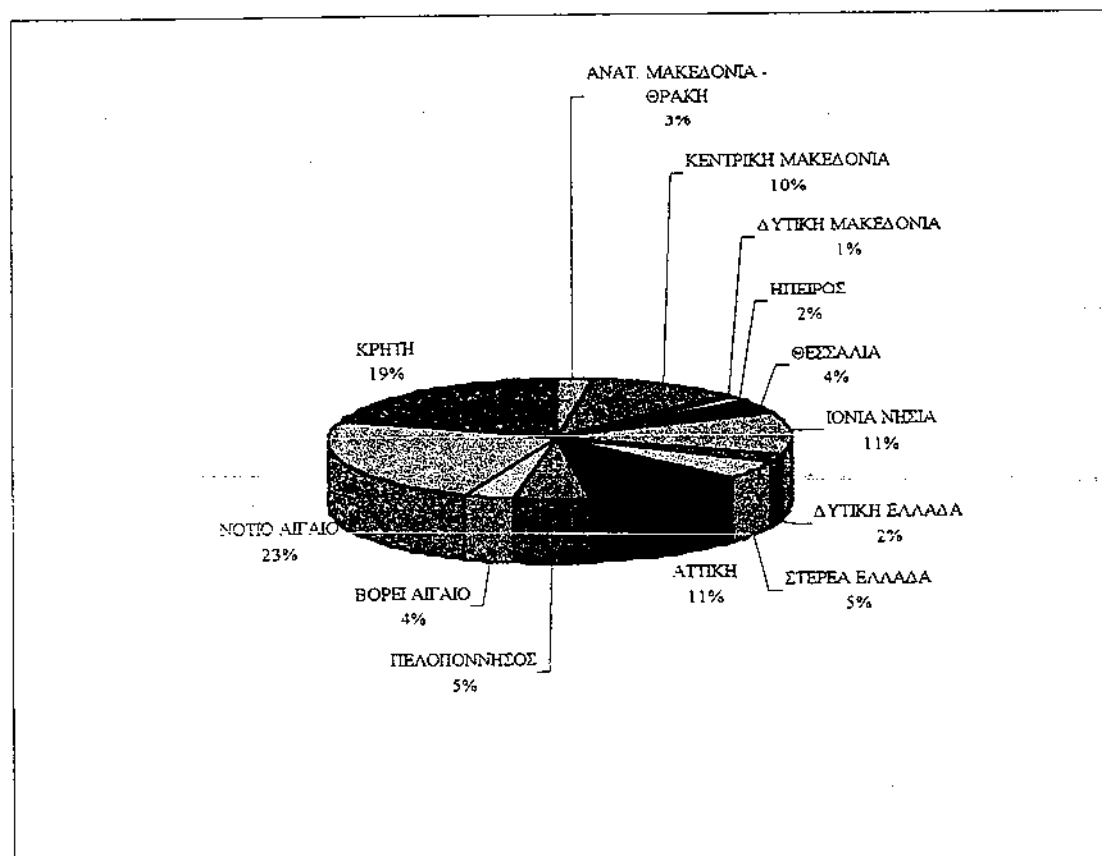
ΠΙΝΑΚΑΣ

ΑΝΑΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ - ΘΡΑΚΗΣ	15711
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	61964
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	3745
ΗΕΙΡΟΣ	9795

ΘΕΣΣΑΛΙΑ	23550
ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	65232
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	15068
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	30260
ΑΤΤΙΚΗ	67336
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	32513
ΒΟΡΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	22326
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	145810
ΚΤΗΤΗ	120316
ΣΥΝΟΛΟ	613636

ΞΕΝΟΔΟΧΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ 2001	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ	ΚΛΙΝΕΣ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ VI

Η διάρθρωση της Προσφοράς στην Περιφέρεια

- ▶ Η Περιφέρεια της Ηπείρου (πίνακας VI) συγκεντρώνει σήμερα (στοιχεία 2001) 200 ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και 9.873 κλίνες.
- ▶ Σύμφωνα με το μέγεθος της Περιφέρειας, τον πληθυσμό, το μήκος ακτής και τους υπόλοιπους ελκυστικούς τουριστικούς πόρους της, θεωρείται η πιο πάνω δυναμικότητα, σαν πολύ περιορισμένη.
- ▶ Παρακολουθώντας την διαχρονική εξέλιξη της προσφοράς στην Περιφέρεια διαπιστώνεται μια μικρή αυξητική τάση.
- ▶ Πράγματι από 6681 ξενοδοχειακές κλίνες το 1984, φθάσαμε στις 9873 κλίνες το 2001, δηλαδή σε μια περίοδο 13 χρόνων.
- ▶ Βέβαια, η εικόνα της κατανομής και των τάσεων είναι διαφορετική για τους επί μέρος νομούς της Περιφέρειας καθώς, με εξαίρεση τους Νομούς Ιωαννίνων και Πρεβέζης, οι υπόλοιποι δύο διατηρούν σχεδόν μικρό δυναμικό κλινών. Πράγματι, το 73,0% περίπου του συνόλου των κλινών της Περιφέρειας συγκεντρώνεται μόνο στους νομούς Πρεβέζης και Ιωαννίνων.
- ▶ Χαρακτηριστικά η Άρτα βρίσκεται στην χαμηλότερη, αναλογικά θέση με ποσοστό μόλις το 4,8% από το σύνολο της Περιφέρειας.

ΠΙΝΑΚΑΣ VI

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ : 2001

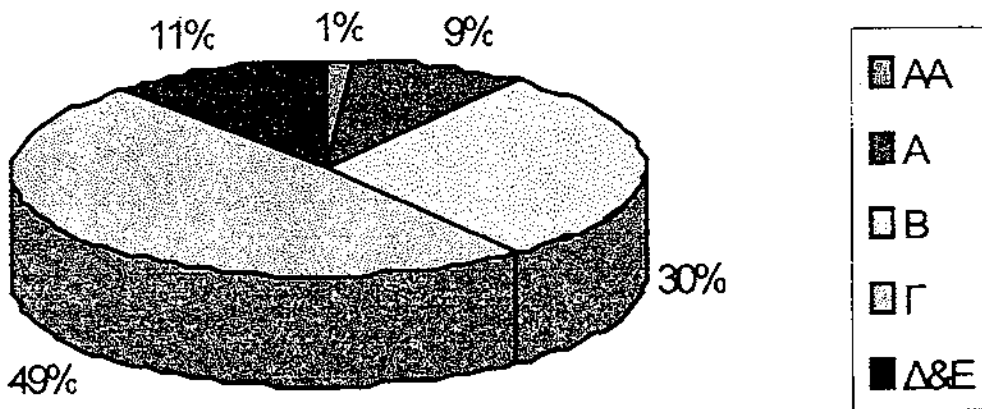
ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΝΟΜΟΙ	ΑΑ ΜΟΝ. ΚΛΙΝ	Α ΜΟΝ. ΚΛΙΝ	Β ΜΟΝ. ΚΛΙΝ	Γ ΜΟΝ. ΚΛΙΝ	Δ+Ε ΜΟΝ. ΚΛΙΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΜΟΝ. ΚΛΙΝ	ΑΝΑΛ ΚΛΙΝ %
ΑΡΤΑΣ	-	1 118	-	9 318	2 40	12 476	4.8
ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	-	3 363	12 808	16 769	10 335	41 2175	23.1
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2 147	5 352	19 744	50 2089	10 262	86 3594	36.1
ΠΡΕΒΕΖΑΣ	-	1 43	10 1397	38 1636	13 483	62 3559	36.0
ΣΥΝΟΛΟ	-	10 867	41 2949	113 4812	35 1120	201 9904	100.0
ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΚΛΙΝΩΝ	1.2%	8.90%	29.90%	48.70%	11.30%	100%	

Σημείωση: ΜΟΝ = Μονάδες ΚΛΙΝ = Κλίνες

Πηγή: Δ/ση Τουρισμού Περιφέρειας Ηπείρου.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ VII

ΚΙΝΗΣΗ ΗΓΕΡΟΥ

Από τη συγκριτική ανάλυση του πίνακα VI διαπιστώνεται ότι το 29,9% της προσφοράς της Περιφέρειας ανήκει στη Β' τάξη, γεγονός που επισημοποιεί την προσπάθεια ποιοτικής βελτίωσης των καταλυμάτων υποδοχής τουριστών της Περιφέρειας.

Όπως φαίνεται επίσης στον πίνακα ποσοστό 10,1% ανήκει στην τάξη πολυτελείας και Α' κατηγορίας και έχει άμεση σχέση με την πραγματοποίηση πολλών συνεδρίων που συμβάλλουν στην καλύτερη κατανομή των διανυκτερεύσεων και πληρότητας όλων των

καταλυμάτων. Η συμβολή δε των άλλων μέσων διαμονής πλην της Γ' τάξης παραμένει απλά βοηθητική (Δ' και Ε' τάξης).

Τέλος από το σύνολο των δωματίων όπως φαίνεται στον πιο κάτω πίνακα VII ποσοστό μόλις 5,3% είναι απλά εν αντιθέσει με τα δωμάτια με ιδιαίτερο λουτρό που ανέρχεται στο 94,6% και άνω, σημαντικά πολύ μεγάλο/

ΠΙΝΑΚΑΣ VII

ΔΩΜΑΤΙΑ ΝΟΜΟΙ	ΑΠΛΑ	%	ΜΕ ΛΟΥΤΡΟ	%	ΣΥΝΟΛΟ	%
ΑΡΤΑΣ	28	14.0	173	86.1	201	100.0
ΘΕΣΠΛΙΑΣ	66	5.5	1128	94.5	1194	100.0
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	157	8.6	1671	91.4	1828	100.0
ΠΡΕΒΕΖΗΣ	27	1.5	1818	98.5	1845	100.0
ΣΥΝΟΛΟ	278	5.4	4790	94.6	5068	100.0

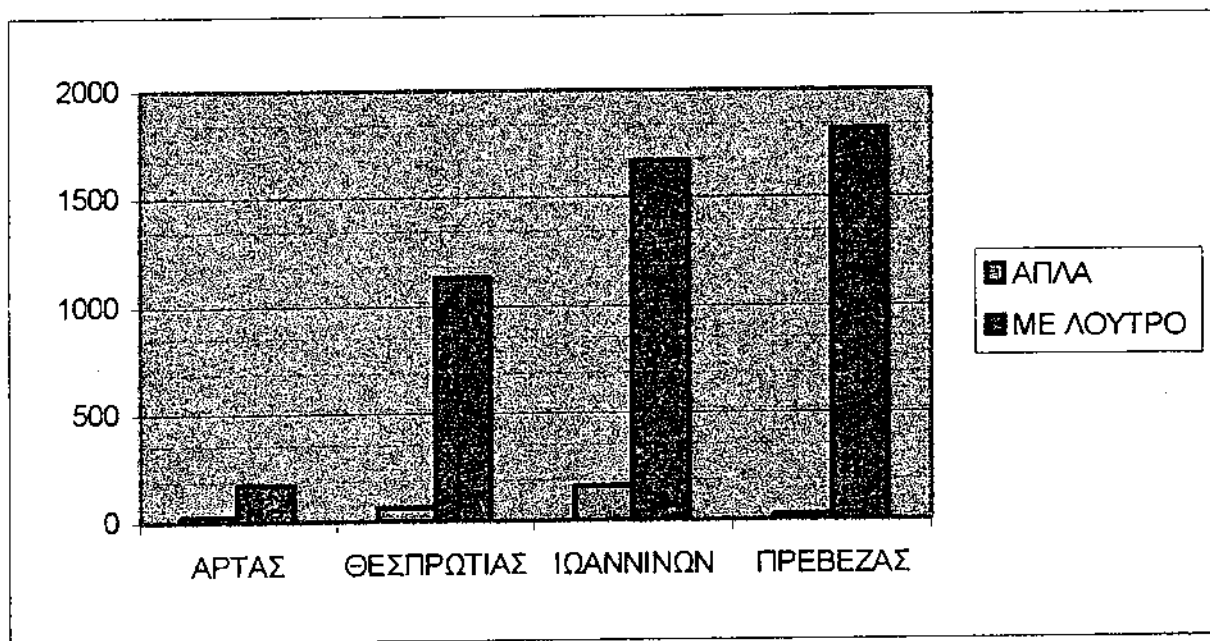
Πηγή: Δ/ση Τουρισμού Περιφέρειας Ηπείρου

Από τους επί μέρους νομούς στα συνολικά δωμάτια της περιφέρειας με λουτρό οι νομοί Ιωαννίνων και Πρεβέζης συμμετέχουν αντίστοιχα με 33,9% ποσοστά ικανοποιητικά.

Μέσα στον κάθε νομό υπερβαίνουν το 91% τα δωμάτια με λουτρό, γεγονός που πιστοποιεί την ποιοτική προσφορά υπηρεσιών στους καταναλωτές τουρίστες.

Αποτελεί έτσι γενική διαπίστωση ότι η ποιότητα των καταλυμάτων της Περιφέρειας θεωρείται ικανοποιητική χωρίς να λείπουν και οι εξαιρέσεις που είναι ελάχιστες.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ VIII
ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΔΩΜΑΤΙΩΝ ΗΠΕΙΡΟΥ ΣΕ ΑΠΛΑ ΚΑΙ
ΜΕ ΛΟΥΤΡΟ

Όπως σημειώθηκε προηγούμενα η κατανομή σε κλίνη ανά κατηγορία (πίνακα VI) φανερώνει τους ποιοτικούς συσχετισμούς που διαμορφώνονται μεταξύ των καταλυμάτων και την επίδραση τους στη διαμόρφωση της τουριστικής εικόνας της Περιφέρειας.

Τέλος σχετικά με την συγκέντρωση μονάδων και κλινών κατά νομό παρατηρούμε ότι για το νομό Ιωαννίνων είναι συγκεντρωμένες σε τέσσερις περιοχές που αποτελούν άλλωστε και τους παραδοσιακούς τουριστικούς προορισμούς, όπως

- Ιωάννινα (πόλης) με 25 μονάδες και 2002 κλίνες
- Περιοχή Ζαγορίου με 30 μονάδες και 563 κλίνες
- Δήμος Μετσόβου με 14 μονάδες και 594 κλίνες
- Δήμος Κόνιτσας με 12 μονάδες και 278 κλίνες και οι λοιπές περιοχές με 10 μονάδες και 204 κλίνες.

Για την περιοχή Ζαγορίου τα καταλύματα αυτά προέρχονται κύρια από την μετατροπή διατηρήσεων κτισμάτων σε τουριστικά καταλύματα και είναι οικογενειακής μορφής.

Για τον Νομό Πρεβέζης δυναμική συγκέντρωση κλινών παρατηρείται στην Πάργα με 1194 κλίνες που είναι ο κατ' εξοχήν τουριστικός προορισμός και 1280 κλίνες στα παράλια διάσπαρτες κατά μήκος των ακτών (Μύτικα, Καστροσυκιά, Κανάλι, Λούτσα, Λυγιά, Βράχο κ.λ.π.) και οι υπόλοιπες μέσα στο Νομό.

Στον νομό Θεσπρωτίας την μεγαλύτερη συγκέντρωση κλινών εμφανίζουν τα Σύβοτα με 1059 κλίνες.

Τέλος, στην Περιφέρεια λειτουργούν σήμερα 15 campings με 1221 θέσεις και τα περισσότερα συγκεντρώνονται στο νομό Πρεβέζης.

Νέες Εγκρίσεις Σχεδίων για ανέγερση Ξενοδοχειακών Μονάδων.

Ανά κατηγορία από 8.1.02 – 10.9.02

ΠΙΝΑΚΑΣ VIII

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΝΟΜΟΙ	Α			Β			Γ			Δ + Ε			ΣΥΝΟΛΟ		
	ΜΟΝ.	ΔΩΜ.	ΚΛΙΝ	ΜΟΝ.	ΔΩΜ.	ΚΛΙΝ	ΜΟΝ.	ΔΩΜ.	ΚΛΙΝ.	ΜΟΝ.	ΔΩΜ.	ΚΛΙΝ.	ΜΟΝ.	ΔΩΜ.	ΚΛΙΝ
ΑΡΤΑΣ	1	69	154	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	69	154
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	3	25	68	2	26	59	1	16	28	-	-	-	6	67	155
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	1	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	4
ΠΡΕΒΕΖΑΣ	-	-	-	1	16	30	1	14	28	1	19	45	3	49	103
ΣΥΝΟΛΟ	5	94	226	3	42	89	1	19	45	1	19	45	11	175	416

Πηγή: Δ/ση Τουρισμού Περιφέρειας Ηπείρου

Από την συσχέτιση του πίνακα εγκρίσεις σχεδίων για ανέγερση των ξενοδοχειακών μονάδων φαίνεται ότι η κατανομή των εγκρίσεων στο περιφερειακό επίπεδο, παρουσιάζεται διαφοροποιημένη.

Παρατηρείται δηλαδή μια συγκέντρωση στο νομό Ιωαννίνων με μικρής δυναμικότητας καταλύματα όπως συμβαίνει άλλωστε με το υφιστάμενο ξενοδοχειακό δυναμικό.

Από την ανωτέρω ημερομηνία 8-1-02 έως 19-9-02 κατά την οποία τοποθετήθηκε Αρχιτέκτων – Μηχανικός στην Δ/ση Τουρισμού εγκρίθηκαν συνολικά 11 νέες ξενοδοχειακές μονάδες δυναμικότητας 416 κλινών σε χρόνο σύντομο και απάλλαξε τους επενδυτές από το να καταφεύγουν στην Κέρκυρα ή στην Αθήνα όπως συνέβαινε πριν την δημοσίευση του Π.Δ. 313/25.9.01 «Μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στις Περιφέρειες κλπ», με συνέπεια να καθυστερούν υπερβολικά οι εγκρίσεις αλλά και να χάνουν ανθρωποώρες εργασίας και με οικονομικές μάλιστα επιβαρύνσεις.

Επιπλέον από τον πίνακα φαίνεται και το επενδυτικό ενδιαφέρον για την περιφέρεια που έχει δυνατότητες προσθήκης νέων κλινών πράγμα που διαπιστώνεται και από την συνεχή ροή κατάθεσης Αρχιτεκτονικών μελετών.

Εκτός των εγκρίσεων για ανέγερση νέων ξενοδοχείων εγκρίθηκαν και 14 τροποποιητικές αρχιτεκτονικές μελέτες υφισταμένων νομάδων που αφορούσαν κυρίως προσθήκες ποιοτικών κριτηρίων που θα βελτίωναν την προσφορά υπηρεσιών, όπως δημιουργία πισινών σε ξενοδοχεία, αλλαγές στις εσωτερικές διαρρυθμίσεις των καταλυμάτων. Βελτίωση δωματίων με την προσθήκη λουτρών στο καθένα κ.λ.π.

Βοηθητικά καταλύματα

Στην τουριστική προσφορά, εκτός από τα κύρια ξενοδοχειακά καταλύματα της Περιφέρειας σημαντική παρουσιάζεται και η προσφορά των ενοικιαζομένων δωματίων, καθώς και των campings, αφού συμβάλλουν σημαντικά και με αυξανόμενο μάλιστα ρυθμό στην κάλυψη των τουριστικών αναγκών στις περιόδους αιχμής. Σήμερα λειτουργούν 6.148 ενοικιαζόμενα δωμάτια με 13.585 κλίνες που είναι διάσπαρτα μέσα στην Περιφέρεια και εξυπηρετούν τον διακινούμενο τουριστικό πληθυσμό κάθε εισοδηματικής και κοινωνικής τάξης.

Οι συγκεντρώσεις αυτές των ενοικιαζομένων δωματίων που λειτουργούν με Σήμα Ε.Ο.Τ. και για τα οποία έχουμε στατιστικά στοιχεία βρίσκονται στις πιο κάτω κατά Νομό περιοχές.

- ▶ Ο Νομός Άρτας με 102 κλίνες.
- ▶ Ο Νομός Θεσπρωτίας με 3.248 κλίνες που κατανέμονται στις εξής περιοχές:

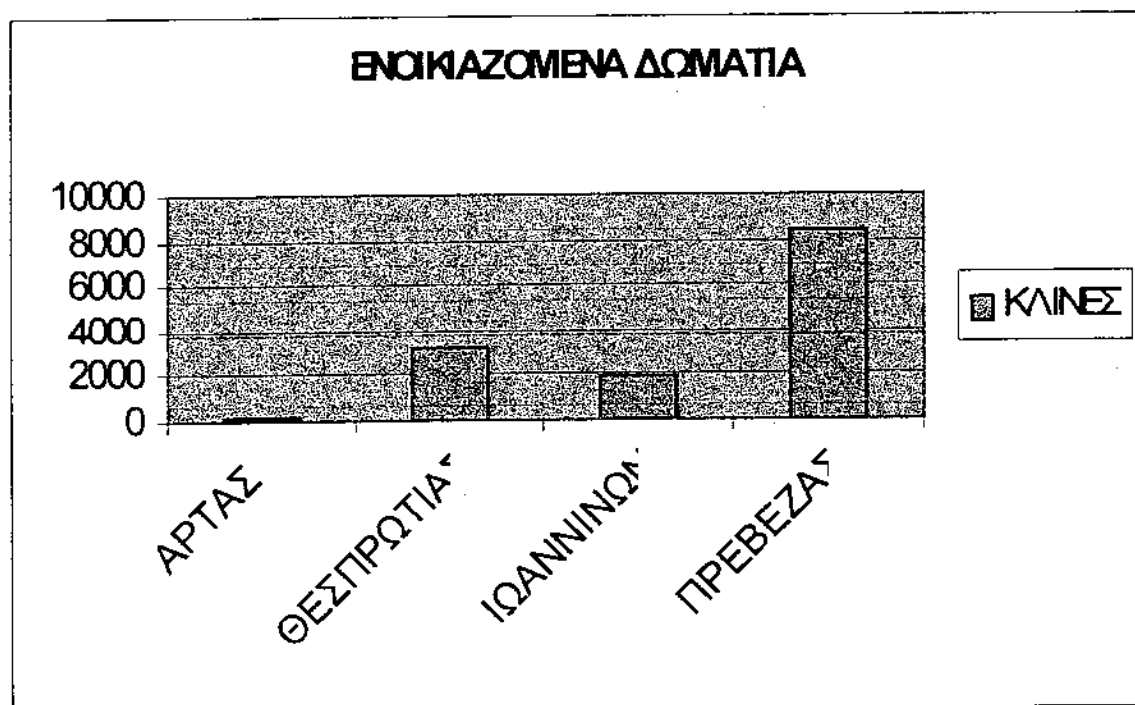
Σύνολο με 1537 κλίνες και ποσοστό συμμετοχής 47,3% στο Νομό και

στη συνέχεια έρχονται η Πλαταριά με 573 κλίνες, Πέρδικα με 469 κλίνες, η Ηγουμενίτσα με 355 κλίνες και τέλος η Παραμυθιά με 124 κλίνες. Οι υπόλοιπες 190 κλίνες κατανέμονται στις Φιλιάτες και στο Μαργαρίτι κ.λ.π.

► Στη συνέχεια ο Νομός Ιωαννίνων με 1892 κλίνες εκ των οποίων οι 686 κλίνες βρίσκονται στον παραδοσιακό οικισμό Ζαγορίου και ακολουθούν με 420 και 415 κλίνες αντίστοιχα τα Ιωάννινα και η Κόνιτσα και τέλος το Μέτσοβο με 216 κλίνες. Οι υπόλοιπες 155 είναι διάσπαρτες μέσα στα όρια του Νομού.

► Από το συνολικό αριθμό των 13585 κλινών στην Περιφέρεια Ηπείρου το μεγαλύτερο ποσοστό βρίσκεται στο Νομό Πρεβέζης 61,4% και κλίνες 8343.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΙΧ

► Η συμμετοχή των υπόλοιπων συγκριτικά είναι μικρότερη και ακολουθεί ο Νομός Θεσπρωτίας με ποσοστό συμμετοχής 23,9% και ο Νομός Ιωαννίνων με αναλογία 13,9% η Δε αναλογία της Άρτας είναι 0,8% πολύ χαμηλή.

► Έτσι αποδεικνύεται το μεγαλύτερο ποσοστό από τα βοηθητικά καταλύματα βρίσκεται στο Δήμο Πάργας, ποσοστό 56,2% στο σύνολο του νομού και να ακολουθούν οι περιοχές

- Κανάλι με 724 κλίνες και ποσοστό 8,7%
- Αμμουδιά με 543 κλίνες και ποσοστό 6,5%
- Καστροσυκιά με 472 κλίνες και ποσοστό 5,7%
- Λούτσα με 432 κλίνες και ποσοστό 5,2%
- Λοιπές περιοχές με 1486 κλίνες και ποσοστό 17,7%

Είναι φυσικό και τα δωμάτια που λειτουργούν χωρία Ειδικό Σήμα Λειτουργίας να ακολουθούν την ίδια κατανομή και στις ίδιες περιοχές έτσι αυξάνεται ο συνολικός αριθμός των ενοικιαζομένων δωματίων.

Από απόψεως ποιοτικών κριτηρίων παρατηρούμε ότι σημαντικός αριθμός δωματίων να ανήκει στην Α' κατηγορία με αριθμό κλινών 6384 και ποσοστό της Περιφέρειας 46,7% με αποτέλεσμα να ανταποκρίνονται στις ποιοτικές παροχές υπηρεσιών και ποσοστό 27,7% να ανήκει στην Γ' κατηγορία.

Οι διανυκτερεύσεις που γίνονται στα ενοικιαζόμενα δωμάτια τόσο από του ημεδαπούς όσο και από τους αλλοδαπούς τουρίστες είναι ένας σημαντικός αριθμός με μέσο χρόνο λειτουργίας τέσσερις μήνες (Ιούνιος – Σεπτέμβριος) πραγματοποιούνται περίπου 1.630.000 διανυκτερεύσεις και το ποσοστό συμμετοχής των ημεδαπών ανέρχεται στο 70% και άνω.

Τα έσοδα από τα ενοικιαζόμενα δωμάτια προσφέρουν την ευκαιρία σε οικογένειες περιοχών με χαμηλό εισόδημα και περιορισμένες δυνατότητες ανάπτυξης άλλων κλάδων της οικονομίας, για συμπληρωματική απασχόληση και δυνατότητες αύξησης του χαμηλού τους εισοδήματος.

Διακίνηση τουριστών

Τα τουριστικά ταξιδιωτικά γραφεία, είναι βοηθητικές υπηρεσίες της ζήτησης και προσφοράς και διευκολύνουν τη συγκέντρωση, μεταφορά και κατανομή της τουριστικής κίνησης στους τόπους

προορισμού.

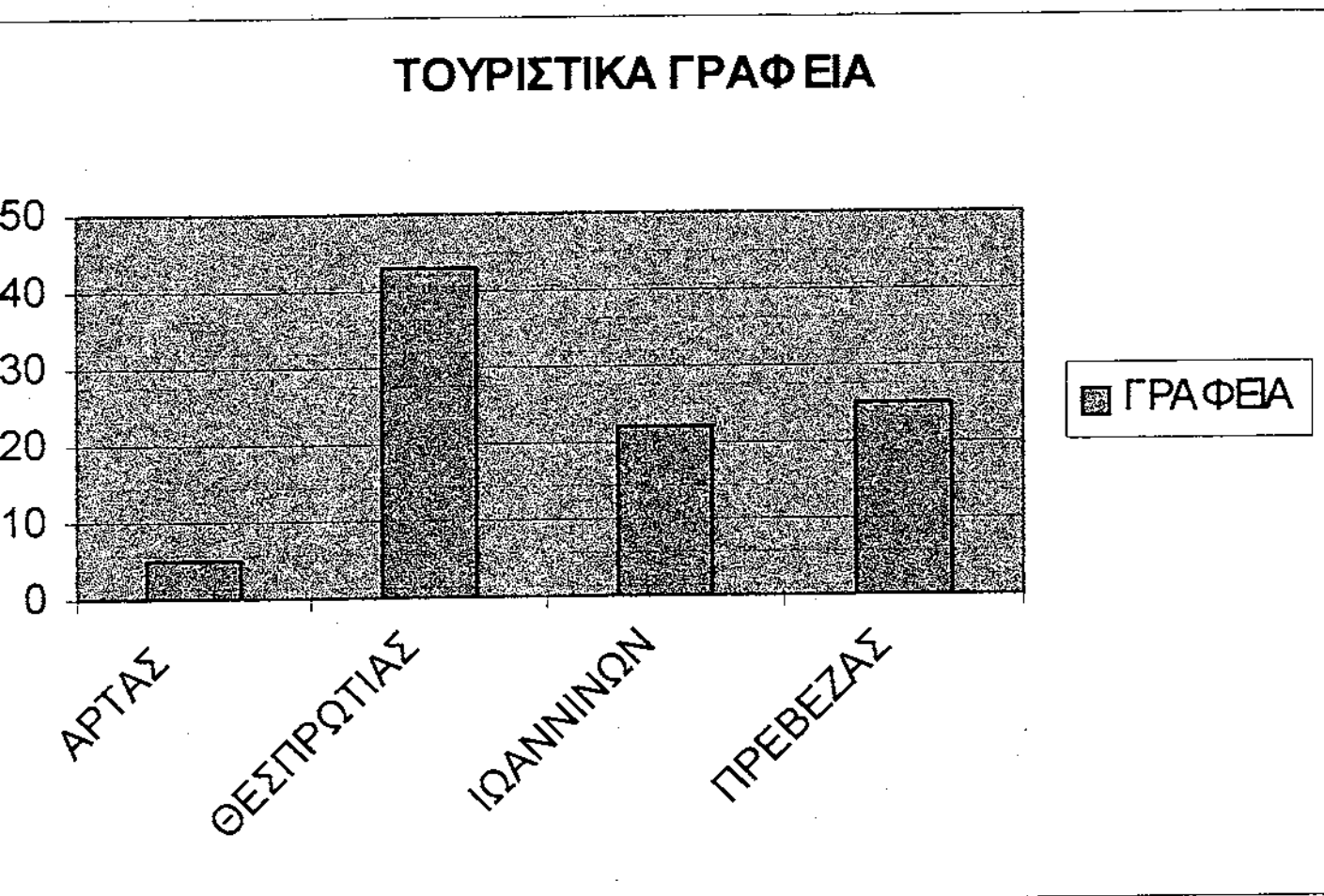
Είναι επιχειρήσεις που εξυπηρετούν την τουριστική κίνηση κάθε κατηγορίας και είδους.

Και η κατανομή των επιχειρήσεων αυτών όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα είναι περίπου ανάλογη με αυτό που ισχύει και για την κατανομή των τουριστικών καταλυμάτων με κάποια απόκλιση για το Νομό Θεσπρωτίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΙΧ

Νομοί (περιοχές)	Επιχ/σεις Τουρ. & Ταξιδ. Γραφείων	%	Τουριστικά Λεωφορεία	%
ΑΡΤΑΣ	5	5.2	8	14.8
ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ	43	45.3	6	11.1
Ηγουμενίτσα	37	38.9	6	11.1
Σύβοτα	4	4.2		
Πέρδικα	1	1		
Λοιπ. Περιοχ.	1	1		
ΙΩΑΝΝΙΝΑ	22	23.2	30	55.5
Ιωάννινα	21	22.1	27	50.5
Μέτσοβο	1	1	3	5.5
ΠΡΕΒΕΖΑ	25	26.3	10	18.5
Πρέβεζα (πόλης)	13	13.7	6	11.1
Πάργα	8	8.4	1	1
Φιλιπιάδα	3	3.2	3	5.5
Καναλάκι	1	1	1	1
ΣΥΝΟΛΟ	95	100	54	100

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ XI

Ο Νομός Θεσπρωτίας απορροφά το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων αυτών σε τουριστικά γραφεία 45,2%.

Ο Νομός Ιωαννίνων εμφανίζεται δεύτερος σε δυναμικότητα καθώς διαθέτει το 23,2% και 55,5% από το σύνολο των τουριστικών & ταξιδιωτικών γραφείων και τουριστικών λεωφορείων αντίστοιχα. Ακολουθούν οι άλλοι δύο νομοί με μικρότερο ποσοστό ο Νομός Άρτας.

Η ικανοποιητική συγκέντρωση που παρατηρείται στο Νομό Πρεβέζης οφείλεται κύρια στο γεγονός ότι περιλαμβάνει περιοχές σημαντικού μαζικού τουρισμού (Πάργα) και τις ακτές του νομού.

Τέλος οι επιχειρήσεις διακίνησης εκτός από τη μεταφορά των επισκεπτών που φθάνουν το χρόνο, συμβάλλουν και στη δημιουργία ευχάριστου κλίματος με την οργάνωση εκδρομών και επισκέψεων σε Μουσεία και Αρχαιολογικούς χώρους και ακόμη βοηθούν ως προωθητικό εργαλείο στην ανάπτυξη ορισμένων περιοχών καθώς γνωρίζουν τις δυνατότητες της προσφοράς τους σε κάθε περιοχή.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Συγκριτική αξιολόγηση τουριστικών μεγεθών Χώρας και Περιφέρειας Ηπείρου.

Αφίξεις – Διανυκτερεύσεις

Εδώ γίνεται μια προσπάθεια διακρίβωσης των χωρικών κατανομών (Αφίξεις – Διανυκτερεύσεις) σε Εθνικό και Περιφερειακό επίπεδο, προκειμένου να κατανοηθούν ορισμένες διαπιστώσεις και αξιολογηθούν αντικειμενικά οι οποίες προοπτικές ιδιαίτερα αντιστοιχούν στην Περιφέρεια Ηπείρου.

Σε Εθνικό Επίπεδο, οι αφίξεις πελατών στα ξενοδοχειακά καταλύματα της χώρας (εκτός των campings) έφθασαν το 1999 σε 12.847.580 άτομα έναντι 12.807.000 άτομα το 1998 και 12.160.000 άτομα το 1997 (πηγή ΕΣΥΕ).

Αντίστοιχα οι διανυκτερεύσεις έφθασαν σε 61.302.903 άτομα το 2000 έναντι 59.871.000 το 1999 και 56.084.000 άτομα το 1998. Στις διανυκτερεύσεις για το 2000 οι Έλληνες αντιπροσωπεύουν το 24,0% των συνολικών διανυκτερεύσεων.

Οι περισσότερες διανυκτερεύσεις για την ίδια χρονική περίοδο πραγματοποιήθηκαν στις περιοχές Ρόδο, Βόρεια Κρήτη και Κέρκυρα όπου υπάρχει και η μεγάλη τουριστική προσφορά.

Από την άποψη συμβολής συγκεκριμένων χώρων στην τουριστική μας ζήτηση, είναι σημαντικό να αναφερθεί το γεγονός ότι τις περισσότερες διανυκτερεύσεις για το 1999 πραγματοποίησαν οι Γερμανοί και οι Άγγλοι με ποσοστά συμμετοχής 25,0% και 13,1% αντίστοιχα, ενώ ακολουθούν οι Ολλανδοί με ποσοστό συμμετοχής 3,8%, οι Ιταλοί με 3,4% και οι Αυστριακοί με όμοιο ποσοστό.

Στην Περιφέρεια Ηπείρου οι πραγματοποιηθείσες για την ίδια χρονική περίοδο συνολικές αφίξεις και διανυκτερεύσεις διαρθρώθηκαν ως ακολούθως:

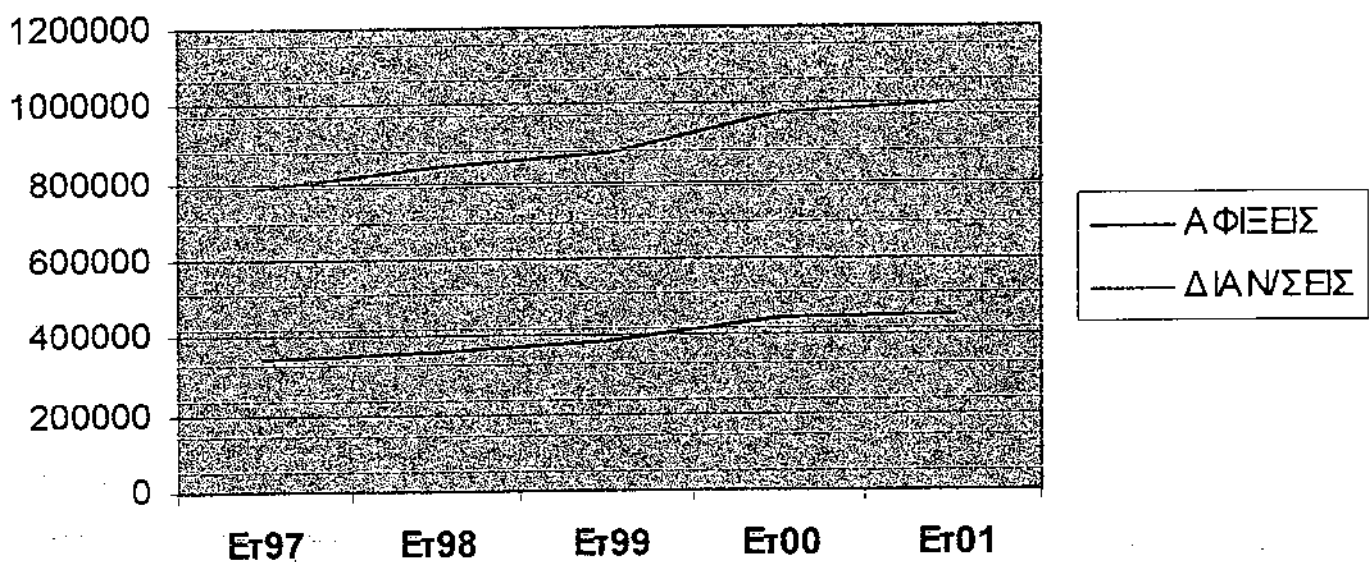
ΠΙΝΑΚΑΣ

	ΑΦΙΞΕΙΣ	ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ	ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ
1997	344603	786946	48.00%
1998	363173	836902	49.00%
1999	383105	875712	49.00%
2000	442210	976137	51.00%
2001	452425	1004010	52.00%

Πηγή: Δ/ση Τουρισμού περιφέρειας Ηπείρου

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ XII

ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗ ΑΦΙΞΕΩΝ - ΔΙΑΝ/ΣΕΩΝ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

Για την περίοδο μάλιστα Ιανουαρίου – Δεκεμβρίου 2000 και 2001 που έχουμε στοιχεία προσωρινά πραγματοποιήθηκαν στην Περιφέρεια

Ηπείρου αντίστοιχα αφίξεις 442.210 και 452.452 έχουμε μια αύξηση στις αφίξεις της τάξης του 2,3%.

Αντίθετα στις διανυκτερεύσεις είχαμε 976.257 το 2000 και 1.004.010 το 2001 σημειώθηκε δηλαδή αύξηση σε ποσοστό 2,8%.

Η αυξητική αυτή πορεία (έστω και μικρή) δείχνει πως η Περιφέρεια μπορεί να προσφέρει ιδιαίτερα στον επιλεκτικό τουρίστα δυνατότητες αναψυχής και μορφωτικά ενδιαφέροντα.

Ωστόσο οι περισσότερες διανυκτερεύσεις μέσα στην Περιφέρεια πραγματοποιούνται στο Νομό Ιωαννίνων και μάλιστα μέσα στην Πόλη. Στην κατάσταση αυτή συμβάλλει η τουριστική προσφορά και η μεγάλη προσπελασιμότητά της σε σχέση με τις Περιφέρειες της Δυτικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας και της Δυτικής Ελλάδας καθώς και το αεροδρόμιο της.

Επιπλέον, η δυνατότητα πραγματοποίησης επιστημονικών και επαγγελματικών συνεδρίων με μεγάλη μάλιστα συμμετοχή συνέδρων είναι δυνατή.

Ένας πρόσθετος λόγος μπορεί να θεωρηθεί και η τεχνική και κοινωνική υποδομή, που υπάρχει για την εξυπηρέτηση ταυτόχρονα επισκεπτών τουριστών και κατοίκων.

Πιο συγκεκριμένα το ποσοστό συμμετοχής των διανυκτερεύσεων του Νομού Ιωαννίνων σε σχέση με τις διανυκτερεύσεις της Περιφέρειας, ανήλθε για το 1999 στο 50,9%. Ακολουθεί ο Νομός Πρεβέζης με 261.115 διανυκτερεύσεις και ποσοστό συμμετοχής 29,8% αντίστοιχα.

Πιο αναλυτικά η κατανομή των διανυκτερεύσεων των αλλοδαπών τουριστών για τη χρονική περίοδο 1998, 1999, 2000 και 2001 φαίνεται πιο κάτω γι τον κάθε Νομό:

Νομός Άρτας

ΕΤΗ	Αφίξεις αλλοδαπών	Δ/σεις αλλοδαπών
1998	2.237	4.041
1999	2.348	3.843
2000	2.082	4.166
2001	1.836	4.968

Από τις διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών στο νομό Ιωαννίνων για το 2001 το 89,5% πραγματοποιείται στην πόλη των Ιωαννίνων

Νομός Ιωαννίνων

ΕΤΗ	Αφίξεις αλλοδαπών	Δ/σεις αλλοδαπών
1998	36.672	58.507
1999	31.292	52.005
2000	38.877	64.622
2001	42.232	73.314

Οι διανυκτερεύσεις κατά εθνικότητα κατά σειρά υψηλού ποσοστού έχουν την ακόλουθη σειρά. Οι γερμανοί είναι πρώτοι με 13,8%, οι Γάλλοι και οι Άγγλοι με 6,1% ακολουθούν, ενώ οι Ολλανδοί φθάνουν στο 4,8%

Νομός Πρεβέζης

ΕΤΗ	Αφίξεις αλλοδαπών	Δ/σεις αλλοδαπών
1998	25.216	145.800
1999	23.077	149.539
2000	33.918	151.363
2001	30.112	158.418

Οι διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών, κατά περιοχή και εθνικότητα, για το νομό Πρεβέζης παρουσιάζουν την ακόλουθη κατανομή.

Για το 1999, που υπάρχουν επίσημα στοιχεία, 81.158 διανυκτερεύσεις σημειώθηκαν στην Πάργα και ποσοστό αντίστοιχα το 54,2%.

Ικανοποιητική συμμετοχή έχουν οι Άγγλοι με ποσοστό 13%, οι Ιταλοί με 10,3%, οι Ολλανδοί με 10,2% , αντίθετα, μεγάλη συμμετοχή παρατηρείται από τους Σουηδούς με ποσοστό 30,3% με διανυκτερεύσεις 24.605. Συνολικά οι Σκανδιναβοί πραγματοποίησαν 42.400 διανυκτερεύσεις στα καταλύματα της Πάργας, ενώ το ποσοστό έφθασε στο 52,2%. Για τα προηγούμενα χρόνια 1998 και 1997 πραγματοποιήθηκαν αντίστοιχα, 75.160 και 69.510 διανυκτερεύσεις στο Δήμο της Πάργας.

Αύξηση διανυκτερεύσεων στην τριετία 1997 – 1999 παρατηρείται επίσης και στο Δήμο Καναλακίου σε απόλυτες τιμές, από 28.950 το 1997 έφθασε 38.970 το 1998 για να κλείσει το 1999 στις 41.054 διανυκτερεύσεις. Οι υπόλοιπες διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών πραγματοποιήθηκαν κατά μήκος των ακτών του νόμου.

Τέλος οι διανυκτερεύσεις των Ελλήνων μέσα στο Νομό για την τριετία 1997 – 98 και 1999 είναι αντίστοιχα 109.000-125.138 και 107.968 και συνολικές διανυκτερεύσεις 236.355 – 271.115 αντίστοιχα.

Νομός Θεσπρωτίας

Οι συνολικές διανυκτερεύσεις Ελλήνων και Αλλοδαπών για το Νομό Θεσπρωτίας είναι της τάξεως 113.000 περίπου για τα έτη 1998 και 1999 με μια πληρότητα που φθάνει το ποσοστό 55,3%. Η συγκέντρωση των διανυκτερεύσεων παρατηρείται κύρια σε τρεις περιοχές. Στο Δήμο Ηγουμενίτσας όπου οι πραγματοποιηθείσες διανυκτερεύσεις το 1999 έφθασαν στις 81.000 περίπου εκ των οποίων μάλιστα 45.000 περίπου είναι αλλοδαποί με ποσοστό συμμετοχής 55,5%.

Ακολουθούν τα Σύβοτα με 23.000 διανυκτερεύσεις αλλοδαπών και ποσοστό συμμετοχής στις συνολικές διανυκτερεύσεις στα Σύβοτα άνω του 70%.

Τέλος αξιόλογη κίνηση για το Νομό Θεσπρωτίας παρατηρείται στην περιοχή της Πλαταριάς όπου σημειώνονται συνολικές διανυκτερεύσεις 20.726 από τις οποίες, 20.012 είναι αλλοδαποί ποσοστό δηλαδή συμμετοχής, άνω του 96%.

Επιπρόσθετα μικρός αριθμός διανυκτερεύσεων πραγματοποιείται στην Παραμυθιά, στη Σαγιάδα και στο Μαργαρίτι κ.α.

Διανυκτερεύσεις Ελλήνων

Οι διανυκτερεύσεις των Ελλήνων στην Περιφέρεια Ηπείρου από 552.709 που ήταν το 1998 έφθασαν το 2001 στις 702.852. Τη μεγαλύτερη συμμετοχή έχει ο Νομός Ιωαννίνων με ποσοστό 61,0% περίπου ενώ ακολουθεί ο Νομός Πρεβέζης με 23%.

Οι διανυκτερεύσεις των Ελλήνων πραγματοποιούνται κυρίως στις πόλεις – πρωτεύουσες των Νομών με τις συνολικές διανυκτερεύσεις της Περιφέρειας για την διετία 2000 και 2001 να είναι αντίστοιχα 976.000 και 1.004.014.

ΠΙΝΑΚΑΣ XI

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ – ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ: 2000 – 2001

Περιοχές	ΑΦΙΞΕΙΣ		ΔΙΑΝ/ΣΕΙΣ		ΜΕΤΑΒΟΛΗ	
	2000	2001	2000	2001	α%	β%
Ν. ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	208915	272004	5E+05	500003		
Ιωάννινα	30173	234758	400335	423032	7,6	5,7
Μέτσοβο	3175	22754	43634	36011		
Ζαγόρι	6930	2610	9407	9127		
Κόνιτσα	7348	4714	12894	9278		
Λοιπ. Περιοχές	47306	7168	32621	22555		
Ν. ΘΕΣΣΠΡΩΤΙΑΣ	8540	53580	1E+05	119959	13,2	-0,6
Σύβοτα	38583	11195	42376	41506		
Ηγουμενίτσα	92217	41448	72316	76733	7,4	6,1
Ν. ΠΡΕΒΕΖΑΣ	20217	95029	2E+05	319197	9,6	
Πάργα	71334	23425	132805	143821	12,2	8,2
Υπόλ. Πρέβεζα	32133	71594	159000	175376		
Ν. ΑΡΤΑΣ	442210	31812	65417	64859		
Σύνολο ΗΠΕΙΡΟΥ		452425	1E+06	1004010	2,3	2,8

Σημείωση:

Οι παρατηρούμενες μειώσεις σε περιοχές δεν είναι πραγματικές και οφείλονται στην μη αποστολή όλων των δελτίων κίνησης διανυκτερεύσεων από τους επιχειρηματίες στην Τουριστική Αστυνομία.

Από τον ανωτέρω πίνακα προκύπτει αύξηση σε αφίξεις και διανυκτερεύσεις αντίστοιχα στα Ιωάννινα (πόλη) 7,6% και 5,7% στην Πάργα 12,2% και 8,2%.

Στη διετία 1999 και 2000 πραγματοποιήθηκαν αντίστοιχα στα camping της περιοχής 46.095 και 92.909 διανυκτερεύσεις. Έχουμε δηλαδή μια αύξηση 101,5% γεγονός που συνδέεται με τις αυξημένες αφίξεις με τα ιδιωτικά μεταφορικά μέσα με συνέπεια την αυξημένη ζήτηση στα camping.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.

Για να λυθεί το πρόβλημα που λέγεται τουριστική υποβάθμιση του νομού Ιωαννίνων, μόνο ένα μέσο υπάρχει. Η δημιουργία υποδομής, γιατί αυτή τη στιγμή, ουσιαστικά, δεν μπορούμε να μιλάμε για ανάπτυξη. Με τη σωστή έννοια του όρου, ανάπτυξη σημαίνει όλο και πιο ψηλά. Όμως, όπως όλοι παραδέχονται, ο νομός Ιωαννίνων είναι υποβαθμισμένος. Επομένως, πρέπει πρώτα να ξεφύγει από την υποβάθμιση για να μιλήσουμε για ανάπτυξη. Και δεν υπάρχει άλλος τρόπος από τη δημιουργία υποδομής.

Σε γενικές γραμμές, απαιτούνται τουλάχιστον να δημιουργηθούν οι εξής προϋποθέσεις: α. Να χαρακτηριστεί η περιοχή (ως τουριστικά υποβαθμισμένη) ότι έχει ανάγκη ειδικών κινήτρων και με το σκεπτικό ότι είναι ακριτική και εφάπτεται των συνόρων.

β. Ανέγερση νέων σύγχρονων ξενοδοχειακών μονάδων, καθώς και κίνητρα για τον εκσυγχρονισμό των υπαρχόντων. Αυτό ισχύει και για τις περιοχές του Ανατολικού και Δυτικού Ζαγορίου. Δεν είναι δυνατόν να μιλάμε για τουριστική υποδομή, τη στιγμή που σ' ολόκληρη την περιοχή του Νομού Ιωαννίνων δεν υπάρχει ξενοδοχείο Α' τουλάχιστον κατηγορίας. Ο σύγχρονος τουρίστας, και ειδικότερα ο ξένος, απαιτεί σύγχρονες εγκαταστάσεις και όχι "παραδοσιακή" ταλαιπωρία.

γ. Εκσυγχρονισμός των μεταφορικών μέσων. Τα υπάρχοντα μεταφορικά μέσα είναι απαράδεκτα, ακόμη και για τη μετακίνηση των ντόπιων κατοίκων. Τα λεωφορεία του ΚΤΕΛ είναι παμπάλαια, Και σε πολλές περιπτώσεις ακατάλληλα, λόγω έλλειψης στοιχειωδών ανέσεων. Πολλά απ' αυτά είναι τουλάχιστον 25 ετών, με μικρό αριθμό θέσεων, που δεν είναι σε θέση να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες των τουριστών. Όσον

αφορά τους σταθμούς λεωφορείων, είναι απαράδεκτοι, με συνθήκες όμοιες με εκείνες προ 20ετίας. Πνιγηρό περιβάλλον, συνωστισμός, έλλειψη στοιχειώδους καθαριότητας. Και όσο για το αεροδρόμιο, ούτε κι εκεί η κατάσταση είναι καλύτερη. Η έλλειψη αρκετών δρομολογίων, οι καθυστερήσεις των πτήσεων (κυρίως κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού), οι έλλειψη κτιριακής και υλικοτεχνικής υποδομής, θυμίζουν, "το χάνι της Γραβιάς". Το χειμώνα, το αεροδρόμιο μεταμορφώνεται σε πίστα πάγου, εφόσον η υποδομή για τη διατήρησή του σε καλή κατάσταση είναι ανύπαρκτη.

δ. Ουσιώδης διαφήμιση, που σημαίνει: συμμετοχή σε εκθέσεις του εξωτερικού και του εσωτερικού (FILOXENIA). Θα μπορούσε να "χτιστεί" για την προβολή της περιοχής, μια τουριστική έκθεση του νομού σε κάποια ευρωπαϊκή πόλη, κατά προτίμηση κοντινή αρχικά. Και αυτό θα μπορούσε να γίνεται για παράδειγμα, μία φορά κάθε 2 χρόνια σε διαφορετική ευρωπαϊκή πόλη, ανάλογα με τα τουριστικά κριτήρια που τίθενται κάθε φορά. Έτσι, θα μπορούσε σιγά σιγά να δημιουργηθεί ένα "διεθνές" ενδιαφέρον.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

Είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη κάποιοι γενικοί στόχοι για την ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή. Όπως :

Ποιές γενικές κατευθύνσεις υπάρχουν σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο για την ανάπτυξη του τουρισμού

Είναι αναγκαίο να γνωρίζουμε τις κατευθυντήριες αρχές που διέπουν την τουριστική πολιτική των δημοσίων αρχών και την

τουριστική δραστηριότητα των επιχειρήσεων. Είναι μεγάλο πλεονέκτημα να συμφωνεί η δραστηριότητα που θέλουμε να αναπτύξουμε με την τουριστική πολιτική του δήμου ή της περιφέρειας (συγκεκριμένα και των κοινοτήτων που ακόμη διέπουν ένα σημαντικό ρόλο μέχρι σήμερα - έως γίνει η ενσωμάτωση αυτών σε δήμους).

Ακόμη μπορεί οι κατευθύνσεις της τοπικής/περιφερειακής υπηρεσίας τουρισμού να βοηθούν την ανάπτυξη μιας ειδικής δραστηριότητας ή μιας ήπιας μορφής τουρισμού. Αντίθετα η ανάπτυξη της επιθυμητής δραστηριότητας μπορεί να εμποδιστεί αν δεν κινείται στα πλαίσια της γενικής τουριστικής πολιτικής που αφορά την περιοχή.

Εξάλλου, ίσως είναι αναγκαίο για τον τουρισμό, τα σχέδια να μπορούν να αλλάζουν και να λαμβάνονται υπόψη δυνατότητες για ανάπτυξη δραστηριοτήτων που προηγουμένως είχαν υποτιμηθεί.

Πως εμπλέκονται οι δημόσιες υπηρεσίες στη δημιουργία τουριστικής υποδομής και προβολής για τις μεμονωμένες δραστηριότητες

Μερικές δραστηριότητες είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό εξαρτώμενες από τις διευκολύνσεις που παρέχονται από το κράτος (έργα υποδομής όπως λιμάνια, δρόμοι, μέγαρα μουσικής, υπαίθρια θέατρα, μουσεία, γήπεδα γκόλφ κ.λ.π.).

Οι δημόσιες υπηρεσίες μπορεί να έχουν θετική ή αρνητική στάση απέναντι στην ίδρυση μιας καινούργιας τουριστικής δραστηριότητας και να μην έχουν διάθεση να την κάνουν προσιτή στους τουρίστες.

Σημαντικό είναι το ερώτημα: είναι διατεθειμένες οι αρμόδιες δημόσιες υπηρεσίες και ικανές να συνεργαστούν για την ανάπτυξη μιας δεδομένης δραστηριότητας.

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Είναι γεγονός ότι η τουριστική πολιτική στην Ελλάδα ακολούθησε εν πολλοίς το κυρίαρχο συναίσθημα «ΗΛΙΟΣ-ΘΑΛΑΣΣΑ».

Οι αρνητικές συνέπειες βέβαια, δεν άργησαν να φανούν σε ολόκληρο το φάσμα του τουριστικού κυκλώματος στην Ελλάδα

Η συγκέντρωση του μεγάλου όγκου των τουριστικών δραστηριοτήτων σε ορισμένες περιοχές, η σμίκρυνση της τουριστικής περιόδου, οι χαμηλές τιμές, αποτελούν τα χαρακτηριστικά και χρόνια προβλήματα του Ελληνικού τουρισμού και πάνω σ' αυτά στηρίζονται όλα τα σενάρια της τουριστικής πολιτικής.

Οι εναλλακτικές μορφές ήπιων μορφών τουριστικής ανάπτυξης, η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου, η προσέλκυση πελατείας υψηλού εισοδηματικού επιπέδου, συνιστούν, την τουριστική πολιτική του Ελληνικού κράτους.

Η περιοχή του Νομού Ιωαννίνων ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ και ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ για τις περισσότερες μορφές ήπιου τουρισμού, ολόκληρο το χρόνο. :

Ο συνδυασμός, του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος, ιστορικά μνημεία και πολιτισμός, σύγχρονη Ζωή και προφερόμενες ανέσεις, είναι οι σπουδαιότεροι τουριστικοί πόροι της περιοχής μας που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την εφαρμογή αυτής της πολιτικής, αφού αποτελούν, το ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ της περιοχής.

Βέβαια η τουριστική πολιτική υποστηρίζεται με την θέσπιση

μέτρων όπως:

- καθιέρωση αναπτυξιακών κινήτρων ν. 1892/90
- επιχορηγούνται νέες ξενοδοχειακές μονάδες, επεκτάσεις και εκσυγχρονισμοί υπαρχουσών μονάδων
- δημιουργία γηπέδων γκολφ, τένις, σκι κ.ά
- Η μετατροπή παραδοσιακών κτισμάτων σε ξενοδοχειακά καταλύματα
- Προγράμματα Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως:
 - Επιχορήγηση τουριστικών δραστηριοτήτων σε ορεινές περιοχές.
 - Ενίσχυση τουριστικών δραστηριοτήτων κυρίως με τη δημιουργία υποδομών.

Στα προγράμματα της περιφέρειας Ηπείρου έχουν συμπεριληφθεί πολλές προτάσεις για την ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων στους ορεινούς όγκους καθώς και η δημιουργία δυνατοτήτων αξιοποίησης των τουριστικών πόρων με τη χρηματοδότηση έργων υποδομής.

Η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση έχει καθιερώσει τη λειτουργία δύο επιτροπών για τον τουρισμό:

NET (Νομαρχιακή Επιτροπή Τουρισμού) και NETΠ (Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής) και οι δύο έχουν υιοθετήσει την άποψη ότι ο τουριστικός τομέας πρέπει να προωθηθεί με κάθε πρόσφορο μέσο.

Από όλους έχει γίνει αποδεκτό ότι η τουριστική ανάπτυξη πρέπει να έχει κυρίαρχο στόχο τις ήπιες μορφές τουρισμού με σκοπό:

-την αύξηση της τουριστικής κίνησης

-την αύξηση της τουριστικής κίνησης στις ορεινές κοινότητες

-τη δημιουργία νέων προορισμών εντός του νομού, (Τζουμέρκα-Καλαρρύτες-Συράκο), χωριά ΛΑΚΚΑΣ ΣΟΥΛΙΟΥ εν όψει της κατασκευής της ΕΓΝΑΤΙΑΣ οδού, ΠΩΓΩΝΙ, όπου ήδη λειτουργεί το τελωνείο Κακαβιάς και πρόκειται να λειτουργήσουν άλλα δυο (Μέρτζιανης-Δρυμάδων).

ΚΟΝΙΤΣΑ όπου ήδη αναπτύσσεται ραγδαία ο αθλητισμός (Κανώ-καγιάκ) στα ποτάμια

-την ανάδειξη, συντήρηση και προβολή όλων των αξιοθέατων, του νομού.

-τη βελτίωση των υποδομών (οδικό δίκτυο, ύδρευση, επικοινωνία, συγκοινωνιακά μέσα)

-την ενίσχυση για τη δημιουργία χώρων άθλησης, ψυχαγωγίας και αναψυχής

-τη συνέχεια της τουριστικής προβολής

-την αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών, με την επιμόρφωση των εργαζομένων στον τουριστικό τομέα και

-τον εκσυγχρονισμό των τουριστικών επιχειρήσεων

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ

Η τουριστική δραστηριότητα στην Ελλάδα απέκτησε μία σημαντική θέση τα τελευταία 30 χρόνια αφού ακολούθησε εντυπωσιακούς ρυθμούς ανάπτυξης, κύρια στη δεκαετία 1960- 70.

Από την εξέλιξη των οικονομικών μεγεθών όπως οι αφίξεις, το συνάλλαγμα, οι θέσεις απασχόλησης, οι επενδύσεις και τα κέρδη που προκύπτουν από την τουριστική δραστηριότητα σε ολόκληρο τον κόσμο, την Ευρώπη και τη Χώρα μας, διαπιστώνονται αυξητικές τάσεις.

Οι αυξητικές τάσεις που διαγράφονται για το μέλλον στηρίζονται, στην αύξηση του βιοτικού επιπέδου των τουριστών από τις κυριότερες χώρες προέλευσής τους (Ευρώπη – ΗΠΑ - Ιαπωνία), στο γεγονός ότι ο τουρισμός θεωρείται αγαθό πρώτης ανάγκης και στην ευαισθητοποίηση των τουριστών για περιβαλλοντικά, πολιτιστικά, κοινωνικά θέματα

Η διεθνή θέση της Ελλάδας ανάμεσα στις τουριστικές χώρες χαρακτηρίζεται από το κυρίαρχο τουριστικό ρεύμα, το μαζικό τουρισμό, για διακοπές στις παραθαλάσσιες περιοχές, τη θερινή περίοδο.

Η αναζήτηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού αποτελεί πλέον τη βασική κατευθυντήρια γραμμή του Ελληνικού τουριστικού τομέα και υποστηρίζεται από το γεγονός ότι οι Ευρωπαίοι τουρίστες που αποτελούν το 80% της πελατείας μας, στρέφονται ολοένα και περισσότερο σε ειδικές μορφές τουρισμού.

Η οργάνωση τέτοιων μορφών τουρισμού στηρίζεται στις μικρές και μεσαίες τουριστικές επιχειρήσεις, που είναι ενταγμένες στο χώρο και

το περιβάλλον, προσφέροντας υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στα ειδικά χαρακτηριστικά της περιοχής και των επισκεπτών.

Η αύξηση του τουρισμού της 3ης ηλικίας αλλά και των νέων, η αναζήτηση μικρών τουριστικών καταλυμάτων όπου ικανοποιούνται οι ανάγκες των τουριστών να βιώσουν τις διακοπές τους. πιστεύουμε ότι φωτογραφίζουν σε ένα μεγάλο βαθμό τις δυνατότητες της περιοχής μας για ανάπτυξη του τουριστικού τομέα

Η προβολή της περιοχής μας πρέπει να στηρίζεται στην ανάδειξη όλων των χαρακτηριστικών που ανταποκρίνονται στις προτιμήσεις των Ευρωπαίων τουριστών για διακοπές, κοντά στο φυσικό και καθαρό περιβάλλον, κοντά στους ανθρώπους και την καθημερινή τους ζωή.

Είναι γνωστό ότι στα τελευταία χρόνια η τουριστική προβολή της περιοχής μας γινόταν από τον ΕΟΤ σε συνεργασία με την Νομαρχία

Είχε εκδοθεί ένας τουριστικός οδηγός, μια σειρά αφισών, μια ταινία VIDEO, ένα τετράπτυχο ενημερωτικό φυλλάδιο που εδώ και τρία χρόνια έχουν εξαντληθεί παντελώς και δεν υπάρχει η οικονομική δυνατότητα από τον ΕΟΤ να εκτυπωθούν ξανά

Επίσης έχει σταματήσει η συμμετοχή του Νομού ή άλλων φορέων της περιοχής στην ετήσια τουριστική έκθεση «ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ» και φυσικά δεν διατίθεται κανένα έντυπο προβολής πουθενά και σε κανένα.

Οι στόχοι της τουριστικής προβολής

Ο νομός Ιωαννίνων κατατάσσεται στις μη τουριστικές περιοχές αφού όλα τα τουριστικά οικονομικά μεγέθη όπως τζίρος, απασχόληση, αριθμός ξενοδοχειακών μονάδων, δωματίων, κλινών, υστερούν

σημαντικά έναντι άλλων περιοχών.

Με τα σημερινά δεδομένα διαπιστώνεται ότι υπάρχει μια σταθερά αυξανόμενη τουριστική κίνηση και μια μεγαλύτερη τάση αύξησης της τουριστικής προσφοράς στην πόλη και τις ορεινές περιοχές (Μέτσοβο, Ζαγόρι, Κόνιτσα, Πωγώνι).

Κυριότεροι πελάτες μας είναι οι Έλληνες και από τους ξένους οι Ευρωπαίοι (Γερμανοί και Γάλλοι).

Στην περιοχή μας διεξάγονται πολλές συνεδριακές εκδηλώσεις, μικρού και μεσαίου αριθμού συνέδρων, Αθλητικών εκδηλώσεις στη λίμνη των Ιωαννίνων αλλά και στα ποτάμια της περιοχής.

Οι περισσότεροι επισκέπτες της περιοχής μας είναι γνωστό πως κινούνται, στα αξιοθέατα της πόλης στο χωριά του Ζαγορίου, στο Μέτσοβο, το Σπήλαιο του Περάματος, το θέατρο Δωδώνης, το Νησί και το Μουσείο Κέρινων ομοιωμάτων.

Είναι αυτονόητο ότι τα θέματα της τουριστικής προβολής θα περιλαμβάνουν το σύνολο των τουριστικών πόρων του νομού Ιωαννίνων.

Κυρίαρχος στόχος της τουριστικής προβολής θα είναι οι Έλληνες και οι Ευρωπαίοι τουρίστες που αναζητούν διακοπές έξω από το τουριστικό ρεύμα και τις καθιερωμένες διαδρομές.

Συμπληρωματικός στόχος θα πρέπει να είναι οι Ηπειρώτες ομογενείς της Αμερικής και της Ευρώπης που πάντα νοσταλγούν να επισκεφθούν την ιδιαίτερη πατρίδα τους και ταυτόχρονα αποτελούν οι ίδιοι τους καλύτερους διαφημιστές μας.

Που, πότε και πώς πρέπει να γίνεται η προβολή

Η προβολή των τουριστικών ενδιαφερόντων πρέπει να γίνεται

στον τόπο διαμονής των υποψηφίων επισκεπτών μας, να είναι συνεχής, όλο το χρόνο, αλλά και στον τόπο των διακοπών με την παροχή των απαραίτητων πληροφοριών και εξηγήσεων.

Πιστεύουμε ότι η προβολή πρέπει να γίνεται όλο το χρόνο και όχι με τι μορφή καμπάνιας (εποχιακά) με όλα τα προτεινόμενα μέσα προβολής, μέσω των γνωστών καναλιών διανομής και πληροφόρησης: ΕΟΤ, στην Ελλάδα και το εξωτερικό, τουριστικές εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό, τουριστικά πρακτορεία, Σύλλογοι και αδελφότητες Ηπειρωτών σε όλες τις χώρες του εξωτερικού και στην Ελλάδα, Ξενοδοχεία, τουριστικές επιχειρήσεις και Οργανισμοί, υπηρεσίες, σχολεία, Μουσεία, αξιοθέατα περιοχής.

Η διανομή των υλικών προβολής στους τόπους που αναφέρθηκαν θα καλύψει επαρκώς όλες τις περιπτώσεις.

Εξάλλου, ο τουριστικός οδηγός, η ταινία VIDEO τα θεματικά τετράπτυχα και οι χάρτες θα δίνουν αναλυτικότερα στοιχεία για τους ενδιαφερόμενους.

Είναι λογικό, ότι οι στόχοι που επιδιώκονται απαιτούν σημαντικά ποσά χρηματοδότησης και θα πρέπει απαραίτητα να εξασφαλίζεται μια διάρκεια στην προβολή τουλάχιστον για τα 2-3 επόμενα χρόνια

Μέσα και υλικά τουριστικής προβολής

Σε δύο κατηγορίες εντάσσονται τα μέσα της προβολής

α. γραπτός τύπος

β. άλλα MEDIA (Αφίσες-films-κάρτες)

Θα χρησιμοποιηθούν και τα δύο είδη, για την τουριστική προβολή, αφού από την εμπειρική μας γνώση και παρατήρηση διαπιστώνουμε ότι:

-Τα προτεινόμενα υλικά προβολής χρησιμοποιούνται από όλες τις χώρες και τις περιοχές με τα χαρακτηριστικά της δικής μας περιοχής.

-Παρέχουν τη δυνατότητα να συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό χρήσιμων και απαραίτητων πληροφοριών με σύντομο και οικονομικό τρόπο.

-Παρουσιάζουν μηνύματα με κωδικοποιημένη μορφή για τα τουριστικά ενδιαφέροντα.

-Μεταφέρουν εικόνες σε κάθε γωνιά της γης.

-Χρησιμοποιούνται σαν πληροφοριακά υλικά από τους τουριστικούς πράκτορες άλλων περιοχών ή χωρών, τις εφημερίδες τα περιοδικά και την τηλεόραση.

-Το κείμενα, οι τίτλοι και υπότιτλοι όλων των υλικών θα πρέπει να εκτυπωθούν στα Ελληνικά και σε 3 ξένες γλώσσες Αγγλικά -Γερμανικά-Γαλλικά τουλάχιστον.

Η Χρησιμότητα του Τουριστικού Οδηγού του Νομού

Ιωαννίνων

Έγινε πλέον φανερό ότι η δημιουργία ενός τουριστικού οδηγού για το Νομό Ιωαννίνων είναι απόλυτα απαραίτητη.

Η προώθηση της τουριστικής ανάπτυξης και ειδικότερα η προώθηση ειδικών μορφών τουριστικής δραστηριότητας απαιτεί μια συνδυασμένη χρήση όλων των μέσων και βέβαια της τουριστικής προβολής.

Η περιγραφή που προηγήθηκε, για την τουριστική κίνηση και τους τουριστικούς πόρους του Ν. Ιωαννίνων πιστεύουμε ότι στοιχειοθετεί τις

προτεινόμενες ενέργειες προβολής.

Ο τουριστικός οδηγός θα αποτελέσει το πρώτο και σημαντικότερο ίσως δείγμα της δουλειάς αφού απευθύνεται κυρίως σε επαγγελματίες και επισκέπτες με ιδιαίτερες απαιτήσεις, ειδικότερα για την ποιότητα του περιβάλλοντος και το επίπεδο παροχής υπηρεσιών αλλά και σε επισκέπτες VIPs της περιοχής.

Στον τουριστικό οδηγό θα συμπεριλαμβάνονται όλα τα στοιχεία του τουριστικού φυλλαδίου των θεματικών προσπέκτ, οι χάρτες, 150 φωτογραφίες, κείμενα, που θα παρέχουν πληροφορίες για την ιστορική – πολιτιστική διαδρομή της περιοχής.

Η ιδιαίτερη αρχιτεκτονική των ορεινών χωριών θα καταγραφεί με κάθε πρόσφορο τρόπο.

Θα υπάρχουν επίσης κείμενα για την σύγχρονη, καθημερινή πραγματικότητα: Δημογραφικά, Γεωγραφικά, Κλιματολογικά, Οικονομικά, Πολιτιστικά.

Ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στην παρουσίαση των ντόπιων προϊόντων γαλακτοκομικά – κρασιά – υφαντά – ξυλόγλυπτα.

Συνταγές για παραδοσιακά φαγητά θα συνοδεύουν της παρουσίαση των προϊόντων.

Όλες οι απαραίτητες και χρήσιμες πληροφορίες θα παρουσιάζονται κωδικοποιημένες με τη χρήση των διεθνών συμβόλων.

Ξεχωριστά θα παρουσιάζεται ο κατάλογος των τουριστικών καταλυμάτων της περιοχής (ξενοδοχεία, ξενώνες και ενοικιαζόμενα δωμάτια).

Ο τουριστικός οδηγός θα αποτελείται από X σελίδες μεγέθους Α4

(21x29) και θα πρέπει εκτυπωθεί σε 5 γλώσσες. Θα διανέμεται επιλεκτικά σε τουριστικές επιχειρήσεις και συνεργάτες, σε φιλοξενούμενους συνεδριακών, αθλητικών ή πολιτιστικών εκδηλώσεων καθώς και φιλοξενούμενους των τοπικών αρχών ή τοπικών φορέων και παραγόντων.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ.

Ο νομός Ιωαννίνων βρίσκεται στο ΒΔ τμήμα της Ελλάδας. Ανήκει στο γεωγραφικό διαμέρισμα της Ηπείρου και είναι ο τρίτος νομός της Ελλάδας σε έκταση. Χαρακτηρίζεται από ορεινό έδαφος με πολλές οροσειρές, με ψηλές βουνοκορφές και απότομες πλαγιές και χαράδρες που διασχίζονται με την τεράστια πολιτιστική κληρονομιά, τα μοναδικά μνημεία, τη μεγάλη ιστορική και λαογραφική παράδοση, δημιουργούν ένα μοναδικό τόπο για τουριστικές εξορμήσεις.

Ο νομός Ιωαννίνων είναι περιοχή τουριστικά παρθένα. Δεν έχει καταστραφεί από την αλόγιστη και απρογραμματίστη πολλές φορές ανάπτυξη του λεγόμενου μαζικού τουρισμού.

Από πλευράς όμως υποδομής η κατάσταση είναι απελπιστική. Και έχει ως αποτέλεσμα την προσέλκυση ελάχιστου αριθμού επισκεπτών. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο μέσος όρος διανυκτερεύσεων των τουριστών που προτιμούν την περιοχή, είναι κάτι περισσότερο από μια βραδιά. Αλλά και αυτοί, έστω, οι διερχόμενοι, δεν αντιστοιχούν παρά μόνο στο 0,3% των ξένων τουριστών που επισκέπτονται την Ελλάδα.

Οι λόγοι στους οποίους οφείλεται αυτή η «ανυπαρξία» τουρισμού στο νομό Ιωαννίνων είναι λίγο πολύ γνωστοί. Ο νομός Ιωαννίνων είναι σχεδόν απομονωμένος από την υπόλοιπη Ελλάδα. Το οδικό δίκτυο είναι σχεδόν ανύπαρκτο, αν εξαιρέσουμε τις μεγάλες οδικές αρτηρίες, που και αυτές βρίσκονται σε οικτρή κατάσταση. Το μοναδικό αεροδρόμιο του νομού υπολειτουργεί, με 3 δρομολόγια μόνο την εβδομάδα, ενώ οι εγκαταστάσεις του είναι σε άθλια κατάσταση.

Η απομόνωση της Ηλείου δεν είναι βέβαια σημερινό γεγονός, όμως στον αιώνα της ταχύτητας, της ενωμένης Ευρώπης και στο κατώφλι του 2000, αυτό δεν μπορεί να κατανοηθεί. Η απομόνωση οφείλεται στην αδυναμία αποτελεσματικής προσπέλασης των φυσικών εμποδίων για τη σύνδεση με την υπόλοιπη χώρα λόγω έλλειψης σοβαρών έργων υποδομής. Το εμπόδιο για την προς ανατολάς διέξοδο είναι ο ορεινός όγκος της Πίνδου στην περιοχή του αυχένα της Κατάρας, που έχει υψόμετρο 1700 μ. Το εμπόδιο για την προς την Πελοπόννησο διέξοδο είναι το πορθμείο του Ρίου – Αντιρρίου, που πολλές φορές λόγω θαλασσοταραχών διακόπτεται η λειτουργία του.

Ένα άλλο τεράστιο πρόβλημα του νομού είναι η αθρόα εσωτερική μετανάστευση του πληθυσμού από την περιφέρεια στην πρωτεύουσα του νομού, τα Ιωάννινα. Η ανυπαρξία θέσεων εργασίας, αναγκάζει μεγάλο τμήμα του πληθυσμού να αναζητήσει εργασία εκεί που υπάρχει, δηλαδή στην πρωτεύουσα. Έτσι, σιγά σιγά η περιφέρεια ερημώνει, ενώ η πόλη των Ιωαννίνων ασφυκτιά από τη συνεχή προσέλευση του πληθυσμού. Και δεν είναι μόνο η εύρεση εργασίας που προσελκύει τον πληθυσμό στις μεγάλες πόλεις. Η έλλειψη σχολείων, νοσοκομείων, και κοινωνικών υπηρεσιών στην περιφέρεια, υποβαθμίζει το επίπεδο διαβίωσης των κατοίκων της, που αναζητούν μια πιο άνετη και σίγουρη ζωή στην πρωτεύουσα. Έτσι, περιοχές με μεγάλες δυνατότητες για ανάπτυξη σε όλους τους τομείς, ερημώνουν και μένουν αναξιοποίητες, ενώ θα μπορούσαν να προσφέρουν στους κατοίκους τους πολλά περισσότερα απ' ό,τι η πρωτεύουσα.

Βασική προϋπόθεση όμως για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής του Νομού Ιωαννίνων είναι να υπάρξει ένα πρόγραμμα ανάπτυξης, το οποίο βασικοί στόχοι ενός τέτοιου προγράμματος θα πρέπει να είναι :

1. Η άρση της απομόνωσης του νομού από της υπόλοιπη χώρα.
2. Η συγκράτηση του πληθυσμού και όσο το δυνατόν ισόρροπη κατανομή του στο εσωτερικό του νομού.
3. Η βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης και των κοινωνικών παροχών στην περιφέρεια.
4. Η βελτίωση, συμπλήρωση και επέκταση των έργων υποδομής (οδικό δίκτυο, αεροπορικό δίκτυο, επέκταση του σιδηροδρομικού δικτύου και στην Ήπειρο).
5. Η τόνωση των οικονομικών δραστηριοτήτων του Νομού με την οργάνωση της κατάλληλης υποδομής, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την αύξηση του εισοδήματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. «Τα Γιάννινα – Το κάστρο, η Λίμνη, Το Νησί – 15 αιώνες ιστορίας και θρύλου», Κόστα Ν. Νικολαΐδη, 4^η έκδοση, Εκδόσεις Δωδώνη.
2. «Τουριστικός Οδηγός Ιωαννίνων 2002-2003», Έκδοση Νομαρχιακή Επιτροπή Τουριστικής Προβολής-ΕΟΤ.
3. «Τα Γιάννινα», Γεωργίου Ι. Σουλιώτη.
4. «Νήσος», Α. Σιαμέτη, 1987.
5. «Το νησί των Ιωαννίνων», Σωτήρη Ι. Δάκαρη, Εκδόσεις Δήμου Ιωαννιτών.
6. «Τα Ελληνικά Σπήλαια», Άννα Πετροχείλου, Εκδοτική Αθηνών, 1984.
7. Περιοδικό «Τουρισμός και Οικονομία».
8. Περιοδικό: «Ταξίδια στην άλλη Ελλάδα» (τόμος Γ')
9. Περιοδικό: «έξω από την πόλη» (ένθετο της εφημερίδας Έθνος της Κυριακής, με χορηγό την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας
10. Περιοδικό: National Geographic Traveler: ΕΛΛΑΔΑ
11. Έκθεση του Διευθυντή Διεύθυνσης Τουρισμού Ηπείρου Σπύρου Σταύρου με θέμα: «Διαχρονική εξέλιξη της Τουριστικής Κίνησης της περιφέρειας Ηπείρου 1997-2001.